

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

în centrul
strategiei
dezvoltării-

SALTUL LA O NOUĂ CALITATE

*LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU,
VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A PREȘEDINTELUI
REPUBLICII POPULARE REVOLUȚIONARE GUINEEA,
AHMED SEKOU TOURÉ*

La marea adunare populară de la Slatina

„Trebuie să intensificăm eforturile pentru identificarea, exploatarea și valorificarea resurselor proprii, precum și pentru gospodărirea rațională și folosirea cu maximă eficiență a tuturor materiilor prime și materialelor, pentru reducerea substanțială a consumurilor. Această sarcină este cu atât mai arzătoare, cu cât criza mondială de materii prime și energie pune în fața tuturor țărilor lumii, inclusiv a României, dificultăți din ce în ce mai mari, cărora nu le putem face față decît printr-un înalt și perseverent efort de raționalizare a consumurilor, de valorificare judicioasă a resurselor”.

NICOLAE CEAUȘESCU

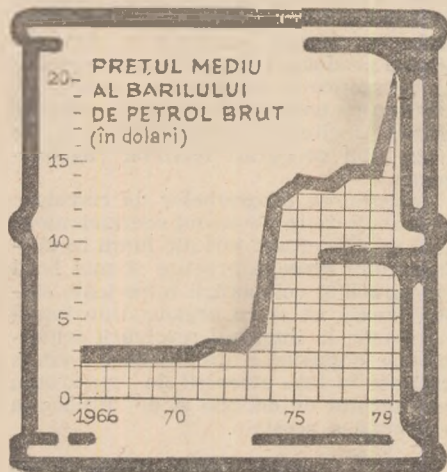
În lumina orientărilor și măsurilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului

EXIGENȚE ȘI PRIORITĂȚI ÎN UTILIZAREA RESURSELOR ENERGETICE

„PROBLEMELE cu care sîntem confrunțați acum nu sînt de natură temporară, ci de durată”, ne declara într-un interviu în primăvara anului 1974, după creșterea de patru ori a prețului petrolului în decurs de cîteva luni, Janez Stanovnik, secretar executiv al Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Chiar cînd punctul critic va fi depășit, afirma el, prețurile nu vor mai reveni niciodată la vechile niveluri, care erau neeconomicos de scăzute pentru o resursă rară, epuizabilă, stimulînd o folosire a acesteia mai mult decît era rațional, sau altfel spus, stimulînd risipa.

Conștiința caracterului limitat al resurselor, a imperativului economisirii

DAR CONCLUZIA desprinsă atunci privind necesitatea unei schimbări de mentalitate, a unui comportament mai rațional în fața caracterului limitat al resurselor planetei noastre a fost destul de repede uitată. Este un merit al partidului nostru, al secretarului său general, că încă într-o perioadă în care în multe țări consumul se desfășura sub semnul euforiei hidrocarburilor ieftine

și larg disponibile, a sesizat necesitatea unei vaste acțiuni de economisire a resurselor energetice, arătînd că aceasta este o problemă de fond a umanității, de care mai devreme sau mai tîrziu se vor lovi toate țările, inclusiv cele mai dezvoltate.

Cei numai cîteva ani care s-au scurs de la primul puseu acut al „crizei” energetice au confirmat din plin această previziune. Față de 1,80 dolari la începutul deceniului nostru, prețul orientativ pe bază al unui baril de petrol brut (1 baril = 159 litri) a ajuns la sfîrșitul lunii iunie a.c. la 18 dolari, el înregistrînd numai în primul semestru al acestui an o creștere de circa 60% (vezi graficul nr. 1). Iar perspectivele prețurilor sînt în continuare de creștere, în primul rînd din cauza decalajului flagrant și în continuă amplificare care există între structura consumului mondial de energie primară (vezi tabelul), în care petro-

Structura consumului mondial de energie primară

	— În % —		
	1960	1977	2000 *)
Cărbune	35	20	21
Petrol	40	52	46
Gaze naturale	17	19	12,5
Energie nucleară	0	3	13,5
Hydroenergie	8	6	5
Surse noi	0	0	2

*) Estimatii.
Sursa: The Economist, 6 ianuarie 1979, p. 59, după datele Agenției Internaționale pentru Energie.

lul deține mai mult de jumătate, iar gazele aproape o cincime, și structura rezervelor mondiale de energie, în care aceste două hidrocarburi nu dispun de mai mult de un sfert, aflîndu-se cu alte cuvinte aproape de punctul maxim al volumului extracției lor (vezi graficul nr. 2). Tot în direcția majorării prețurilor — afirmația fiind valabilă și în cazul altor resurse energetice și de materii prime — acționează și atragerea creșcîndă în producție a unor zăcăminte situate în condiții grele de exploatare, la mari adîncimi și în zone mai greu

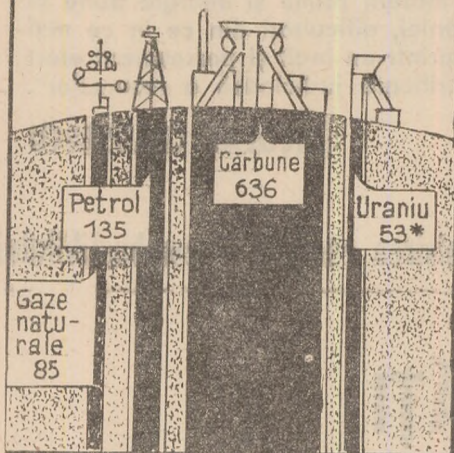
accesibile, ca și a unor zăcăminte de calitate inferioară.

Restructurări necesare în balanța energetică

PRIVITĂ prin prisma tendințelor menționate și a necesității menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice, apare pe deplin justificată orientarea cuprinsă în proiectul Programului-directiv de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 ce va fi supus Congresului al XII-lea al P.C.R. de a se limita producția de petrol și gaze, paralel cu stimularea puternică a unui consum rațional al acestor resurse esențiale atît la marii consumatori industriali, cit și la nivelul consumului casnic, al fiecărui cetățean. De aceea, opinia publică din țara noastră a luat cunoștință cu spirit de responsabilitate de măsurile cuprinse în recentele decrete ale Consiliului de Stat care reglementează consumul de carburanți, de gaze naturale și de energie electrică și termică, ca și regimul prețurilor practicate în aceste domenii, ce suferă de o serie de anarohisme și necorelări. Ea a înțeles că, în condițiile crizei energetice care se manifestă pe plan mondial, cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării pe baze sănătoase a economiei impun reglementarea rațională a consumurilor și a prețurilor, astfel încît să se asigure atît îndeplinirea riguroasă a obiectivelor propuse de creștere susținută a producției materiale, cit și îndeplinirea programului de ridicare a nivelului de trai adoptat de Conferința Națională a partidului din 1977. Concomitent, așa cum rezultă din proiectul de Directive și din celelalte documente elaborate în vederea celui de al XII-lea Congres al partidului, sînt preconizate ample acțiuni pentru dezvoltarea cercetării științifice, în vederea creșterii eficienței economice a utilizării resurselor existente și punerii în valoare a noi surse de energie.

Una din trăsăturile caracteristice ale noii faze, mai acute, a crizei energetice

RESURSELE ENERGETICE EXPLOATABILE DIN PUNCT DE VEDERE ECONOMIC (în miliarde t. echivalent cărbune)

* Conținutul de energie valorificabil pe baza tehnologiilor actuale

o constituie așadar, nu numai prețurile mondiale în continuă creștere ale unor resurse esențiale pentru omenire în condițiile actualei structuri a consumului, ci și oferta insuficientă din aceste resurse, chiar la prețurile menționate. Printre cauzele decalajului dintre cererea și oferta de petrol pe plan mondial se numără și hotărârile principalelor țări exportatoare de petrol de a-și plafona producția de petrol sau chiar de a o reduce, în dorința de a-și conserva principala lor resursă naturală, a cărei valoare nu încetează să crească. Acest deficit, de circa 5% — aparent nu prea mare — este suficient pentru a exercita o continuă presiune în sus asupra prețurilor, cu atât mai mult cu cât îndeplinirea programelor de economisire a energiei adoptate acum câțiva ani după primele mari majorări de prețuri și sistarea livrărilor de către o serie de țări mari exportatoare a rămas mult în urma exigențelor puse de situația reală a posibilităților de aprovizionare cu energie. O situație similară se înregistrează în ultima vreme și pe piața gazelor naturale (vezi articolul de la p. 28).

În sfârșit, la aprecierea perspectivelor aprovizionării cu petrol, dar și a alte resurse devenite mai puțin abundente și furnizate de un număr restrâns de mari producători, nu trebuie exclus nici factorul politic, așa cum a dovedit-o și în acest an sistarea timp de zece săptămâni a exportului de petrol de către un mare furnizor, măsură care nu a întârziat să se repercuteze asupra nivelului prețurilor pe piața mondială. Tot în favoarea diversificării surselor de energie utilizate pledează și dificultățile care au afectat în ultimii ani în diverse țări oferta din mai toate sursele: seceta în cazul hidroenergiei, asprimea iernii în cazul gazelor naturale și energiei electrice etc., evidențiind riscurile decurgând și sub acest aspect din dependența excesivă de o singură resursă.

De aceea, numeroase țări ale lumii, inclusiv cele mai dezvoltate, grav afectate de dificultățile existente în domeniul aprovizionării cu resurse energetice, au considerat necesar să treacă la măsuri drastice pentru a le face față. Sensul principal al acestor măsuri, așa cum a rezultat și din Declarația de la

Tokio a reuniunii la nivel înalt a șapte state capitaliste industrializate, este restrângerea consumului de petrol și prin urmare și a importurilor, care au fost plafonate, pentru reducerea dependenței de această sursă energetică și accelerarea valorificării altor surse de energie.

Trecerea în revistă a măsurilor cuprinse în programele energetice ale diferitelor țări scoate în evidență că nu există o soluție unică sau un panaceu pentru depășirea actualei crize energetice, că soluțiile ei sînt complexe, în cadrul lor găsindu-și locul fiecare resursă. Pe termen mediu, cel puțin pînă la sfârșitul acestui secol, o importanță în creștere o vor avea în special cărbunele și energia nucleară, a căror valorificare — după o perioadă de rămînere în urmă în raport cu previziunile inițiale — urmează să cunoască o intensificare în anii ce vin. Franța, spre exemplu, care acum depinde de import în proporție de 75% din energia consumată, își propune accelerarea programului de construcție de centrale nucleare, care-i va permite încă în 1985 economisirea a 43 milioane tone de petrol.

În concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării multilaterale a patriei

PORNIND de la necesitatea ca în viitorul deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei, un obiectiv central prevăzut în Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în acest domeniu îl constituie explorarea aprofundată a tuturor zonelor țării în vederea descoperirii de noi zăcăminte de cărbuni, țitei, gaze, substanțe radioactive, precum și intensificarea preocupărilor pentru folosirea formelor noi de energie — solară, geotermică, a vîntului, a valurilor, a biomasei. În dezvoltarea în continuare a bazei energetice a țării, accentul se va pune pe valorificarea maximă a resurselor hidroenergetice ale țării, a zăcămintelor de cărbuni și sisturi bituminoase, precum și pe realizarea unui amplu program de construcții de centrale nucleare-electrice, ca și pe folosirea formelor noi de energie menționate, restringîndu-se astfel tot mai accentuat consumul de hidrocarburi pentru producerea de energie în favoarea valorificării lor superioare ca materii prime în industria chimică.

În același timp, așa cum se consemnează în Programul-directivă, sursa principală și condiția hotărîtoare a dezvoltării în continuare în ritm susținut a economiei naționale și a ridicării, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor este în actualele condiții asigurarea unei creșteri substanțiale a eficienței economice în utilizarea combustibililor și energiei electrice, pentru a obține reducerea consumului energetic pe unitatea de venit național.

Existența unor deosebiri destul de mari, chiar între țările dezvoltate, în ce privește structura pe ramuri a produsului social și a consumului de energie, determină desigur accente diferite în programele energetice de la o țară la alta și diferențe în ce privește amploarea efectului măsurilor de economisire, de la un sector la altul. În toate cazurile însă economisirea este considerată

cea mai ieftină sursă de energie, iar potențialul de ansamblu existent în această direcție nu este deloc neglijabil, după cum a reieșit și din lucrările ultimei Conferințe mondiale a energiei de la Istanbul din 1977, la ale cărei concluzii am avut ocazia să ne referim nu o dată în paginile revistei.

În țara noastră, în virtutea ponderii mari deținute de activitatea productivă și în primul rînd de industrie în totalul consumului de energie, desigur că problema fundamentală a economisirii energiei este gospodărirea ei mai rațională în producție, obiectiv pentru realizarea căruia și cercetarea științifică, inclusiv cea din domeniul economic, este chemată să-și aducă o contribuție importantă. Astfel, în industrie, măsurile preconizate privind dezvoltarea mai rapidă a ramurilor prelucrătoare de înaltă eficiență și limitarea la strictul necesar a produselor energointensive, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor, recuperarea integrală a resurselor energetice rezultate din diferitele faze ale procesului tehnologic etc. urmează să asigure în deceniul viitor o diminuare cu minimum 40% a indicelui mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială, ceea ce va influența în mod esențial creșterea eficienței întregii economii naționale.

În același timp, Programul-directivă cere introducerea unui regim sever de economisire a energiei și combustibilului în toate sectoarele vieții economico-sociale, inclusiv în sectorul casnic, în vederea asigurării unui consum rațional, corespunzător cerințelor reale într-o epocă de penurie generală de energie cu care se confruntă întreaga omenire, inclusiv țara noastră.

Măsurile adoptate pe diferite meridiane, chiar și în țările cele mai dezvoltate, atestă că actuala criză energetică nu este o problemă numai a cîtorva state sau a unei părți a planetei noastre, ci o problemă mondială, care în virtutea interdependențelor crescînde afectează toate statele lumii, dar în primul rînd țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol. Fiind o problemă mondială, toate statele sînt interesate și chemate să-și aducă contribuția la soluționarea ei, care nu se poate concepe în afara eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de natură să asigure dezvoltarea tuturor statelor, în primul rînd a celor rămase în urmă, stabilitatea economiei mondiale și progresul general. În acest cadru, stabilirea unor raporturi juste, echitabile între prețurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse ar asigura concomitent rentabilitatea producției de petrol și alte resurse energetice și satisfacerea cererii de consum pe termen lung a țărilor importatoare, inclusiv a țărilor dezvoltate, pe baza unei cooperări reciproce avantajoase.

Înfăptuirea programelor de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei adoptate de numeroase țări ale lumii în ultimile luni creează premise și mai largi cooperării și colaborării între toate statele lumii, ca și cu organizațiile internaționale, în interesul rezolvării echitabile și eficiente a problemelor vitale ridicate în fața omenirii de asigurarea necesarului de energie și de utilizarea rațională a acesteia.

Dinu DRAGOMIRESCU

PROIECTAREA SISTEMULUI ENERGETIC ÎN CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ASIGURAREA unei baze energetice corespunzătoare necesităților țării, ca și gospodărirea cât mai rațională și economisirea în grad înalt a resurselor energetice și a combustibililor constituie o problemă importantă, de stringentă actualitate, privită cu o înaltă responsabilitate patriotică de partidul și statul nostru socialist.

Integrate organic în șirul măsurilor de economisire a energiei și combustibilului adoptate în țara noastră de mai mulți ani sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, Programul — directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale până în anul 2000, precum și Decretele Consiliului de Stat privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea consumului de energie, cuprind prevederi de maximă importanță care concretizează direcțiile de acțiune, sarcinile de bază care se cer realizate în întreaga viață economico-socială a țării pentru diminuarea consumului energetic și asigurarea pe această cale a cerințelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, a celor create de implicațiile pe care le generează criza energetică ce se manifestă pe plan mondial.

O structură nouă, eficientă, a mijloacelor de producere a energiei

CRIZA DE ENERGIE cu care este confruntată omenirea are drept cauză disproporția la care s-a ajuns în prezent pe plan mondial între necesitățile energetice, disponibilitățile existente și prețul lor, în primul rând în ceea ce privește resursa cea mai frecventă folosită, petrolul. Astfel, pe plan mondial, în timp ce în perioada 1950—1976 consumul de energie a crescut de circa 3,3 ori, consumul de petrol a crescut de 5,6 ori, iar consumul de cărbune de numai 1,8 ori. Apariția unui decalaj între producția și consumul de petrol a condus la o creștere spectaculoasă a prețului țițeiului brut, de la cca. 13 dolari/tonă în 1970 la cca. 140 dolari/t în luna iulie 1979. Costul ridicat al țițeiului, în mare parte importat în marea majoritate a țărilor industrializate, a obligat unele state să adopte legislații speciale în vederea reducerii consumului de energie, în special hidrocarburi, concomitent cu sporirea prețurilor cu amănuntul la produsele derivate din petrol și la energia electrică. Pe lângă restrângerea circulației automobilelor (Grecia, Spania, Danemarca etc.), se adoptă măsuri de micșorarea cotelor de combustibil pentru încălzit (Belgia, Spania, Austria etc.), de reducere a iluminatului public și a reclamelor luminoase (Belgia), precum și de creștere a prețurilor cu amănuntul la produsele petrolifere și energie electrică (Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia etc.).

Tocmai pentru a preîntîmpina consecințele negative pe care le-ar avea amplificarea în continuare a crizei energiei asupra țării noastre, Programul-directivă și recente Decrete stabilesc cadrul de dezvoltare a bazei energetice în țara noastră și dau posibilitatea reorganizării pe baze noi a întregii activități energetice, precum și a cercetării și proiectării în vederea punerii în valoare a noilor forme de energie, a economisirii în grad înalt a energiei, în așa fel ca în decursul deceniului viitor, România să devină independentă din punct de vedere energetic.

În acest context se evidențiază faptul că în perioada următoare consumul total de energie nu va putea crește decât în măsura identificării de noi surse de energie și aplicării de noi tehnologii menite să ducă la valorificarea eficientă și economisirea energiei, sursă principală și condiție hotărâtoare pentru dezvoltarea în continuare în ritm susținut a economiei naționale. Pentru că nu trebuie uitat că în acest scop va trebui asigurat un spor de energie electrică care va atinge un nivel de 88—90 miliarde kWh în anul 1985 și 105—110 miliarde kWh în anul 1990, iar puterea instalată în România va fi de circa 22 mii MW în anul 1985 și de peste 28 mii MW în anul 1990.

Esențial este însă că aceste creșteri se vor obține, în principal, prin extinderea construcției de hidrocentrale, utilizarea combustibililor solizi, trecerea la realizarea programului de construcții de centrale nucleare și folosirea formelor noi de energie (solară, geotermică, eoliană, a valurilor, biogazului), ceea ce va conduce în viitor la o structură nouă a mijloacelor prin care se produce energia electrică. Pentru aceasta, strategia de dezvoltare a sistemului energetic al economiei are în prezent în vedere:

1. o extindere masivă a construcției de hidrocentrale, gradul de utilizare a potențialului hidroenergetic național crescînd de

la 30% în anul 1980, la 45% în anul 1985 și la 65% în anul 1990, astfel încît pînă în anul 2000 să fie valorificat integral potențialul hidroenergetic al României. Ponderea energiei electrice produse în centralele hidroelectrice din totalul potențialului de energie electrică va spori de la 17,6% în anul 1980 la 20% în anul 1985 și 24% în anul 1990;

2. amplificarea substanțială a utilizării cărbunilor și a șisturilor în centralele termoelectrice, producția de lignit trebuind să ajungă în anul 1985 la 75 milioane tone (de peste trei ori nivelului realizat în anul 1978);

3. dezvoltarea energeticii nucleare. La sfîrșitul cincinalului viitor va funcționa o primă centrală nucleară — electrică, urmînd ca pînă în anul 2000 să se realizeze centrale nucleare — electrice însumînd o putere instalată de 10 560 MWe, aproximativ egal cu întreaga putere instalată în România în anul 1975. Energia electrică produsă în centralele nucleare-electrice va reprezenta în anul 1990 17—18% din producția de energie electrică;

4. găsirea și valorificarea de noi surse și tehnologii energetice, geotermale, solare, coliene, biologice. Energia electrică obținută la nivelul anului 2000, pe baza energiei solare, a altor surse noi de energie și resurse recuperate va reprezenta cel puțin 10% din totalul energiei produse, față de 2,7% în anul 1980 și de 5% în anul 1985.

Prin realizarea tuturor acestor obiective se urmărește restrîngerea substanțială a consumului de hidrocarburi, în așa fel ca în final energia electrică produsă pe hidrocarburi să fie limitată la valoarea minimă pentru pornire. Ponderea energiei electrice produse pe hidrocarburi din producția de energie electrică va scădea de la 39,7% în anul 1980, la 20% în anul 1985 și la 5—4% în anul 1990.

Domenii de acțiune prioritare

ÎN ACEST CONTEXT, activitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică desfășurate în cadrul Institutului de studii și proiectări energetice (I.S.P.E.), ale cărui preocupări cuprind elaborarea lucrărilor privind dezvoltarea sistemului energetic și a centralelor electrice, îi revin sarcini importante:

● **proiectarea dezvoltării sistemului energetic** (centrale termoelectrice și linii) într-o concepție nouă, care să conducă la realizarea unor consumuri specifice cât mai reduse pentru producerea de energie electrică și căldură, dat fiind că sistemul energetic național este un mare consumator de energie și de combustibil. Centralele electrice ce urmează a se construi și dezvolta sînt, în special, centrale de termoficare, în care se produce energie electrică și căldură, centrale în care utilizarea energiei se face calitativ și cantitativ superior. Studiile privind dezvoltarea în aceste centrale a producției combinate de energie electrică și căldură, care reflectă condițiile energetice și economice actuale, precum și tendințele de perspectivă, marchează unele modificări în concepția de construcție și funcționare a centralelor și rețelelor de termoficare, constînd, în principal, din transformarea unor grupuri de condensatie pe cărbune în vederea livrării de căldură, cu efecte asupra îmbunătățirii randamentului producerii energiei (la CTE Paroșeni pentru alimentarea cu căldură a Văii Jiului, la CTE Mintia pentru orașul Deva etc.). Acțiunea este de maximă importanță, deoarece principalele pierderi de căldură la gurgurile de condensatie apar prin evacuarea la condensator a unei părți din căldura introdusă în turbină, iar prin adaptarea grupurilor de condensatie pentru livrarea de căldură o parte din această căldură devine utilă, putînd fi livrată consumatorilor. Totodată, se are în vedere mărirea distanței de transport a cărbunilor pentru centralele de termoficare, practic pentru întreg teritoriul țării, precum și mărirea distanței de transport a căldurii, cu consecințe favorabile asupra concentrării consumului și obținerii unor randamente mai bune prin folosirea de grupuri de termoficare specializate cu puteri unitare mari și parametri ridicați ai aburului. Economie de energie substanțială — avînd în vedere că dacă pînă în prezent distanța maximă de transport a căldurii realizată la noi în țară este de circa 10 km pentru abur și aproape 15 km pentru apă fierbinte, studii recente au demonstrat că se obține o economicitate superioară a transportului de abur pînă la distanțe de 20 km și de apă fierbinte pînă la 35 km.

dr. ing. A. ARMENCOIU

director general al Institutului de studii și proiectări energetice
(Continuare în pag. 19)

ACCELERAREA INOVĂRII TEHNOLOGICE, FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN REDUCEREA CONSUMURILOR ENERGETICE

— Calcule și argumente în sprijinul perfecționării
instrumentarului de analiză economică și al revederii unor concepte —

Căutarea de noi surse primare

CREȘTEREA consumului de energie s-a dovedit a fi o condiție esențială a dezvoltării economice și în ultimă instanță a progresului și a civilizației omenirii. Perioada medie de dublare a consumului de energie în lumea modernă este de 17-18 ani. În ultimii 70 de ani s-a consumat circa două treimi din totalul energiei utilizate de-a lungul secolelor, consumul mondial anual ajungând la peste 9,0 Giga-tone combustibil convențional.

După o prognoză a consumului energetic și a creșterii demografice rezultă următoarele nivele ale consumului de energie în următoarele decenii :

	1970	1975	1980	1990	2000
Consum mediu mondial de kg. combustibil convențional/locuitor/an	1 930	1 950	2 390	3 200	4 100

Sursa : Revista „Energia” 1978

Bineînțeles că există încă disparități între diverse regiuni ale globului de la 11 000 kg c. c. loc/an în Statele Unite la 80 kg c. c. loc/an în Sri Lanka. Din structura consumului pe tipuri de resurse energetice rezultă clar predominanța combustibililor fosili (neregenerabili) în proporție de 91,5%, din care cărbunii reprezintă 34,5%, iar țițeiul 38,5%. Rezervele mondiale cunoscute de combustibili fosili se ridică la circa 1 000 G-tone combustibil fosil, din care cărbunii reprezintă 75%, țițeiul 10%, gazele naturale 6%, șisturile bituminoase 9% și ar urma să se epuizeze, dacă ritmul de creștere al consumului rămâne constant, încă în secolul următor.

Pe plan mondial consumul de energie electrică se dezvoltă într-un ritm aproape de 2 ori mai înalt decât al altor forme de energie, iar perspectiva acestei forme este condiționată de înlocuirea combustibililor fosili în centralele electrice cu alte surse de energie primară (nucleară, hidroelectrică, eoliană, solară, hidrogen etc.).

Gradul de multiplicare, la nivel mondial, a consumului de energie electrică până la sfârșitul secolului, după datele de prognoză ale revistei „Energia” 1978, (A. Schwefelberg) va fi de 7 ori, ajungându-se la 35 000 T-Wh/an, cota producției de energie electrică în consumul total ajungând în anul 2000 la 50% față de 25% în 1970. Ritmul de creștere a consumurilor de energie electrică în țara noastră în ultimii 20-25 de ani a depășit considerabil media mondială, datorită industrializării intense, a electricității economice, a creșterii gradului de civilizație materială. Consumurile de energie electrică au sporit în țara noastră într-un ritm dinamic, cel mai important consumator fiind industria, după cum rezultă din tabel (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1
Consumul de energie electrică pe destinații
mil kWh

	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Total consum din care :	3 871	6 832	14 966	29 387	47 157	55 614
- industria	2 831	4 739	10 366	19 596	32 702	38 050
- agricultura	45	104	281	2 710	2 014	2 481
- iluminat public	41	124	175	345	222	219
- utilizări casnice	195	433	1 028	2 239	3 717	4 801

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1978.

Creșterea consumurilor pe ansamblu este explicată prin dezvoltarea dinamică a economiei, în special a industriei ca și prin creșterea nivelului de trai al populației, a gradului de urbanizare și ca urmare utilizarea mai largă a aparatelor electrocasnice. Reducerea consumului în agricultură și în iluminatul public este o urmare directă a măsurilor de raționalizare din ultimii ani.

Dificultățile generate de criza combustibililor a condus în majoritatea țărilor la o tendință de raționalizare a utilizării energiei electrice, prin care se urmărește micșorarea pierderilor, respectiv a consumului energetic în toate domeniile. De la soluțiile simple, dar eficiente ale reducerii iluminatului artificial la strictul necesar în locuințe și pe căile stradale, până la reducerea pierderilor în rețeaua de transport a energiei calorice și în iluminatul industrial toată paleta posibilităților trebuie puse în valoare pentru adaptarea la situația creată.

Ce înseamnă optimizarea tehnico-economică a iluminatului ?

ÎN ULTIMUL TIMP în literatura de specialitate a apărut noțiunea de optimizare tehnico-economică a iluminatului prin care se urmărește utilizarea unor instalații cu calități lumino-tehnice optime și costuri minime, precum și utilizarea rațională a acestor instalații, respectiv exploatarea și întreținerea lor la parametri optimi, cu consumuri de energie și costuri anuale cât mai reduse. Pentru iluminatul public, de exemplu, o asemenea măsură o reprezintă introducerea lămpilor de înaltă presiune cu vapori de sodiu. Asimilarea acestui produs de către întreprinderea de cinescoape — unitatea Electrofar—București a permis raționalizarea iluminatului pe unele artere rutiere și la intersecții. Pentru a ilustra eficiența acestui tip de iluminat menționăm faptul că prin introducerea lămpilor cu vapori de sodiu în 23 000 puncte se realizează o economie anuală de energie de 14 000 MWh ceea ce este echivalent cu 4 500 tone/an combustibil convențional, concomitent cu economisirea a 20 milioane lei investiții în centrale electrice și în rețeaua de distribuție și 15 mil lei anual cheltuieli de exploatare.

Comparativ cu alte surse de lumină rezultă că lămpile cu vapori de mercur dau de 4,5 ori mai mulți lumeni pentru 1 wat de energie electrică, iar cele cu vapori de sodiu de 11,5 ori mai mulți lumeni la unitatea de energie electrică cheltuită.

Proiectarea optimă a unei instalații de iluminat constă în alegerea parametrilor optimi de calitate, a echipamentului și a sistemului instalației de iluminat care să realizeze acești parametri cu costuri minime.

O nouă concepție privind corelația : randamentul utilizării energiei și înnoirea produselor

ÎN DOMENIUL lămpilor electrice țara noastră are bogată experiență „Steaua Electrică” Fieni producând de peste 40 de ani diferite tipuri de becuri, „Electrofar” București cu o experiență de peste 30 de ani în domeniu, iar „Romlux”—Tîrgoviște, întreprindere relativ nouă (1971) dar dotată cu tehnologii moderne în domeniul lămpilor fluorescente. Experiența tehni-

că și organizatorică a întreprinderilor și personalul de înaltă calificare au permis realizarea la „Steaua electrică” — Fieni a peste 150 tipodimensiuni de lămpi cu incandescență speciale (industriale, pentru vehicule de toate tipurile, decorative, miniaturale etc.), exportând aproape 50% din producție. Au fost asimilate pe bază de licențe și prin cercetare proprie afiți la „Electrofar” cit și la „Steaua electrică” lămpi cu parametrii competitivi pe piața mondială, producându-se în prezent peste 70 tipodimensiuni surse de lumină cu descărcări în gaze.

Progresele realizate însă în ultimii ani mai ales, în domeniul luminoforilor pentru lămpi cu descărcări în gaze impun un ritm alert de înnoire a produselor și uneori chiar a tehnologiilor. Criza energiei determină orientarea cererii interne și externe către lămpi cu randamente mult sporite, care nu sînt încă asimilate, fapt ce reclamă concentrarea eforturilor de cercetare-dezvoltare spre aceste domenii.

Pentru a sublinia semnificația economică înlocuirii a 20 milioane lămpi echivalente de 40 w din generația I cu lămpi din generația a III-a amintim că aceasta permite realizarea unor reduceri a consumului de energie electrică cu 887 500 MWh, disponibilizîndu-se o capacitate de 315 MW, respectiv capacitatea unei termocentrale cu o capacitate de 315 MW, care costă 3 800 mil. lei investiții. Prin înlocuirea a 9 milioane lămpi fluorescente generația I cu lămpi fluorescente, generația a III-a, se poate reduce totodată consumul anual cu 1 350 t sticlă, produs energointensiv, ceea ce reprezintă o economie suplimentară de energie primară, necesară producerii sticlei, de 1350 t × 4 000 mc gaze naturale consum per tonă = 4,5 mil. mc gaz metan ceea ce este echivalent cu 430 000 mc × 85 000 kcal/h = 3 825 mil. kcal/h.

Lămpile din generația III-a oferite în prezent de marile firme producătoare au ajuns la performanțe de 80 lm/w, prognozîndu-se că pînă în 1982 să se ajungă la 100 lumeni/w prin perfecționarea tehnică a generației a III-a (vezi tabelul nr. 2).

Cu ce fel de produse și tehnologii putem înfrunta viitorul ?

PROBLEMA înnoirii producției de lămpi fluorescente a devenit o problemă acută și pentru asigurarea competitivității pe piața externă care în condițiile menținerii actualului nomenclator de producție nu întruște în totalitate exigențele promovării exportului.

Dacă producția noastră de lămpi fluorescente generația I a fost la nivelul celor mai înalte standarde internaționale, în momentul aplicării licenței achiziționate de la firma Philips, astăzi aceste produse au căzut în absolență întrucît pe piață sînt prezente lămpi din generația II și chiar III.

Economia de energie este însoțită la noile lămpi de reducerea diametrului tubului, deci economie de sticlă (și implicit de energie) și de ameliorarea culorii luminii. Gama de produse din domeniul surselor de lumină care necesită de urgență înnoirea tehnologică este destul de largă pentru că procesul de inovare cuprinde aproape toate produsele din acest domeniu. Am ales ca exemplu lămpile fluorescente, ele avînd o utilizare mai largă și datorită faptului că ele prezintă un caz tipic de necesitate de înnoire tehnologică. Dacă analizăm poziția lămpilor fluorescente fabricate după ciclul de viață al produsului înregistrat pe plan mondial rezultă că unele produse ale grupei se află în stadiul de declin al cererii. Procesul de inovare tehnologică impune existența unei activități de cercetare-dezvoltare chiar și în condițiile achiziționării unor licențe. Modernizarea produselor în sensul ridicării performanțelor sale tehnico-funcționale se poate realiza de cele mai multe ori fără a fi necesare modificări radicale ale proceselor tehnologice și ale utilajelor de fabricație.

Dar dacă se adoptă linia inovării prin metoda „pașilor mici”, în cazul de față prin asimilarea generației II pe liniile existente prin înlocuirea unor componente (a pulberilor luminescente în cazul de față), o parte din utilajele existente pot fi folosite în continuare, dar efectele economiei de energie sînt mai reduse.

O altă variantă ar fi trecerea directă la asimilarea lămpilor din generația III-a la nivelul celor existente pe piața externă în prezent și care au un flux luminos de 92 lm/wat. Dar această soluție implică investiții în utilaje (fiind necesară înlocuirea celor existente) și asimilarea unei tehnologii despre care se știe sigur că voi fi înlocuite total sau parțial la nivelul anilor 1982-1983, cînd generația a III-a va ajunge la maturitate cu depășirea limitei de 100 lm/w.

În aceste condiții știind că realizarea unor investiții tehnologice, după metodologia actuală de aprobare, implică o durată de 2-3 ani, ar urma ca în 1982 să se pună în funcțiune o capa-

cită de producție care s-ar afla în stadiul de maturitate al ciclului de viață al produsului, cu tendință spre declin.

Cercetările au condus la obținerea unor pulberi cu bandă de emisie îngustă ce stau la baza lămpilor fluorescente din generația II-a, cu eficacitate luminoasă de 80 lumeni/wat față de 53 lm/w obținuți la generația Ia. O soluție imediată ar fi deci asimilarea producției din generația a II-a pe baza luminoforului îmbunătățit, pentru capacitățile existente în prezent, deci cu un volum redus de investiții.

În ceea ce privește noile capacități de producție va fi necesară o amplă și temeinică prospectare a pieței tehnologiilor, astfel încît să se treacă direct la asimilarea celui mai înalt nivel al tehnicii, respectiv a produselor cu randamente maxime, din generația a III-a.

Impactul asupra indicatorilor de eficiență a investițiilor

POSSIBILITĂȚILE de economisire a energiei pe seama surselor de lumină nu se epuizează însă prin exemplul prezentat. Cu mici excepții din domeniul surselor de lumină numite speciale, cum sînt cele pentru iluminat autovehiculele care se alimentează pe bază de surse chimice — sînt posibile economii de energie la toate tipurile de lămpi de iluminat prin creșterea performanțelor tehnice.

Astfel, prin înlocuirea tuturor lămpilor cu vapori de mercur LVF (licență Philips) cu tipul LVY, realizate de specialiștii români cu un randament îmbunătățit, se poate realiza o economie anuală de 177 500 MWh care reprezintă 478 000 tone combustibil convențional, respectiv 33,5 milioane dolari la prețul petrolului din momentul efectuării calculului. Puterea instalată disponibilizată reprezintă un grup de 71 MW (850 mil. lei investiții în termocentrale) *

Rezerve importante de disponibilizare a energiei există și în domeniul lămpilor cu incandescență, după cum rezultă din tabelul nr. 3. Calculul comparativ al costurilor de exploatare a

Tabelul nr. 2

Evoluția eficacității luminoase a lămpilor fluorescente tubulare în perioada 1958—1982 pe plan mondial

Generația anul	Putere (W)	Flux (lm)	Eficacitate luminoasă (lm/W)
I—1958	40	2 700	68
	40	1 750	46
	40	3 200	80
II—1976	40	2 100	53
	40	3 200	80
III—1978	36	3 300	92
III—1982	38	3 600	100

lămpilor cu incandescență și a lămpilor cu lumină mixtă arată că se poate obține același efect luminos cu consumuri de energie electrică mult mai scăzute.

În iluminatul stradal s-a făcut un pas important atunci cînd s-au înlocuit în prima etapă lămpile cu incandescență cu lămpi

Tabelul nr. 3

Indicatori	lămpi cu incandescență norm.		lămpi cu lumină mixtă	
	200 w	500 w	250 w	500 w
preț (lei/buc.)	5,05	13,95	76,00	135,00
flux luminos (lm)	2 920	8 300	5 500	14 000
eficacitate lumin. (lm/w)	14,6	16,6	22,0	28,0
durata de viață (ore)	1 000	1 000	6 000	6 000

cu vapori de mercur, al doilea pas a fost cel al asimilării lămpilor cu vapori de sodiu pe magistrale, intersecții, aeroporturi etc. Dar această ultimă etapă a înlocuirii lămpilor cu vapori de mercur cu lămpi cu vapori de sodiu este încă departe de a fi realizată integral din cauza capacității de producție reduse

ec. L. LACHSZ
fiz. O. TOMESCU-FUCA

(Continuare în pag. 9)

*) S-au luat în calcul un număr de 2 mil. lămpi LVF existente în dotare cu un regim de funcționare de 2 500 ore/an. iar costul energiei electrice 370 lei/MWh în care 1 MWh = 0,380 tcc.

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

O cerință de bază a dezvoltării eficiente a economiei

**VALORIFICAREA SUPERIOARĂ
A RESURSELOR MATERIALE ȘI ENERGETICE**

● În viitorul cincinal : indicele de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei urmează să sporească în medie cu 32—34% ● Cheltuielile materiale în producția industrială vor fi mai mici cu 5,5—6% ● Până în anul 2000 indicele mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială urmează să fie redus de cel puțin 2,6 ori față de 1980.

U NA DIN PROBLEMELE CENTRALE ale Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă până în 1990, o constituie sporirea accentuată a eficienței întregii activități economice prin creșterea substanțială a gradului de valorificare a materiilor prime și energetice și reducerea costurilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, sporirea rentabilității. În viitorul cincinal indicele de valorificare a materiilor prime de bază și a energiei urmează să sporească, în medie, cu 32—34%, iar cheltuielile materiale în producția industrială să scadă cu 5,5—6%.

Stabilirea unor asemenea obiective se întemeiază pe puternice rațiuni economice : pe de o parte, sînt cunoscute dificultățile în procurarea materiilor prime și energetice, determinate în primul rînd de caracterul lor limitat, dar și de prețul în continuă creștere al acestora ; pe de altă parte, ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale este, în actuala etapă, mai mult decît oricînd, un factor hotărîtor al dezvoltării, în continuare, în ritm susținut a economiei naționale ; de aceasta depinde în bună măsură creșterea venitului național și a nivelului de trai al poporului.

Adîncirea gradului de prelucrare

UNELE CALCULE PRELIMINARE relevă că, în cincinalul viitor, reducerea preconizată a indicilor de consum în industrie se va realiza în proporție de peste 2/3 pe scama creșterii gradului de prelucrare și de valorificare a resurselor materiale, ceea ce subliniază cu pregnanță cît de importante sînt măsurile ce trebuie luate în această direcție în toate sectoarele de activitate. La ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale contribuie o multitudine de factori, care acționează izolat sau, de cele mai multe ori, conjugat. Între aceștia cu o contribuție importantă se înscriu :

— reducerea consumurilor specifice de materiale, combustibili și energie la un produs dat, pe scama micșorării greutateții unor repere și a diminuării pierderilor de prelucrare ;

— ridicarea performanțelor funcționale ale unui produs, cu menținerea greutateții sau mărirea acesteia într-o proporție mai mică decît creșterea performanțelor, ceea ce înseamnă practic, tot o economie de materii prime, intrucît va fi necesară o cantitate mai mică de produse ;

— înlocuirea unor materiale deficiente, scumpe, cu materiale înlocuitoare mai ieftine, din producția internă, în condițiile menținerii sau creșterii calității și durabilității produsului ;

— refolosirea unor materiale în a-

ceiași întreprindere sau în altă unitate ; utilizarea în producție a resurselor energetice secundare și a unor deșeuri ;

— creșterea durabilității și fiabilității produsului sau a unor repere vitale cu efecte asupra reducerii consumului de piese de schimb, a volumului de întineri și de reparații.

Din cele arătate rezultă cît de intim este legată economisirea materialelor de creșterea gradului de valorificare, nefiind de fapt posibil să se delimiteze un „prag”, o linie de demarcație între acești factori esențiali ai creșterii eficienței economice.

În proiectele documentelor celui de al XII-lea Congres al partidului se subliniază faptul că în perioada următoare se va afirma cu putere revoluția tehnico-științifică contemporană în toate domeniile, se va accelera trecerea, pe baza

acumulărilor cantitative obținute, la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale. În această lumină se poate afirma că, dintre toate căile de reducere a consumurilor materiale, va trebui pus un accent deosebit pe obținerea, prin reproiectare, modernizare și asimilare, a unor produse cu parametri și performanțe superioare, care să înglobeze cît mai multă inteligență și o cantitate cît mai mică de materiale și energie. Este foarte important ca asupra unui produs aflat în fabricație să se acționeze pentru reducerea consumurilor specifice, dar în contextul revoluției tehnico-științifice contemporane, spre a ține pasul cu evoluția mondială, efectul maxim se obține atunci cînd activitatea de concepție se concentrează concomitent atît asupra înnoirii și modernizării, cît și asupra reducerii consumurilor. Cifrele din tabelul nr 1, susțin această afirmație prin compararea între familiile de produse, a performanțelor produsului, gradului de valorificare a materialelor și reducerii indicilor consumului specific de materiale. După cum rezultă pentru fiecare din produsele prezentate creșterea gradului de valorificare a materiei prime cu 25—30%, determină în același timp o reducere substanțială, de același ordin de mărime a consumurilor specifice, materiale, ceea ce reflectă legătura strînsă ce există între creșterea valorificării și reducerea consumurilor.

Obținerea unor produse cu performanțe și sau caracteristici superioare este o problemă ce se pune și pentru producția de materiale. În metalurgie, chimie, industria materialelor de con-

Tabelul nr. 1
Performanțele unor produse, gradul de valorificare a materialelor și reducerea indicilor de consum specific

Produsul	Tipul	Masă (kg)	Putea	Capacitatea de producție (performanțe)	Indicele de valorificare (lei prod./t metal)	Indice de consum specific (kg metal/1000 lei producție)
Exavatoare pe pneuri	E 04	11 000	45 CP	60 m ³ /h	27	37
	P 401	9 300	42 CP	80 m ³ /h	44,7	25
Excavatoare pe șenile	F 06	19 700	100 CP	80 m ³ /h	19,4	51,5
	S 601	15 400	65 CP	90 m ³ /h	24,3	29,1
Electrocompresoare	EC 1	375	15 kW	1 m ³ /h	60	16,7
	EC 1,5	375	18,5 kW	1,5 m ³ /h	70	14,3
	PHM 150	6 700	8,5 kW	150 tf	30	33,3
	PH 200	7 500	8,6 kW	200 tf	38	26,9

strucții sau industria ușoară, crearea de noi materiale, cu valoare de întrebuințare superioară, care valorifică mai bine materia primă, constituie una din căile decisive pentru a obține, în același timp, reducerea consumurilor specifice de materiale și energie.

Ținând seama de aceste aspecte propunem ca în planul de asimilare de noi produse să se introducă indicatori-limită, obligatorii pentru cercetare, proiectare și producție, cu privire la gradul minim de valorificare a materiei prime, combustibilului obținut prin produsul nou sau modernizat. În acest mod se va concentra în mai mare măsură capacitatea de concepție și de creație și asupra acestei laturi a inovării producției, care trebuie să constituie unul din obiectivele de bază ale cercetării, proiectării și producției.

În același timp, este necesar să se valorifice în termene mai scurte realizările

fapt o economie de muncă socială și, în primul rând, de muncă materializată pe unitatea de efect util. În consecință, **corelația calitate-valorificare ar putea fi exprimată ca raport între efectul util obținut pe seama unui produs și consumurile materiale totale acumulate în acel produs (inclusiv cele pentru întreținere și reparații)** Un exemplu la îndemână este cel al autovehiculelor, la care această corelație se poate exprima prin raportul tone-km parcurs/consum metal, cifra de la numitor incluzând atât consumurile de metal pentru produsul nou, cât și piesele și subsamblele de schimb consumate pe toată durata exploatarei. În asemenea cazuri, se îmbină elementele calitate-fiabilitate-durabilitate, căci parcursul total, în exemplul dat, depinde nemijlocit de acești factori.

În practică nu există produs destinat utilizărilor finale la care să nu se poată determina asemenea corelații și rapoarte: mașini, utilaje, construcții, mobilă, produse din material plastic, confecții, încălțăminte etc. (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Exemple de exprimare a corelației calitate-valorificare

Produsul	Modul de exprimare a funcției utile	UM a corelației
Mașini-unelte	total ore de funcționare sub sarcină	mii ore/t metal
Excavatoare	total metri cubi excavați	mii mc/t metal
Războale de țesut	total metri pătrați țesături	mii mp/t metal
Combina de recoltat	total tone produse agricole recoltate	mii t/t metal
Mobilă	ani de utilizare	ani/mc masă lemnoasă
Confecții	luni de utilizare efectivă	luni/kg fire
Încălțăminte	luni de utilizare efectivă	luni/dmp piele
		luni/kg talpă

din faza de concepție a produselor și tehnologiilor. În unele unități reprezentative din construcția de mașini, timpul mediu de asimilare a unui nou produs, subsansamblu sau tehnologie a scăzut de la circa 38 de luni în cincinalul 1971—1975 la circa 33 de luni în primii trei ani ai actualului cincinal, reduceri mai importante fiind obținute la asimilarea utilajelor energetice, mașinilor-unelte, mașinilor de ridicat electronice ș.a. Se mențin încă ridicate duratele de asimilare la material rulant, nave, utilaj tehnologic pentru industriile ușoară și alimentară, echipamente de telecomunicații, ceea ce atrage atenția asupra rezervelor existente, a necesității de acțiune și asupra acestui factor determinant în ce privește creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale.

Corelația : gradul de valorificare a materiei prime — consum energetic

UN FACTOR, adeseori neglijat, care contribuie într-o măsură însemnată la creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale îl constituie **ridicarea calității și a fiabilității produselor.** Este

Ar fi deosebit de util ca în practica planificării și conducerii activităților de producție să se generalizeze folosirea de indicatori de analiză și de indicatori-directivă, care să reflecte în expresie fizică creșterea gradului de valorificare a materiei prime la produsele modernizate sau cele noi.

În mod deosebit prezintă interes aspectele de valorificare a resurselor sub raportul evidențierii consumurilor energetice. Aceasta se reflectă mai ales la mașinile utilajele și instalațiile care consumă în exploatare combustibili sau energie. În acest caz, aprecierea gradului de valorificare al materialelor — în speță metalul — nu se poate face doar pe baza unui indicator direct, cum este, de exemplu, cel ce exprimă raportul dintre efectul util și consumul de metal (de exemplu, kW/kg); este nevoie de analize mai complexe, care să reflecte eficiența valorificării metalului sau, în general, a materialelor încorporate în produs sub aspectul consumului total de resurse energetice, pe întreaga perioadă de exploatare. Această comparație permite evidențierea unor aspecte calitativ diferite de cele ce caracterizează optica clasică a gradului de valorificare, așa cum rezultă din exemplul prezentat, în care se compară două motoare termice: (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Tipul	Greutatea	Puterea	Consumul de combustibil	Ore de funcționare până la casare
I	800 kg	86 CP	210 g/CP/h	50 000
II	850 kg	86 CP	200 g/CP/h	50 000

evident că un produs de calitate superioară asigură o creștere a valorii de întrebuințare, respectiv a efectului util obținut prin folosirea lui, aducând de

Așadar, la aceeași putere a motorului, al doilea tip are o greutate mai mare, deci aparent gradul de valorificare al metalului este mai mic pe totalul dura-

tei de exploatare; la același efect util însă, consumul specific de combustibili este mai mic cu 5% la acest din urmă tip, ceea ce la durata totală de exploatare reprezintă o economie de 43 t motorină. Deci în balanța valorificării trebuie comparate 50 de kg metal cu 43 000 kg de motorină, ceea ce conduce la alte concluzii decât dacă se compară doar valorificarea directă a metalului, exprimată în kg metal/CP (evident că pentru a obține consumuri specifice mai mici de combustibili nu este obligatoriu, la aceeași putere, să crească masa motorului, aceasta putând fi și concomitent redusă).

Mai pregnant iese în evidență oportunitatea unor astfel de analize în cazul cazanelor sau altor instalații termice, la care prin folosirea recuperatoarelor de căldură crește întrucâtva consumul de metal pe produs, dar se reduc sensibil consumurile energetice. La fel, în construcția de locuințe, ca și la alte genuri de construcții care necesită încălzire, este oportună determinarea gradului de valorificare a materialelor ținând seama și de consumurile energetice cumulate. De exemplu, creșterea consumului de materiale termoizolante la construcție determină o creștere a consumului specific de materiale pe unitatea de efect util (de exemplu kg polistiren/apartament convențional) și, deci, implicit, o diminuare aparentă a gradului de valorificare a resursei respective (în cazul nostru, a raportului valoare apartament/valoare materiale). În realitate însă, ținând seama și de consumul de combustibil pentru încălzit, cumulat pe toată durata de funcționare a construcției, rezultă un avantaj net în favoarea construcției cu o izolație termică mai bună — după cum se vede și din cifrele tabelului nr. 4.

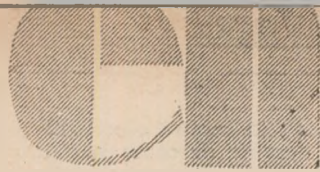
Tabelul nr. 4

	Grosimea termolizatei (cm)	Consum de combustibil pentru izolare (kgcc/apart.)	Consum de combustibil în exploatare (kgcc/apart. și an)
Polistiren celular	8,4	291	487
Vată minerală	8,4	577	497
Beton celular autoclavizat	17,5	291	546
Beton de granulit	35	1 057	539
Cărămidă eficientă	36,5	1 362	515

Cele prezentate relevă necesitatea constituirii unui sistem de indicatori de analiză a gradului de valorificare a resurselor materiale ținând seama și de calitate, durabilitate, precum și de consumurile energetice totale pe întreaga durată de funcționare sau de utilizare a produsului.

Mircea PIRJOL

director în M.A.T.M.C.G.F.F.

Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

ROLUL ȘI FUNCȚIILE SPORITE ALE AGRICULTURII ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII (III)

3. Rolul agriculturii în intensificarea schimburilor economice internaționale

EXPORTUL de produse agroalimentare are un rol important în dezvoltarea economiei naționale prin crearea unei părți însemnate din resursele în dezechilibru necesare importurilor de echipament tehnic, combustibil etc., reprezentând în același timp o sursă de acumulare pentru creșterea economică de ansamblu.

Ca urmare a dezvoltării în ritm susținut a agriculturii noastre, volumul exportului de produse agricole a crescut de circa 14 ori în 1977 față de 1950. Cu toate acestea, ponderea în exportul total a scăzut de la 11,6 la sută la 5,9 la sută în aceeași perioadă. Această tendință de scădere relativă se datorește schimbării structurii economiei naționale ca urmare a industrializării, ponderea principală la export deținând-o produsele industriale.

În cadrul exportului global de produse agricole se manifestă o tendință clară de creștere mai rapidă a exportului de produse animale față de exportul produselor vegetale. Aceasta a determinat o scădere a ponderii produselor vegetale în cadrul exportului agricol de la 64,1 la sută în 1965 la 51,7 la sută în 1975, crescând în mod corespunzător ponderea produselor animale.

În exportul de produse vegetale locul principal îl dețin legumele, fructele și strugurii, iar la produsele animale carnea, îndeosebi carnea de porc. În ultimii ani, o creștere accentuată a cunoscut exportul de ovine vii îngrășate.

Însă, agricultura participă la exportul de produse agroalimentare într-o proporție ce manifestă o tendință descrescândă. Dezvoltarea industriei de prelucrare a materiilor prime agricole are ca rezultat introducerea, într-o măsură tot mai mare, în circuitul internațional a produselor agricole prelucrate. Agricultură furnizează tot mai mult produse de consum în stare proaspătă (legume, fructe, struguri, ouă etc.), precum și semințe, animale de reproducție etc. Deci tendința generală actuală constă în creșterea ponderii exportului de mărfuri alimentare prelucrate. Astfel, în 1977, exportul de mărfuri alimentare a fost de 2,3 ori mai mare decât exportul de materii prime pentru producția mărfurilor alimentare. În cadrul exportului de produse agroalimentare un loc tot mai important îl dețin produsele cu un grad ridicat de prelucrare. De exemplu, exportul de conserve de carne reprezintă aproape 50 la sută, cel de conserve de legume și fructe 30 la sută, cel de uleiuri vegetale comestibile circa 45 la sută din producțiile respective. Creșterea volumului exportului de produse agroalimentare prelucrate denotă o valorificare superioară a materiilor prime și a resurselor de muncă, care sporește valoarea muncii încorporate în producția exportată.

În ultimii ani, o importanță crescândă o are și importul de materii prime pentru producția alimentară. Astfel, ponderea acestui import în importul total a crescut de la 2,3 la sută în 1970 la 4,9 la sută în 1977. În același timp, ponderea importului de mărfuri alimentare a scăzut de la 3,0 la sută la 2,1 la sută. Prin aceasta se realizează o creștere a ritmului de dezvoltare a industriei alimentare, o asigurare a diversificării consumului intern, precum și o sporire a disponibilului de produse agroalimentare prelucrate pentru export.

Tendențele manifestate până în prezent, atât cea de creștere a exportului de produse agricole pentru consumul în stare proaspătă, ca și cea de creștere mai accentuată a exportului de produse agroalimentare prelucrate se vor menține și în viitor, asigurându-se astfel o contribuție tot mai accentuată a sectorului agroalimentar la dezvoltarea accelerată a economiei naționale. Comerțul nostru exterior de produse agroalimentare se desfășoară în mod diversificat pe piețele internaționale, urmărindu-se crearea unui echilibru judicios în cadrul general al comerțului exterior cu țările socialiste, cu țările capitaliste, precum și cu țările în curs de dezvoltare.

În ultimii ani, concomitent cu creșterea volumului comerțului exterior de produse agroalimentare se afirmă tot mai mult cooperarea economică internațională pentru a produce asemenea mărfuri, ca formă superioară de organizare a schimburilor economice externe și în acest domeniu. Experiența de până acum, ca și tendințele de viitor privind aprofundarea interdependențelor economiilor naționale, a diviziunii internaționale a muncii, impun studiarea și adoptarea de măsuri și acțiuni nu numai în domeniul comerțului internațional, ci și în cel al cooperării economice și tehnico-științifice.

Cu toate tendințele pozitive înregistrate până în prezent, continuă să se mențină, mai ales cu țările capitaliste dezvoltate, o serie de bariere și obstacole în extinderea relațiilor economice externe și în domeniul agroalimentar. În vederea lărgirii relațiilor economice internaționale, țara noastră militează pentru liberalizarea schimburilor comerciale, stabilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale, între prețurile produselor agroalimentare și cele industriale, pentru organizarea unor forme adecvate de cooperare economică în domeniul hidroameliorațiilor, în elaborarea unor tehnologii avansate, în crearea de noi soiuri de plante, linii și hibrizi de animale etc.

Creșterea producției agricole, a gradului de prelucrare, extinderea unor forme de comerț și de cooperare reciproc avantajoase sînt de natură să sporească aportul schimburilor internaționale din domeniul agroalimentar la dezvoltarea economiei naționale.

4. Ridicarea nivelului calitativ al activității economice

PARTICIPAREA agriculturii la îndeplinirea obiectivelor pe care și le propune societatea noastră în următorul deceniu va avea loc prin afirmarea multilaterală a revoluției tehnico-științifice, accelerându-se trecerea pe baza acumulării cantitative, la o nouă calitate a întregii activități. „În mod deosebit — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — în viitorul cincinal se va accentua afirmarea revoluției tehnico-științifice și realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate. Trebuie să avem în vedere că în cincinalele trecute am acumulat, din punct de vedere material, o bază tehnico-economică puternică; am realizat, de asemenea, acumulări însemnate în dezvoltarea clasei muncitoare — atât numerică, cât și din punct de vedere al pregătirii profesionale și politice — a tărânilor noastre noi și a intelectualității. Am realizat, deci, în toate domeniile

o puternică acumulare de forțe, care impune trecerea obligatorie la o nouă calitate”.

Aceste acumulări cantitative, realizate îndeosebi în perioada cea mai fertilă a construcției socialiste din România, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, constituie o bază puternică pentru dezvoltarea pe mai departe a întregii economii naționale.

Trecerea la o nouă calitate a activității economico-sociale din agricultură fiind o problemă deosebit de complexă — care presupune schimbări calitative în domeniul forțelor și relațiilor de producție, în întregul sistem de organizare socială — nu o putem aborda aici în toată amploarea sa, ci ne vom opri doar asupra citorva trăsături pe care le considerăm esențiale.

Este vorba, în primul rând, de modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, prin introducerea accelerată și generalizarea progresului tehnico-științific. În viitorul deceniu se va încheia practic amenajarea integrală a întregii suprafețe irigate, vor căpăta o mare extindere în unitățile socialiste tehnologice de tip industrial atât în producția animală, cât și în cea vegetală; agricultura va dispune de un material biologic de mare productivitate, creat cu prioritate în unitățile de cercetare din țara noastră, precum și de cantitățile necesare de produse chimice. Mutații importante se vor produce în resursele de muncă. Scăderea ponderii populației agricole la 22 la sută în 1985 și 15 la sută în 1990, impune ridicarea generală a nivelului de calificare a forței de muncă, schimbarea structurii acesteia în sensul creșterii ponderii lucrătorilor policalificați. Aceasta va asigura, concomitent cu modernizarea bazei tehnice — o creștere considerabilă a productivității muncii, depășind ca ritm pe cea din sectoarele neagricole.

În țara noastră, ca și în alte țări, dealtfel, producția agricolă a crescut mai încet decât consumurile energetice pentru obținerea sa; astfel, în 1978, în timp ce producția agricolă globală a sporit de 3,5 ori față de 1950, consumul de energie primară a crescut de 19,5 ori. Îmbunătățirea acestei colerații impune cu acuitate creșterea intensă a producției agricole pe baza ridicării randamentelor de conversiune energetică și a materiilor prime. Aceasta se va realiza atât pe calea ridicării nivelului tehnic al producției — prin introducerea de noi tehnologii, cât și prin îmbunătățirea structurii surselor energetice utilizate, în sensul reducerii ponderii hidrocarburilor, și creșterea utilizării energiei solare, geotermale, eoliene, a surselor de căldură industrială, reziduală, îmbunătățirea amplasării culturilor în funcție de randamentele conversiunii energetice etc.

La realizarea obiectivelor prioritare ale agriculturii o contribuție hotărâtoare își va aduce aplicarea noului mecanism economico-financiar pe fondul continuării procesului de perfecționare a conducerii și planificării economico-financiare. Înce-

pînd cu anul 1980 noul mecanism se va introduce și în sectorul cooperatist, generalizîndu-se, astfel, în întreaga agricultură. Aplicarea consecventă a noului mecanism economico-financiar va asigura valorificarea superioară a marilor resurse de care dispune agricultura, creșterea producției și ridicarea eficienței ei economice, finalizată în reducerea ponderii cheltuielilor materiale și sporirea accelerată a producției nete.

O trăsătură esențială a viitorului plan cincinal o constituie creșterea producției globale agricole într-un ritm anual de 4,5 — 5 la sută, prin ridicarea nivelului producției pe locuitor la minim 10 000 — 11 000 lei în fiecare județ. Aceasta, pe lângă că va îmbunătăți baza proprie de aprovizionare a fiecărui județ, va reduce decalajele existente și ridicarea județelor rămase în urmă, va contribui la dezvoltarea echilibrată a întregii economii în profil teritorial.

În înlăptuirea obiectivelor de dezvoltare a agriculturii un rol hotărâtor îl are perfecționarea continuă a organizării și conducerii în această ramură.

Înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, hotărâită de Plenara C.C. al P.C.R. din februarie a.e., marchează trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a agriculturii noastre, la înlăptuirea unor profunde și ample mutații structurale de ordin economic și social.

Consiliile agroindustriale creează cadrul organizatoric necesar concentrării și specializării producției, integrării ei, conducerii unitare, organizării de acțiuni comune, în scopul folosirii depline și eficiente a fondului funciar, a mijloacelor materiale, financiare și a forței de muncă, asigură deblocarea spiritului de inițiativă și o participare mai intensă a oamenilor muncii la înlăptuirea politicii agrare a partidului.

Prin organizarea consiliilor agroindustriale se creează condițiile necesare realizării noii revoluții tehnico-științifice în agricultură, pentru transformarea treptată a muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale, pentru ridicarea nivelului de organizare și conducere în concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a societății noastre, de sporire a contribuției agriculturii la creșterea economică de ansamblu, de apropiere a nivelului de trai al țărănimii de cel al celorlalte categorii de oameni ai muncii.

Cu alte cuvinte, se creează astfel un cadru deosebit de stimulator pentru ca agricultura să-și aducă pe deplin contribuția la asigurarea aprovizionării populației cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, la crearea unor disponibilități sporite pentru export, precum și la fondul național de dezvoltare economică și socială.

D. DUMITRU

Accelerarea inovării tehnologice

(Urmare din pag. 5)

și a insuficienței diversificării a acestei producții. Desigur că posibilitățile de economisire a energiei prin înnoirea produselor, prin aplicarea tehnologiilor moderne nu poate fi limitată la o etapă, ci constituie un obiectiv permanent în perspectivă, care trebuie să concentreze eforturile de creativitate tehnică.

Prin prisma noilor priorități în evaluarea eficienței economice oportunitatea dezvoltării în continuare a producției de lămpi fluorescente nu mai poate fi justificată numai prin faptul că noile linii vor asigura o productivitate sporită, dacă ele ar urma să realizeze produse din generația I și ar duce la lansarea pe piață a unor produse învechite, energofage, alimentînd în continuare consumul nerațional de energie.

În ceea ce privește liniile existente acestea pot fi modernizate, adaptate la producția lămpilor din generația a II-a, chiar dacă luminoforul (materia primă) va fi mai scumpă, avînd în vedere economia de energie pe care o declanșează la utilizatorul final și eficiența la nivelul economiei naționale în ansamblu, dar această soluție nu trebuie să scape din vedere necesitatea înnoirii permanente și a promovării celor mai noi produse cu parametri înalți de eficiență.

Vedem așadar, că în calculele de eficiență al produselor care consumă energie, trebuie cuprins un indicator al consumului energetic, care să quantifice în lei valută combustibilul convențional, cu rigorile coeficientului de creștere a prețului acestuia, pe piața mondială.

În calculul consumului energetic pentru utilajele produse în țară ar trebui să se stabilească și valoarea energiei consumate pentru realizarea utilajelor pe baza unui coeficient care să fie luat în calcul în cadrul sistemului de indicatori care caracterizează eficiența economică a investiției. **Considerăm necesară**

în acest context revederea sistemului actual de indicatori care pun accentul numai pe cheltuielile materiale, productivitate, rentabilitate, consum de forță de muncă, dar nu în seama consumului de energie, problemă esențială în orice calcul de eficiență. Va trebui quantificat atât consumul energetic pentru realizarea mijloacelor fixe, dar mai ales consumul energetic în exploatare, care acționează în tot timpul duratei de viață a produsului.

Necesitatea intensificării cercetării-dezvoltării

EVOLUȚIA rapidă a tehnologiilor care asigură un ritm alert de înnoire a produselor consumatoare de energie a fost posibilă în primul rînd datorită efortului depus în domeniul cercetării, atât în cea fundamentală cât și în cea aplicativă.

Insuficiența cercetării stimulează dependența de importul de tehnologii cu implicațiile sale asupra balanței de plăți externe. Susținerea programelor proprii de cercetare, așa cum se arată în Programul-directivă, reduce dependența de importurile de licențe și în același timp asigură inovarea producției în perioada de început a ciclului de viață al produselor.

Succesele obținute de colectivul de cercetare de la Întreprinderea de Cinescoape—Electrofar a permis asimilarea într-o perioadă relativ scurtă a lămpilor cu vapori de sodiu, dar importanța surselor de lumină atât pentru aprovizionarea pieței interne cât și pentru export ar justifica dezvoltarea unei unități de cercetare specializate pe surse de lumină la nivelul unui institut. În acest domeniu sîntem una din țările cu experiență și cheltuielile pentru cercetare, cu tot riscul lor, se justifică deplin dacă ținem seama de efectele scontate și de realizările obținute.

Eforturile de cercetare trebuie orientate în actuala etapă spre toate produsele consumatoare de energie, și în primul rînd spre aparatele și mașinile electrice care au consumuri ridicate.

ECONOMIE NATIONALA

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Proiectul Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981-1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000

TEHNOLOGIILE DE FABRICAȚIE — MIJLOC ACTIV DE REDUCERE A CONSUMURILOR DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE

EXISTĂ UN CONSENS unanim asupra ideii că tehnologia reprezintă astăzi principala cale prin care omenirea își risipește resursele. Abia în ultimul timp semnalele de alarmă ale crizei de energie, ale crizei previzibile de materii prime, au atras atenția omenirii asupra faptului că tehnologiile contemporane dezechilibrează balanțele de necesar și resurse. Eforturi mari sînt îndreptate acum în cele două direcții cunoscute: pe de o parte — crearea de noi resurse, pe de altă parte — reducerea consumurilor. **Criza de energie, de materii prime,** are ca o determinantă principală ceea ce am putea denumi **criza tehnologică.**

Într-adevăr, cum putem aprecia nivelul actual al tehnologiilor, care au condus la dublarea consumului de energie electrică pe un locuitor la fiecare 7—10 ani, atunci cînd randamentul tehnologic al diferitelor transformări de energie folosită în producție este atît de mic încît pierderile depășesc de cîteva ori partea utilă a energiei consumate? Care este contribuția tehnologiei la pierderile de metal prin coroziune? Cine poate aprecia azi imensa risipă determinată de extinderea largă a produselor care se aruncă după întrebuintare, categorie în care

au intrat treptat un număr mare de piese de uzură din construcția mașinilor celor mai uzuale? Aceste aspecte nu sînt decît consecința unor tehnologii care urmăresc exclusiv avantaje imediate, fără să țină seama de consecințele negative ale risipei de energie și de materiale pentru economia zilei de azi, dar mai ales pentru economia viitorului.

Conducerea partidului nostru a trasat principalele linii directoare cu privire la economisirea maximală a resurselor în cadrul proceselor tehnologice cu mult timp înainte ca fenomenele de criză mondială să se amplifice la nivelul actual. Cu toate acestea și în întreprinderile noastre continuă să existe puncte în care atît energia cît și materialele se irosesc, influențînd în mod negativ eficiența procesului tehnologic. Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, atrage atenția asupra acestor neajunsuri și profilează în mod pregnant rolul hotărîtor al cercetării și dezvoltării tehnologice în creșterea susținută a eficienței activității economice, în primul rînd pe calea reducerii consumurilor de materii prime, combustibil și energie.

Îmbunătățirea coeficientului de utilizare a materiilor prime

UNA DIN PRINCIPALELE CĂI pentru atingerea acestui obiectiv constă în ceea ce am putea numi **creșterea preciziei produselor.** Progresului tehnic trebuie să-i corespundă o sporire a preciziei parametrilor tehnologici, toate transformările tehnologice trebuind să se petreacă în cadrul unor abateri din ce în ce mai reduse, ceea ce înseamnă diminuarea importanță a pierderilor de orice fel. Astfel, în construcția de mașini **coeficientul de utilizare a metalului,** respectiv raportul între greutatea netă a unei piese și greutatea metalului necesar confecționării ei constituie un indicator care arată nu numai eficiența economică a procesului tehnologic de prelucrare, ci și treapta de progres tehnologic atinsă în desfășurarea procesului industrial.

Privită prin prisma evoluției istorice este semnificativă evoluția preciziei dimensionale a pieselor curent realizate în industria constructoare de mașini. De la începutul secolului nostru încetează, la un interval de circa 30 ani, abaterile dimensionale curent măsurate în procesul de prelucrare au scăzut de 10 ori. Dacă în jurul anilor 1960 a apărut în producția de serie micronul, deceniul actual marchează apariția fracțiunilor de micron în tehnologie, domenii în

treghi ale industriei moderne bazîndu-se pe procese tehnologice care realizează în mod curent toleranțe de zecimi de micron, ca de exemplu în fabricația circuitelor integrate. Este evident că urmărirea consecventă a acestor tendințe conduce la o valorificare din ce în ce mai mare a metalului, la realizarea unei valori din ce în ce mai importante pentru fiecare gram de metal consumat.

Pe aceeași linie se înscrie **elaborarea și introducerea pe seară largă în producție a proceselor tehnologice care au drept scop reducerea la maximum a adaosurilor de prelucrare.** Printre aceste procedee, turnarea de precizie schimbă complet aspectul semifabricatelor folosite în construcția mașinilor prin faptul că suprafețele care necesită o prelucrare mecanică sînt diminuate la minim, reducîndu-se în același timp grosimea materialelor care trebuie îndepărtate prin aşchiere. Unul din obiectivele care se urmărește în tehnologia construcțiilor de mașini constă în **diminuarea apreciabilă a ponderii prelucrărilor prin aşchiere din totalul manoperei necesare pentru confecționarea unei mașini.** Acest lucru se realizează, în principal, prin aplicarea metodelor de precizie în elaborarea semifabricatelor, astfel încît de la piesele brut turnate sau forjate să se treacă direct la operația de șlefuire, acestea executate însă pe suprafețele care necesită precizii sau grad de netezime ridicate.

În dezvoltarea producției de piese

turnate în țara noastră se acordă o atenție specială creșterii ponderii celor executate după procedee tehnologice care realizează grade ridicate de precizie. Astfel, **la finele anului 1980 capacitatea de producție de piese turnate de precizie va crește de 2 ori față de anul 1979,** apropiindu-se de ponderile uzuale întîlnite în țările puternic industrializate. În momentul de față se desfășoară un program de cercetări în cadrul căruia o deosebită importanță se acordă punerii la punct a unor procedee moderne de forjare de precizie. Obiectivul stabilit este acela de a realiza piese cu conture complicate ca, de exemplu, anumite tipuri de roți dințate, direct din forjare, astfel încît prelucrările prin aşchiere să fie reduse la minim. Intenția este de a nu se prelucra prin aşchiere conturul danturilor. Dacă se ține seama de faptul că greutatea medie a unei roți dințate gata prelucrate, realizată după procedeele convenționale, nu depășește astăzi în medie 50% din greutatea metalului necesar pentru obținerea ei, rezultă desigur de clar eficiența economică ridicată a acestui procedeu.

Desigur, problema nu este simplă. Forjarea de precizie este legată de introducerea unei tehnologii ridicate a întregului proces tehnologic, de respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, orice abatere de temperatură la încălzirea metalului, sau în dimensiunea matrițelor utilizate pentru forjare ducînd la compromiterea procedurii.

Pentru aplicarea industrială a acestui procedeu este nevoie ca întregul nivel de pregătire tehnică al atelierelor de forjă să se schimbe, aspectul tradițional al acestora să se modifice complet, în locul cuptoarelor cu vatră deschisă care se mai întâlnesc în unele locuri să se treacă la încălzirea electrică prin inducție, iar în punctele cheie manipularile manuale să fie înlocuite prin efectuarea lor cu ajutorul roboților industriali.

Pe aceeași linie se înscriu și eforturile în direcția **introducerii metodelor moderne de calcul pentru dimensionarea cit mai exactă a pieselor**. Se știe că în condițiile aplicării metodelor convenționale de proiectare a mașinilor și mecanismelor numai o mică parte a pieselor care compun un mecanism sînt dimensionate pe bază de calcul. Mai mult de 50% din metalul înglobat într-un produs face parte din piese ale căror dimensiuni au fost stabilite pe baza unor așa numite „considerații constructive”, în realitate pe baza aprecierii mai mult sau mai puțin corecte a proiectantului. Calculul electronic permite ca empirismul în proiectarea mașinilor să fie limitat din ce în ce mai mult, în majoritatea cazurilor lichidat cu desăvîrșire. În momentul de față, în cadrul unui program special în care conlucrează mai multe institute de cercetări și inginerie tehnologică, precum și catedrele universitare de specialitate s-au elaborat și sînt în curs de definitivare soluții optimizate de calcul pentru majoritatea organelor de mașini și mecanismele de uz general. Acestea urmează să fie aprobate ca programe unitare de calcul pentru întreaga economie, folosite deci atât de proiectanți din cadrul industriei construcțiilor de mașini, cit și de cei care proiectează utilaje în alte ramuri industriale.

S-a calculat, de pildă, că introducerea acestor metode în practică va aduce **reduceri de consum de metal de circa 1200 tone, precum și reduceri apreciable ale consumului de energie**. De fapt, lupta pentru economia de metal este în același timp și lupta pentru economia de energie: **fiecare kg de oțel economisit în industria construcțiilor de mașini însumează 1,5 pînă la 4 kg combustibil convențional, fiecare kg de piesă turnată consumă 3,5 pînă la 4,6 kg combustibil convențional, iar consumul pentru realizarea unui kilogram de piese forjate depășește 11 kg combustibil convențional**. Chiar dacă ponderea valorică a acestui combustibil este relativ redusă în raport cu costul global al mașinilor, văzută prin prisma consumului de resurse energetice economia de metal în tehnologia construcțiilor de mașini capătă o importanță sporită.

Creșterea randamentelor energetice ale utilajelor

O ALTĂ DIRECȚIE în care prin tehnologie se poate economisi energie este cea a randamentelor energetice ale utilajelor. Pe tot parcursul unui proces tehnologic un număr mare de echipamente vehiculează energie și o transformă dintr-o formă într-alta. În cadrul tuturor acestor transformări o bună parte a energiei se pierde sub forme neutilizate. Pe ansamblul unui agregat în care sînt înlanțuite, de

exemplu, un motor termic, urmat de un mecanism cu roți dințate și cîteva echipamente ca pompe, ventilatoare și altele, cota parte de energie utilă reprezintă o fracțiune destul de neînsemnată din energia consumată. De aceea, un număr mare de programe de cercetare și dezvoltare tehnologică sînt orientate în prezent asupra **creșterii randamentului energetic al fiecărui utilaj în parte**. Eforturi deosebite se fac în domeniul motoarelor termice pentru reducerea consumurilor de carburanți. O direcție de lucru o constituie **treccrea de la motoarele cu aprindere prin scîntie la motoarele Diesel care scad consumul de carburanți cu peste 20%**. În momentul de față se găsesc pe ștandurile de probă mai multe familii de motoare Diesel a căror intrare în fabricația de serie și în exploatare va permite realizarea unor economii importante de carburanți.

Trebuie să subliniem însă că risipa de energie se produce nu numai la motoarele cu ardere internă, ci și într-un mare număr de echipamente al căror randament energetic poate fi îmbunătățit. Așa, de exemplu, în domeniul mecanismelor cu roți dințate, întâlnim deseori în exploatare construcții improvizate, care fac să se risipească sub formă de căldură importante cantități de energie din cauza dimensionării necorespunzătoare sau a utilizării unor materiale de ungere de calitate inferioară. Volumul mare de energie care ar putea fi economisit printr-o mai mare atenție acordată mecanismelor cu roți dințate e dovedit de faptul că prin **proiectarea și introducerea în fabricație a unor noi generații de reductoare și motoreductoare, concepute pe principiile unei tipizări accentuate și la un nivel optim al randamentelor energetice, se estimează, la nivelul anului 1980, o economie de peste 700 milioane kWh**.

Îmbunătățirea randamentelor energetice se realizează în principal pe seama introducerii unor tehnologii superioare de prelucrare și tratament termic a roților dințate, precum și prin folosirea rezultatelor cercetărilor experimentale efectuate asupra condițiilor de ungere ale roților dințate. În mod similar, sînt în curs programe privind realizarea de noi familii de produse cu randamente energetice ridicate în domeniul pompelor, compresoarelor, mașinilor de ridicat și altele. **Conform unor estimări preliminare, prin creșterea randamentelor mașinilor și mecanismelor în concepție energetică îmbunătățită se vor obține în cincinalul următor economii de energie electrică de 3—4 miliarde kWh**.

Atenția sporită acordată randamentelor energetice ale tuturor utilajelor care vehiculează și transformă energia, indiferent de nivelul consumurilor energetice specifice, necesită îmbunătățirea metodelor de verificare în laborator, pe ștanduri de probă, a pierderilor de energie pentru toate tipurile de echipamente. De asemenea, în construcția utilajelor complexe urmează să se dea o atenție mult mai mare **dimensionării corecte a motoarelor care antrenează diferitele mecanisme, astfel încît fiecare din acestea să fie solicitat la nivelul puterii sale nominale, ceea ce va determina funcționarea lui la randamentul optim**. Menționăm că dotarea suplimentară a întreprinderilor și institutelor cu ștanduri de probă pe care să se verifice prin încercări de sarcină cit mai complete mijloacele de creștere

a randamentelor energetice, nu trebuie să conducă la consumuri sporite de energie, toate aceste ștanduri putînd fi concepute ca sisteme de recuperare a energiei.

Industria constructoare de mașini este profund implicată în programele ample de cercetare care se desfășoară pentru **valorificarea unor noi surse de energie**. În momentul de față este în curs cercetarea tehnologică și pregătirea fabricației pentru unele elemente componente ale instalațiilor centralelor nucleare-electrice. În același timp, se fac pregătiri pentru începerea fabricației de serie a unor elemente componente tipizate din care să se realizeze sisteme de valorificare a formelor noi de energie. Avem în vedere panourile pentru încălzirea apei cu ajutorul energiei solare, generatoarele eoliene, pompele submersibile pentru ape geotermale, pompele de căldură. În același timp, institutele de cercetări și inginerie tehnologică ale industriei constructoare de mașini participă la înfăptuirea programelor privind extinderea valorificării noilor surse de energie în următorul cincinal. Este de prevăzut că noile generații de utilaje pentru valorificarea resurselor noi de energie de tipul celor menționate mai înainte vor interveni cu o pondere însemnată în programele de producție ale industriei constructoare de mașini pe următorii ani.

Noile sisteme tehnologice — mijloace eficiente de micșorare a consumurilor

SARCINI deosebit de importante în direcția reducerii consumurilor energetice proprii revin întreprinderilor constructoare de mașini. Principalele consumatoare de energie sînt așa-zisele sectoare calde, turnătoriile, forjele, atelierelor de sudură și de tratament termic, al căror consum global depășește 50% din consumul tehnologic total al industriei constructoare de mașini. În toate aceste sectoare de activitate există posibilități mari de reducere a consumurilor specifice de energie. Am arătat mai înainte că la realizarea unei tone de piese forjate se consumă peste 11 tone c.c. Acest consum relativ ridicat trebuie pus mai ales pe seama nivelului tehnic scăzut al sistemelor de încălzire a pieselor folosite în ateliere de forjă, precum și de faptul că în trecut s-a neglijat introducerea la aceste echipamente a recuperării pierderilor de energie. În momentul de față au fost puse la punct numeroase tipuri noi de **cupatoare de încălzire care asigură creșterea de cîteva ori a randamentelor proceselor de încălzire**. Aceste cupatoare asigură nu numai o economie importantă de combustibil ci, totodată, și o îmbunătățire apreciable a calității pieselor prin efectul diminuării oxidării metalului la suprafața pieselor. De asemenea, există mari posibilități de economisire a energiei prin **extinderea în fabricația de serie a sistemelor de încălzire cu inducție electrică, folosind o tehnică bine cunoscută în întreprinderile de vîrf din industria constructoare de mașini românească**.

ing. Ion CRÎȘAN
director general
Institutul central pentru
construcția de mașini

(Continuare în pag. 19)

MUTAȚII ÎNNOITOARE FUNDAMENTALE ÎN STRUCTURA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI (III)

SOCIETATEA românească, în plină dezvoltare și modernizare, dezvoltă multe probleme de interdependență între creșterea economică și structurile demo-economice. Revoluția tehnico-științifică a impus noi cerințe dezvoltării, ridicând pe un nou plan raportul dintre munca simplă și cea complexă, dintre munca fizică și cea intelectuală. Aceasta este și rațiunea pentru care înfăptuirea marilor obiective ale dezvoltării noastre, asigurarea progresului material și spiritual în care este angajată țara, depind, în mod hotărâtor, de formarea și pregătirea continuă a cadrelor, de utilizarea rațională a resurselor de muncă.

În perioada la care ne referim, dezvoltarea complexă și în ritm rapid a economiei a determinat schimbări fundamentale în structura demoeconomică, în distribuția mai rațională a forței de muncă pe ramuri ale economiei și în profilul de zonă, în ridicarea sistematică a pregătirii profesionale, cât și în ce privește folosirea tot mai judicioasă a timpului de lucru al întregii populații. Acest proces amplu, cu implicații însemnate, se desfășoară sub un dublu aspect: pe de o parte, cuprinde **laturile cantitative**, de atragere puternică a resurselor umane la circuitul dezvoltării și de creștere a gradului lor de ocupare; pe de altă parte, vizează **laturile calitative**, de ridicare a calificării profesionale, tendință ce se adâncește tot mai mult pe măsura schimbărilor ce se produc în continuare în tehnică și economie. Este un fapt cunoscut că, în condițiile țării noastre, chează sigură a folosirii integrale a resurselor de muncă o constituie industrializarea, care a deschis un câmp larg de posibilități pentru ocuparea forței de muncă și atragerea populației în activități utile și cu productivitate ridicată.

Valorificarea superioară a resurselor de muncă

DEZVOLTAREA industriei, stimulată prin politica de acumulare și investiții, a lărgit în primul rând potențialul de producție, creînd o largă bază pentru înființarea de noi

locuri de muncă, în principal în ramurile industriale. Cîteva aspecte semnificative pun în lumină opțiunile și orientările de bază în modul de utilizare a resurselor umane. Ceea ce se remarcă din capul locului este numărul mare de locuri de muncă create și capacitatea neîntreruptă de absorbție a economiei. În acest cadru, din cele aproximativ 5 mil. de locuri de muncă înființate sau restructurate în perioada 1951—1977 aproape 80% aparțin ramurilor producției materiale, în care industria deține primul loc (2,3 mil. locuri de muncă).

Această orientare fermă în opțiunea dezvoltării a dus la lichidarea șomajului încă în primii ani ai construcției socialiste, dînd o nouă semnificație va-

corespunde deceniului 1971—1980, s-a realizat cel mai mare număr de locuri de muncă în industrie, depășindu-se cu mult numărul total de locuri de muncă ce s-au creat în această ramură de la începutul construcției socialiste. Concomitent s-a produs și o nouă orientare în distribuția locurilor de muncă vizînd cel puțin două direcții: a) ramurile complexe și b) distribuirea mai judicioasă a acestora pe teritoriu, influențîndu-se modelul de migrație a forței de muncă.

În aceste condiții, în structura populației s-au produs modificări însemnate, organic legate de tipologiile socio-profesionale. Așa cum se desprinde din tabelul nr. 1, se relevă o deplasare puternică de structură către industrie și

Tabelul nr. 1
Structura populației ocupate pe sectoare ale economiei — în procente —

	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1977
Populație ocupată Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
din care în sectorul:							
— primar	74,3	69,7	65,6	56,7	49,3	38,1	34,7
— secundar	14,2	17,4	20,0	25,5	30,8	38,7	41,5
— terțiar	11,5	12,9	14,4	17,8	19,9	23,2	23,8

Sursa: calculat după Anuarul statistic 1978.

lorificării resurselor de muncă ale țării — considerate, pe drept, ca cea mai de preț bogăție națională. Totodată, în condițiile restructurării și creșterii intensive a agriculturii s-a urmărit crearea unui nou echilibru, dinamic, mai rațional, în utilizarea resurselor umane ale țării.

Analiza ritmului de creștere a numărului locurilor de muncă pe subperioade prilejuiește evidențierea unor relații ale căror semnificații ar putea să explice mai adînc unele laturi ale etapelor procesului de industrializare a țării. În prima perioadă, ce cuprinde deceniul 1951—1960, au fost create în industrie aproximativ 440 mii locuri, în medie cîte 220 mii locuri pe cincinal. În a doua etapă, ce aparține deceniului 1961—1970, numărul s-a dublat — 836 mii locuri de muncă față de deceniul precedent. În cea de a treia etapă, ce

construcției și într-o bună măsură și către sectorul terțiar, odată cu o reducere considerabilă a populației ocupate în agricultură. S-au produs modificări importante și în interiorul ramurii, asociindu-se de fapt schimbările ce au avut loc în însăși structura industriei. În 1938, de exemplu, ponderea populației ocupate în industria construcțiilor de mașini și metalurgie nu depășea mai mult de 17% din total, pentru ca în anul 1977 aceasta să urce la 40% din totalul populației industriale, punîndu-se astfel în lumină repere ale unei noi tipologii de structură profesională, corespuizătoare direcțiilor progresului tehnic contemporan. Și în agricultură, în condițiile scăderii absolute și relative a populației ocupate, asistăm la o mai bună distribuție a forței de muncă pe subramuri, în sensul creșterii numărului personalului ce lucrează în

zootehnie și în activitățile legate de modernizarea acestei ramuri, în lucrări de hidroameliorații, mecanizare etc.

Sensul restructurării forței de muncă și direcțiile de așezare a acesteia pe noile ramuri în anii postbelici evidențiază unele aspecte interesante privitoare la modul de formare a noilor structuri sociale și la interdependența acestora. Prezintă interes, mai ales pentru țara noastră, faptul că mai bine de jumătate din forța de muncă plecată din agricultură lucrează în fond tot pentru producția agro-alimentară, dar în ramurile industriale ce s-au desprins cu timpul din agricultura tradițională și constituie noi sectoare ce se află în strinsă interdependență cu agricultura, cu ramurile din amonte și din aval. Acest fapt deschide largi posibilități pentru amplasarea și mai judicioasă a obiectivelor agro-industriale pe teritoriu și lărgirea tot mai mult a condițiilor pentru dezvoltarea și modernizarea rurală, pentru reducerea migrației pe direcția săt-oraș.

O caracteristică a structurilor noastre demoeconomice o constituie, se cunoaște, atragerea femeilor în activitatea de producție. În ultima perioadă a **sporit rolul și importanța femeii în activitatea social-economică**. În prezent 36,2% din totalul personalului muncitor o formează femeile, ponderea acestora fiind foarte importantă în: ocrotirea sănătății și asistență socială (74,0%), învățământ, cultură și artă (64,3%), circulația mărfurilor (54,8%). Desigur, este un aspect care nu contravine tendinței de creștere a rolului femeii în ramurile producției materiale, cum ar fi, de exemplu, industria — unde forța de muncă feminină a ajuns la 37,8% din totalul personalului.

Condițiile din țara noastră impun atragerea în continuare a femeilor la activitățile social-economice. Este de remarcat că ponderea femeii în total resurse de muncă urmează să crească, potrivit proiectelor, la 45% în anul 1990. Această orientare țintește să asigure condiții reale pentru împlinirea aspirațiilor umane ale femeii, pentru creșterea rolului ei în societate. Procesul de feminizare a resurselor de muncă ridică, desigur, și unele probleme noi pentru societate: organizarea programului de lucru al femeii, ușurarea muncii acesteia, reducerea cu prioritate a săptămânii de lucru, împărțirea rațională a timpului de muncă și de odihnă al femeii, probleme ce se află în centrul preocupărilor conducerii de partid și de stat.

Noi structuri socio-profesionale

STRUCTURILE sectoriale și teritoriale, pe care le-am evocat mai sus, se împletesc în mod organic cu structurile socio-profesionale, ridicarea continuă a calității forței de muncă s-a înscris și se înscrie ca un factor decisiv al dezvoltării intensive și modernizării economice. **Toți avem nevoie să învățăm**, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c., **dacă vrem să îndeplinim în bune condițiuni sarcinile încredințate într-un domeniu sau altul, inclusiv în producție. Fără a învăța, fără a fi la zi eu noile cunoștințe într-un**

domeniu sau altul, nimeni nu-și poate îndeplini cum trebuie datorită”.

În această direcție, o însemnătate deosebită dobândește școala, ca principal izvor de educație și cultură, de modelare a tinerelor generații, de formare și pregătire tehnico-științifică a cadrelor la nivelul cerințelor progresului economic și social. În țara noastră s-au obținut rezultate de seamă în formarea și modernizarea structurii socio-profesionale. Un prim pas l-a constituit lichidarea analfabetismului, acțiune care s-a încheiat încă în primii ani ai construcției socialiste. Acesteia i-a urmat **extinderea considerabilă a învățământului elementar, mediu și superior, înregistrându-se o adevărată „explozie școlară”**. Generalizarea învățământului de 10 ani, înfăptuită în prezent, ca și încheierea generalizării învățământului de 12 ani ce urmează în perioada următoare ridică și va ridica în și mai mare măsură nivelul de cultură generală a tinerei generații; pe această bază se va lărgi și mai mult posibilitatea de asimilare a cunoștințelor tehnice și economice, de însușire a unei calificări înalte, diversificate, în pas cu cerințele economiei.

În perioada postbelică profilul industrial al țării a solicitat puternic învățământul profesional și tehnic, care a pregătit numeroase cadre de muncitori calificați și tehnicieni pentru cele mai diverse activități de producție și de aici și o nouă orientare în direcția formării și pregătirii cadrelor tehnice cu studii superioare. Dacă în 1938 numai 14,7% din numărul tinerilor urmau o specializare tehnică, astăzi acest procent se ridică la peste jumătate. Dimensiunea acestui efort se poate explica și prin aceea că în acest cincinal numărul elevilor și studenților reprezintă circa 4,5 milioane, iar un milion de muncitori primesc o nouă calificare în diferite sectoare ale industriei și economiei. În anii la care ne referim au fost formate și date economiei, alături de sute de mii de muncitori și tehnicieni cu un grad ridicat de calificare, și mii de cadre de ingineri, medici, economiști etc. Tinerețea relativă a acestor cadre poate fi semnificativă dacă avem în vedere că **90% din cadrele**

O primă concluzie care se desprinde din examinarea indicilor de mai sus este corelația strinsă care există între gradul de înzestrare tehnică a economiei, investițiile educaționale și creșterea venitului național. Astfel, cheltuielile pentru învățământ au crescut de 2,35 ori, în timp ce fondurile fixe puse în funcțiune au crescut de aproape 3,5 ori, rezultând un coeficient marginal al investițiilor educaționale de 0,68%; aceasta înseamnă că la o creștere cu un procent a înzestrării tehnice a economiei, a fost necesară creșterea cheltuielilor pentru învățământul cu 2/3 de procent. De asemenea, în perioada examinată, cheltuielile cu învățământul au crescut mai rapid decât numărul de elevi și studenți, sporind „costul” pregătirii unui specialist, ceea ce exprimă în fond complexitatea structurii profesionale cerută de noile condiții ale progresului. Devansarea respectivă a fost însă compensată de creșterea venitului național, care în această perioadă a crescut de aproape 3 ori, ceea ce înseamnă că la fiecare procent de creștere a cheltuielilor pentru învățământ, venitul național — fără a lua în calcul și ceilalți factori — a crescut de 1,26 ori.

Ridicarea nivelului tehnic al producției în toate ramurile economiei naționale, asociată cu pregătirea cadrelor și ridicarea nivelului cultural al întregii populații, au creat un nou echilibru între munca simplă și cea complexă, dintre munca fizică și intelectuală în cadrul structurii pe profesii și meserii a populației. O imagine în acest sens se poate constitui ținându-se seama că la ultimul recensământ al populației (1977) s-au înregistrat peste 2 600 de ocupații (cîteva sute erau în 1938) cu ponderi importante în ramurile moderne ale industriei, în ramurile moderne ale industriei, ceea ce exprimă neîndoiește gradul de diversificare a profesiilor, profundele transformări din economie și din structurile sociale.

Mai trebuie spus că în prezent, peste 80% din numărul total al muncitorilor sînt calificați, iar în subramurile de mare complexitate — construcții de mașini, energie electrică, chimie — greutatea specifică a acestora este cu

Tabelul nr. 2

Relația dintre indicii venitului național, investițiilor economice și învățământului, — procente —	1965	1970	1975	1976	1977
Venit național	100	145	247	273	297
Fonduri fixe puse în funcțiune	100	175,9	315,2	325,0	347,4
Cheltuieli pentru învățământ	100	141,5	197,3	221,4	234,1
Elevi și studenți înscriși	100	104,5	114,0	118,5	120,8
Fonduri fixe puse în funcțiune	100	168,5	276,5	274,4	287,3
Elevi și studenți înscriși	100	135,5	173,1	186,8	193,0

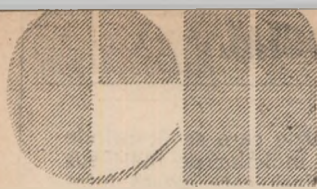
Sursa: calculat după Anuarul statistic 1978.

noastre cu studii superioare au fost formate în anii de după 23 august 1944. Trebuie subliniat faptul, pe care îl arată dealtfel experiența țării noastre ca și a altor țări, că investițiile educaționale nu sînt cu nimic mai puțin însemnate decît investițiile economice și că există corelații strînse, între nivelul stocului de învățământ, creșterea productivității muncii și venitul național, așa cum se poate desprinde și din datele tabelului nr. 2.

mult mai mare. Totodată, o pondere importantă din populația activă a țării posedă o calificare ce corespunde unei pregătiri medii și superioare. În anul 1978, de exemplu, lucrau în industrie peste 100 000 de ingineri și tehnicieni. În agricultură, în același an își desfășurau activitatea aproape 39 000 spe-

prof. dr. Mircea BULGARU

(Continuare în pag. 16)

**ECONOMIE
NATIONALA**

35 DE ANI DE IMPETUOS PROGRES ECONOMICO-SOCIAL

**LATURI CALITATIVE
ÎN DEZVOLTAREA
INDUSTRIALĂ (I)**

EXISTĂ o covârșitoare diferență între România vechiului regim — o țară slab dezvoltată, cu un pronunțat caracter agrar și deopotrivă cu o agricultură înapoiată și România de astăzi, — după 35 de ani de înnoitoare transformări o țară industrial-agrară în plină înflorire, cu o politică economică-socială esențialmente îndreptată spre afirmarea, pe toate planurile, a personalității umane.

În parcurgerea acestei istorice distanțe pe drumul progresului economico-social, realizările cele mai de seamă au fost marcate, îndeosebi, de perioada de după cel de al IX-lea Congres al partidului; în condițiile unui proces de conducere științifică a societății pornind de la realitățile concrete ale acesteia și de la cerințele vădite de revoluția tehnico-științifică, de la realitățile lumii contemporane. Faptele o demonstrează — aceasta este perioada ce încorporează anii cei mai fructuoși în împliniri ai României. Este suficient să arătăm că deși sub aspectul numărului de ani perioada 1966—1977 reprezintă 0,8 față de 1951—1965, că deși anul 1965 constituie o bază de raportare considerabil sporită față de cea din 1950, în cei 12 ani menționați fondurile fixe au crescut de circa 3 ori (2,2 ori în 1951—1965), s-a realizat partea covârșitoare din întregul spor de producție industrială, iar comerțul exterior a crescut de aproape 5,4 ori (4,8 ori în 15 ani anteriori). Ca urmare a unor asemenea evoluții venitul național s-a întreit în anii 1966—1977, obținându-se cu mult peste 3/4 din sporul de venit național al perioadei 1951—1977, iar veniturile reale ale populației au crescut de peste două ori, ceea ce reprezintă aproximativ aceeași dinamică înregistrată în întreaga perioadă de 15 ani anteriori. Nu numai constanța creșterii economico-sociale susținute a României, demonstrată, odată mai mult, de ritmurile ridicate ale dezvoltării în viitorul cincinal, ci însăși consistența acestui proces, ce va fi marcată de trecerea României în anul 1985 în rândul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică, au justificat și justifică aprecieri în întreaga lume pentru fenomenul românesc de dezvoltare.

**Interconținționarea dintre ritmuri și mutațiile
din structura și mecanismele economiei**

ÎN STRATEGIA generală a partidului de dezvoltare economico-socială a României, în obținerea ratelor înalte de creștere, în accelerarea progresului țării, industrializarea socialistă a constituit și constituie veriga principală. Ea se identifică cu singura cale de lichidare a înapoierii economice, de valorificare superioară a bogățiilor naturale și de sporire rapidă a avuției naționale, de ridicare a standardului de viață al maselor, de întărire a independenței și suveranității naționale. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „fără o industrie puternică nu poate fi vorba de o economie înfloritoare, nu poate fi vorba de construcția socialismului și comunismului. Industria este astăzi unul din factorii determinanți ai progresului societății omenești. Fără aceasta nici un popor, nici o țară, fie capitalistă sau socialistă nu va putea să progreseze, să ajungă la un grad înalt de civilizație, nemaivorbind că fără o industrie puternică, fără o economie dezvoltată sînt de neconceput independența și suveranitatea națională”.

Concepută într-o viziune originală, complexă, ce împletește sarcinile curente cu cele de perspectivă, într-o viziune unitară și dinamică, în acord permanent cu cerințele actualității — definite astăzi cu precădere în drămuirea cu maximum de rigurozitate a resurselor de energie și materiale, industrializarea socialistă a urmărit și urmărește edificarea unei puternice in-

dustrii, diversificate, de înalt randament și eficiență materială și socială, activă și competitivă în diviziunea mondială a muncii. A fost și este proiectată amplificarea rolului transformator și propulsator al industriei pentru dezvoltare intensivă și armonioasă a agriculturii — ramură de hotărîtoare însemnătate în economie, pentru creșterea tuturor ramurilor, a forțelor de producție în ansamblu; amplificarea rolului industriei în înfăptuirea unor profunde mutații sociale și infrastructurale, sporirea rolului industriei de factor hotărîtor al edificării noii societăți. Ca urmare a acestor opțiuni industrializarea țării răspunde cerințelor dezvoltării economiei României, al cărei progres se asigură în condițiile unor determinări specifice, de natură economică și socială, politică și istorică; cerințelor dezvoltării componentelor de ramură, teritoriale ș.a. ale acestei economii; cerințelor articulării active a economiei țării în diviziunea mondială a muncii. Sînt funcții care se completează organic, asigurînd creșterea eficientă și dinamică a organismului complex ale economiei românești.

Componente esențiale ale politicii partidului de industrializare socialistă a țării se evidențiază în cadrul mecanismelor dezvoltării și creșterii, proiectate în planul interdependențelor multiple dintre factorii materiali, organizatorici, politici și sociali. Ca un element însemnat pentru dezvoltarea industriei se relevă opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării, programele de investiții constituite pe această bază acoperînd necesități vitale pentru progresul economico-social al României: crearea unei structuri raționale și eficiente a industriei și economiei, la nivelul cerințelor tehnice și economice ale timpului, ale competitivității; dezvoltarea economico-socială a tuturor județelor; creșterea accelerată a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii etc. În aceste condiții, ritmurile ridicate ale dezvoltării industriei, concepute, în funcție de obiectivele dezvoltării României, printre cele mai înalte din lume (tabelul nr. 1) se înscriu nu numai ca factori de pornire în realizarea

Tabelul nr. 1

Dinamica unor principalii indicatori ai dezvoltării pentru România și unele țări ale lumii, în perioada 1971—1976

Indicatori	Dinamica producției industriale	Ritm mediu anual de creștere	Dinamica veniturii naționale	Ritm mediu anual de creștere
Țară				
România	205	12,7	189	11,1
Bulgaria	164	8,6	155	7,6
Cehoslovacia	146	6,5	136	5,3
R. D. Germană	145	6,4	135	5,1
Iugoslavia	157	7,3	138	5,5
Polonia	180	10,3	171	9,4
Ungaria	142	6,0	140	5,0
U.R.S.S.	150	7,0	139	5,7
Austria	125	3,8	127 *	4,1
Franța	124	3,7	127 *	4,1
R. F. Germania	114	2,2	116 *	2,5
Japonia	125	3,8	138 **	5,5
Spania	152	7,2	133 *	4,9
S.U.A.	122	3,4	119 *	3,0
Suedia	114	2,2	114 *	2,2

*) Dinamica produsului intern brut; **) produs național brut.
Sursa : Anuarul statistic 1978, p. 587, 588, 589.

opțiunilor concrete ale industrializării, ci îndeosebi ca efect major al mutațiilor din structurile și mecanismul economic.

Sînt revelatoare astfel datele din tabelul nr. 2 referitoare la coeficienții marginali de creștere în funcție de acumulare pentru producția industrială, venitul național și veniturile totale reale ale populației. Ele pun în lumină accelerarea puternică a industrializării și astfel a întregii dezvoltări în mod deosebit în anii de după 1965, atunci cînd s-a urmat cu consecvență o politică susținută de acumulări și restructurări. Industriei — și cu deosebire activităților complexe, pentru mașini și utilaje, i-a fost alocată proporția cea mai mare din programele investiționale pentru întreaga economie, numai în cincinalul în curs ea beneficiind de un volum de investiții apropiat de cel realizat în toate celelalte cincinale la un loc; aceasta vădește, în egală măsură, importanța acordată industriei, cît și rezervele existente pentru îmbunătățirea cantitativă și îndeosebi calitativă a producției din această ramură. Urmărind tabelul se degajă o accentuare a trendurilor de creștere respective în cincinalul 1981—1985; în acești cinci ani materializarea preocupărilor de transformare a acumulărilor cantitative într-o

Tabelul nr. 2

Coeficienți marginali de creștere în funcție de acumulare pentru principalii indicatori*)

Perioada Indicatori	1956—1960	1961—1965	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1985**)
Producția globală industrială — în % —	21,2	26,7	38,2	61,5	114,7	200
Venitul național — în mld. lei —	1,69	2,10	2,26	4,40	7,3	8,7
Veniturile totale reale ale populației — în % —	11,3	10,2	11,3	13,9	20,6	29,2

*) Coeficienții marginali de creștere au fost calculați ca un raport dintre dinamica, la anii finali de cincinal, față de 1950, pe de o parte, și rata acumulării în cincinalele respective, pe de altă parte; pentru venitul național la numărător s-a luat în considerare sporul de venit național pe cincinale în mld. lei.

**) Limita maximă

Sursă: Calculat după Anuarul statistic al R.S.R., 1978, p. 83, 93 și alte documente oficiale.

nouă calitate, de utilizare tot mai eficientă a fondului de dezvoltare este menită să asigure creșteri ridicate la producția industrială, activitățile finale, ca și la veniturile totale reale ale populației, chiar în condițiile în care cota destinată dezvoltării este mai mică cu 3 puncte față de perioada 1976—1980, situându-se la circa 30% din venitul național.

Exigențele raționalizării consumului de energie și resurse

O ORIENTARE esențială a politicii partidului de creștere a industriei, ca și a economiei în general, o constituie accentuarea laturilor calitative, sporirea continuă a eficienței economice și sociale a activităților. Pe baza creșterii eficienței în utilizarea resurselor s-a asigurat și se asigură o proporție tot mai mare din necesarul material, financiar și valutar al dezvoltării dinamice a României. Pentru industrie, și, prin prisma rolului hotărâtor al acesteia, pentru întreaga dezvoltare, împlinirea acestor obiective fundamentale ale progresului a fost și este concepută în primul rând ca efectul unor mutații de structură realizate până la nivelul ramurilor și al produselor; mutații menite să permită constituirea unui raport cât mai judicios între industriile extractive și cele prelucrătoare, accentuarea sensibilă a acestora din urmă, a activităților de tehnicitate și complexitate ridicată. Se asigură astfel condiții pentru promovarea largă a progresului tehnico-științific în economie, valorificarea cât mai înaltă a potențialului tehnic și uman, satisfacerea unor nevoi sociale esențiale și largirea, în mod eficient, a participării României la diviziunea mondială a muncii.

Este ilustrativă în această direcție constanța devansării creșterii pe ansamblul industriei de către ritmul de dezvoltare al industriei prelucrătoare, ceea ce determină ca, în 1985, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia și industria bunurilor de consum — ramuri prelucrătoare de bază — să dețină peste 90% din totalul producției industriale; de asemenea, cu deosebire după 1965, amplificarea continuă a activității din electrotehnică, electronică, producția de elemente de automatizare, de mașini-unelte complexe, a unor producții din chimie — rafinările înalte, chimia de mic tonaj etc.; numai ponderea industriei electronice și electrotehnice va reprezenta în 1980 circa 20% din totalul producției construcțiilor de mașini. Este de remarcat, totodată, creșterea, în totalul exportului, a ponderii produselor cu un grad ridicat de prelucrare, această orientare urmînd să fie accentuată pe mai departe.

În condițiile țării noastre, ținîndu-se seama de criza mondială de materii prime și energie care urmează să se accentueze în viitor, cât și de cerințele unei creșteri echilibrate a industriei și economiei, apare evidentă condiționarea hotărâtoare dintre progresul societății și consumul de energie, de materii prime și materiale sub toate formele sale. Eficiența industriei și economiei, eficiența socială, însăși procesul de dezvoltare economico-socială depind în măsură fundamentală de economicitatea cu care sînt valorificate resursele naturale și potențialul energetic național. Faptul că încă înainte de declanșarea crizei mondiale de energie și materii prime, atunci cînd consumul de energie se baza în numeroase din țările dezvoltate ale lumii pe utilizarea hidrocarburilor ieftine, în economia românească s-a acționat hotărît, pe toate planurile, pentru economisirea energiei, pentru corelarea riguroasă a consumului acesteia cu creșterea veniturilor naționale constituie un merit al partidului, al secretarului său general.

Cu același realism, simț practic, prospectiv tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia nu de mult notele pregnant acute ale acestei grave probleme, arătînd că „economisirea energiei și combustibililor este cu atît mai arzătoare cu cît criza mondială de materii prime și energie pune în fața tuturor țărilor lumii, inclusiv a României, dificultăți din ce în ce mai mari

cărora nu le putem face față decît printr-un înalt și perseverent efort de raționalizare a consumurilor, de valorificare judicioasă a resurselor“. În condițiile dimensiunilor mondiale ale crizei ale interdependențelor dintre economia românească și cea a celorlalte state în condițiile exigențelor de progres ale industriei, ale întregii economii, o importanță covârșitoare dobîndește realizarea acțiunilor menite să permită asigurarea independenței țării din punct de vedere al energiei și combustibilului pînă în 1990 — prevedere expresă a proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului.

Semnificativ pentru maxima importanță care se acordă problemei economisirii energiei și resurselor este corelarea largă a dezvoltării economico-sociale a țării în cincinalul următor și în perspectivă cu acțiunile de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, precum și cu cele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. Știința și inventiva națională sînt chemate să aibă un rol primordial în dezvoltarea industriei, a economiei, în îmbunătățirea calitativă a tuturor produselor, realizarea de produse noi, competitive, cu parametri tehnico-economici ridicați, reducerea sub toate formele a consumurilor materiale și de energie.

Pornindu-se de la cerințele vitale ale economisirii și valorificării judicioase a energiei și resurselor, în procesul de eficientizare a structurilor industriale se are în vedere criteriul economisirii energiei și resurselor materiale. În această direcție se acționează pentru extinderea sectoarelor mici consumatoare de energie și materii prime; limitarea la strictul necesar a produselor energointensive; acoperirea, în proporție tot mai mare, a unor nevoi materiale importante ale dezvoltării ca urmare a reciclării materiilor prime și materialelor, a recirculării energiei și utilizării în măsură crescîndă a formelor de energie neconvențională.

Primatul factorilor intensivi

RESTRUCTURAREA industriei și economiei, preocupările de valorificare mai judicioasă a materiilor prime, materialelor, energiei, a întregului potențial tehnic și uman al țării, propulsarea științei, a cercetării ca factori decisivi în procesul de creștere și dezvoltare, în speță a industriei, au permis și permit accentuarea laturilor calitative în dezvoltare. Ca urmare, dacă o perioadă relativ îndelungată creșterea industrială în România a avut loc cu prioritate pe seama factorilor extensivi, prin mărirea cantității resurselor materiale și umane atrase în circuitul economic, după 1965, fără a exclude acțiunea acestora, dezvoltarea a fost tot mai mult gîndită — și realizată — ca urmare a acțiunii factorilor intensivi, asigurînd utilizarea superioară a potențialului.

Acest proces este demonstrat, de exemplu, de realizarea în 12 ani (1966—1977) a circa 57% din creșterea productivității muncii înregistrată în industrie în timp de 27 ani (perioada 1951—1977) de sporirea puternică a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor din industrie, etc. Într-o perspectivă cuprinzătoare și pe un plan general, el este pus în evidență de raportul dintre creșterea producției industriale și cea a veniturilor naționale în ansamblu, ca factor general în care se încorporează calitatea dezvoltării industriei (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3
Coeficienți marginali ai ritmului de creștere a industriei (în raport cu ritmul de creștere a veniturilor naționale) — în % —

Perioada Indicatori	1951—1977	1951—1965	1966—1977	1971—1977	1976—1977
Ritm de creștere al producției industriale	12,9	13,3	12,3	12,7	12,0
Ritm de creștere al venitului național	9,7	9,9	9,5	10,8 cca.	10,0
Coeficienți marginali de creștere	1,33	1,34	1,29	1,2	1,2

Sursa: Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic, 1978, p. 83, 84, 85, 86.

Datele evocă scăderea intensă a efortului industrial global pentru realizarea unei unități din ritmul de creștere a venitului național; dacă pentru întreaga perioadă 1951—1977 efortul menționat a fost de circa 1,33 puncte, nivel determinat cu precădere de realizarea a 1,34 puncte în prima parte a intervalului (1951—1965), în anii ce au urmat acest efort s-a redus — la circa 1,3 puncte pentru întregul interval 1966—1977 și circa 1,2 puncte pentru anii acestui deceniu. În această direcție a acționat sensibil însăși diminuarea efortului material și uman pentru obținerea unei unități de venit național în industrie. Bunăoară, considerînd ca bază anul 1965, o unitate de creștere a venitului național în industrie s-a obținut în 1970 cu circa o unitate de creștere a producției industriale, cu 1,02 unități de creștere a fondurilor fixe puse în funcțiune în industrie și cu 0,67 unități de creștere a numărului de personal muncitor în industrie. Pentru 1975 și 1977 aceste niveluri scad sensibil, la 0,95 pentru producția industrială, la 1,00 și 0,83 pentru fondurile fixe și respectiv la 0,49 și 0,42 pentru personal.

Evoluțiile menționate definesc coordonate însemnate în asigurarea progresului industrial, în asigurarea progresului economico-social în general al țării: exploatarea și utilizarea mai bună a potențialului material, lărgirea mecanizării și automatizării producției, folosirea superioară a forței de muncă. Aceasta demonstrează realismul procesului de industrializare a României, efectul său în creșterea și stabilizarea economiei, în ocuparea unui loc competitiv în schimbul mondial de valori. Se degajă, totodată, intercondiționarea organică dintre revoluția tehnico-științifică și modernizarea și eficientizarea structurilor industriei, rolul promovării susținute a progresului tehnic ca factor relativ de sine stătător al creșterii economice. Implementarea largă a cuceririlor tehnico-științifice, potrivit cerințelor și condițiilor concrete ale economiei, permite nu numai transferarea unei părți a forței de muncă ocupate din ramuri cu o productivitate mai mică spre ramuri dotate cu tehnica înaintată, de productivitate mai mare, ridicarea randamentului în cadrul tuturor ramurilor și subramurilor industriei și economiei. Deopotrivă trebuie ținut seama că vârsta medie a fondurilor fixe moderne instalate fiind mai scăzută decât în țările dezvoltate, în cursul unei anumite perioade nevoile de investiții în vederea înlocuirii fondurilor fixe uzate sînt mai reduse decât în aceste țări; aceasta permite ca o parte tot mai mare din fondurile de investiții să fie alocată capacităților noi și lărgirii capacităților existente, asigurîndu-se noi sporuri de productivitate, de venit național, ritmuri ridicate de creștere etc. „Trebuie să lucrăm în așa fel, încît dezavantajul pe care îl avem datorită rămîinerii în urmă într-o serie de domenii, să fie transformat, dacă se poate spune astfel, într-un avantaj, dezvoltarea economiei țării făcîndu-se pe baza celei mai înalte tehnici contemporane — spunea încă în urmă cu 12 ani tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest fel vom grăbi ridicarea României la nivelul țărilor avansate“.

Opțiunea de industrializare socialistă, orientările calitative în acest cadru au asigurat și asigură amplificarea, consolidarea

continuă a rolului conducător al industriei în economie. Încă din cursul acestui cincinal în industrie lucrează partea relativă cea mai mare din populația ocupată a țării (19,2% în 1965 comparativ cu 56,5% în același an pentru agricultură); aici se localizează o mare parte din fondurile fixe productive; în anul 1977 industria participa cu circa 61% la crearea venitului național (circa 44% în 1950). Odată cu dezvoltarea sa accelerată industria României socialiste a căpătat rolul decisiv în înfăptuirea procesului reproducției socialiste lărgite, încă din 1975 producînd circa 80% din necesarul economiei de instalații, mașini și utilaje. Deopotrivă, industria asigură cea mai mare parte din nevoile de bunuri pentru consum, ea acoperă în mare măsură exportul.

Neîndoielnic, o comparație cu trecutul ne îngăduie să degajăm noi repere asupra creșterii cantitative și calitative a potențialului industrial național. Producția industrială a întregului an 1950 se realiza în 1965 în circa 56 zile, în 1977 în 14 zile, urmînd să se obțină în 1980 în circa 10 zile. La tractoare, de exemplu, producția anului 1950 s-a realizat în 1977 în 20 zile, la rulmenți în mai puțin de o zi, la mobilă din lemn în circa 2 zile, la încălțăminte în circa 17 zile etc.; pe de altă parte fabricația unor produse de o mare complexitate și importanță socială — ca mașini-unelte și instalații complexe, locomotive, autoturisme, televizoare, a unor produse chimice de înaltă rafinare etc., se înscrie exclusiv ca rezultatul industrializării socialiste a României.

Marile înfăptuiri în planul industriei permit un bilanț sugestiv al succeselor și al dificultăților întîmpinate, conferă maturitatea de a privi cu mai multă exigență realizările însemnate de pînă acum; de a valorifica această experiență în condițiile restricțiilor deosebite ale economiei mondiale.

dr. Dan POPESCU

Mutații innoitoare

(Urmare din pag. 13)

cialiști agricoli, cu studii medii și superioare, ingineri agronomi, zootehniști, medici veterinari, ingineri mecanizatori, economiști. Dacă la cele arătate mai sus adăugăm extinderea considerabilă a învățămîntului permanent prin cursuri de perfecționare, specializare, stagii în producție, cursuri post universitare, la care au participat în cincinalul 1971—1975 circa 10 milioane de persoane, obținem o imagine mai cuprinzătoare a efortului educațional.

Desigur, problema calificării, a formării cadrelor se cere analizată nu numai static, ci gîndită în dinamica și evoluția ei pentru a putea desluși trăsăturile specifice actuale și a limpezi tendințele ce se desprind. În acest sens, în perioada 1976—1990, potrivit unui program special adoptat, urmează să fie pregătite peste 6 milioane de cadre, din care 5 milioane muncitori calificați, cu un profil larg de pregătire, o policalificare, o mobilitate rațională a meseriilor în limite impuse de progresul tehnic. Dacă se ține seama că aproximativ 65% din aceste cadre urmează a fi pregătite direct prin școli, este lesne de înțeles rolul tot

mai mare pe care îl are învățămîntul în creșterea stocului educațional și asigurarea progresului țării.

O utilizare mai eficientă a fondului național de timp

MODIFICĂRILE sectoriale prin deplasările substanțiale ale populației ocupate în agricultură, în ramurile neagricole, în primul rînd industriale, dincolo de alte implicații de ordin pozitiv, au avut o consecință directă asupra economisirii considerabile a muncii sociale. Calculele estimative, pe care le prezentăm mai jos (tabelul nr. 3), interpretate desigur cu prudența cuvenită, vin tocmai să confirme, în termeni cantitativi, o evaluare de fond a progresului realizat.

Din datele tabelului nr. 3 se desprinde că în perioada 1951—1977 fondul național de timp al țării noastre a crescut cu 1,1 miliarde om-zile (echivalentul a circa 4 milioane de brațe de muncă), ca urmare a creșterii populației ocupate, pe de o parte, și a utilizării mai bune a timpului de muncă

la scară națională ca urmare a modernizării structurii sectoriale și socio-profesionale, pe de altă parte. Un calcul ne arată că prin trecerea populației din agricultură în ramurile industriale societatea a cîștigat circa jumătate de miliard om-zile, sau un echivalent convențional de aproximativ 2 milioane de brațe de muncă. Această economie, deosebit de importantă, a constituit un factor de bază al creșterii productivității muncii sociale și ridicării standardului de viață al întregului popor. Accentuarea laturilor intensive, calitative ale economiei noastre ridică, desigur, noi exigențe în folosirea potențialului uman la întreaga lui valoare, în creșterea stocului educațional, creșterea gradului de calificare etc.

Analizînd în ansamblu prefacerile fundamentale în structura economico-socială a țării noastre în anii construcției socialiste nu trebuie ocolit nici faptul că, fiind vorba de mutații deosebit de dinamice și complexe, formarea noilor structuri economico-sociale nu se desfășoară în cadrul unui proces fără dificultăți. Îmbinarea unei dezvoltări rapide a economiei cu necesitatea creării de noi echilibre ridică probleme legate de menținerea unei structuri echilibrate a resurselor de muncă pe ramuri, în special pentru agricultură, optimizarea fluxurilor migratorii sat-orăș, necesitatea creșterii rapide a calificării cadrelor, în general adaptarea populației la condițiile noi cerute de progresul tehnic și social. Prin dezvoltarea complexă a României în anii ce vin, prefigurată de orientările și liniile directoare ce le va adopta cel de-al XII-lea Congres al partidului, sînt de așteptat, neîndoielnic, modificări profunde calitative în baza tehnică-materială, în structura economică și profesională etc., reflectîndu-se cu efecte dintre cele mai însemnate în creșterea calității vieții.

Tabelul nr. 3
Dinamica și structura fondului național de timp (calcule orientative*)

	1950		1977	
	Populație ocupată (mii persoane)	Timp de muncă utilizabil (mil. om-zile)	Populație ocupată (mii persoane)	Timp de muncă utilizabil (mil. om-zile)
Total	8 377,2	1 560,1	10 264,3	2 659,0
Primar	6 208,7	931,3	3 529,6	705,9
Secundar	1 187,9	344,2	4 257,5	1 234,7
Terțiar	981,5	284,6	2 477,2	718,4

* În sectorul primar s-a inclus agricultura, în sectorul secundar — industria și construcțiile, iar în terțiar celelalte ramuri. Prin timp de muncă utilizabil s-a considerat cel care se poate utiliza de regulă și nu cel efectiv folosit. În calcul a fost luat cu o medie anuală de 290 zile pentru sectoarele secundar și terțiar și 150—200 zile pentru sectorul primar, diferențiat pe perioade.

De la 1 august — etapa a II-a de majorare a retribuițiilor

O NOUĂ EXPRESIE A POLITICII PARTIDULUI DE CREȘTERE A NIVELULUI DE TRAI AL OAMENILOR MUNCII

PLENARA Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 5 iulie a hotărât trecerea, începând cu 1 august a.c., la îndeplinirea celei de-a 2-a etape de majorare a retribuițiilor. Această nouă și importantă măsură care face parte organică din Programul de creștere a nivelului de trai elaborat din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului **Nicolae Ceaușescu** și aprobat de Conferința Națională a partidului din 1977, este o expresie a rezultatelor de importanță istorică obținute de poporul nostru în îndeplinirea sarcinilor actualului plan cincinal, cât și reflectarea griji și preocupării partidului și statului nostru pentru asigurarea permanentă a corelației **obiectiv necesare** între rezultatele dezvoltării economice și bunăstarea poporului, pentru ridicarea pe trepte tot mai înalte a bunăstării materiale și spirituale a maselor largi populare.

Cu toate că este o modalitate curentă de îndeplinire a corelației amintite, majorarea retribuițiilor în cadrul celei de-a II-a etape are o semnificație aparte, **asigurând realizarea integrală a celei mai substanțiale creșteri a retribuițiilor din întreaga istorie a construcției socialiste din țara noastră**, și aceasta în ciuda greutăților provocate de seismul din 1977 și de scumpirea considerabilă pe piața mondială a resurselor energetice și de materii prime. Explicația depășirii unor asemenea dificultăți și

Evoluția retribuiției nominale nete și a celei reale în cele două etape de majorare comparativ cu anul 1975

	Etapa a I-a (1978)			Etapa a II-a (1980)			Sporul mediu al retribuiției unei persoane la nivelul anului 1980
	Realizări 1975	Prevederi ale planului cincinal	Prevederi ale Programului de creștere a nivelului de trai	Realizări	Prevederi ale planului cincinal	Prevederi ale Programului de creștere a nivelului de trai	
Retribuția medie nominală netă :							
— în lei	1595	1924	1987	2011	2065	2338	—
— creșteri față de 1975 (lei)	—	329	392	416	470	643	7716
— creșteri față de 1975 (%)	100,0	120,6	124,6	126,1	129,5	140,3	—
Retribuția reală							
— în lei	1595	1841	1901	1937	1948	2111	—
— creșteri (în lei) față de 1975	—	246	306	342	353	516	6182
— creșteri (în %) față de 1975	100,0	115,4	119,2	121,4	122,0	132,3	—

a realizării unui spor atât de însemnat de creștere a retribuițiilor reale rezidă exclusiv în forța creației și eroismul crescând ale poporului nostru, în fidelitatea cu care el urmează și traduce în fapt politica partidului, îndeplinește Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. La baza creșterii veniturilor populației atât în prima, cât și în cea de-a doua etapă de majorare stau dezvoltarea economică a țării, roadele muncii întregului popor.

Majorarea peste nivelul prevăzut în Directive a retribuiției reale

și a veniturilor reale ale țărănimii (tabelul nr. 1) este posibilă pentru că venitul național, productivitatea muncii și alți indicatori economici sintetici au cunoscut la rândul lor creșteri uneori mult peste cele prevăzute în planul cincinal actual. Ritmurile înalte de creștere a venitului național și a productivității muncii, ca și depășirea lor sensibilă atât în prima cât și în cea de-a doua etapă explică creșterea cu 32,3% a retribuițiilor reale la sfârșitul acestui cincinal față de 20—22% cât a fost creșterea în majoritatea cincinalelor precedente.

Măsurile recente de majorare a fondului de participare la beneficii sau de premiere anuală pentru întregul personal muncitor cu o sumă diferențiată, în raport cu numărul copiilor aflați în întreținere, sint menite să compenseze sporul cheltuielilor ocazionate prin Decretul Consiliului de Stat de stimulare a consumului rațional de energie electrică, energie termică și gaze naturale, astfel încât la sfârșitul acestui plan cincinal să se realizeze prevederile de creștere a retribuiției reale.

Tabelul nr. 1

	Prevederi conform Directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R. (1976—1980)	Realizări	
		pe primii 3 ani (1976—1978) etapa I	preliminate pe ansamblul cincinalului (1976—1980) (etapa II)
1. Venitul național — ritm mediu anual de creștere (în%)	9 —10	9,1	peste 10
2. Productivitatea muncii în industria socialistă — ritm mediu anual de creștere (%)	6,7— 7,2	8,0	peste 9
3. Retribuția reală — creștere față de 1975 (%)	18—20	21,4	32,3
4. Veniturile reale ale țărănimii provenite din producția agricolă — creștere față de 1975 (%)	20—25	25,6	30,0

CREȘTEREA procentuală atât de însemnată a retribuției reale, cu mult peste prevederile Directivelor Congresului al XI-lea, reflectă totuși numai parțial amploarea acestei majorări și mai ales efortul sensibil mai mare pe care societatea îl face pentru creșterea veniturilor din muncă ale personalului din economia națională. O imagine mai completă ni se dezvăluie din analiza efectului pe care-l are această a doua etapă de majorare atât asupra retribuției reale, cât și asupra retribuției, nominale nete (tabelul nr. 2).

În primul rînd, prin înfăptuirea celei de-a doua etape de majorare, fiecare om al muncii care face parte din categoria personalului muncitor va realiza un spor lunar de retribuție nominală netă în medie de 643 lei și de retribuție reală de 516 lei față de nivelul retribuției nominale nete și reale încasate în anul 1975. În al **doilea** rînd, nu putem să nu remarcăm că sporul lunar al retribuției în termeni reali la nivelul anului 1980 depășește sensibil sporurile prevăzute în Proiectul de directive pentru Congresul al XI-lea al P.C.R. În fine, în al **treilea** rînd, remarcăm faptul că majorarea retribuției în etapa a doua va permite ca fiecare om al muncii să realizeze, în medie, un spor **anual** al retribuției nominale nete de 7 716 lei, ceea ce în termeni reali echivalează cu suma de 6 182 lei.

Pentru a înțelege mai bine ce reprezintă mărimea acestui spor anual al retribuției este necesar să arătăm că el este de 2 ori mai mare decît întreaga retribuție anuală a unei persoane în 1950. În același sens ar trebui poate să comparăm acest spor anual de retribuție încasat de fiecare persoană în urma etapei a doua de majorare cu prețurile unor bunuri curente sau de uz îndelungat. Un astfel de calcul ne duce la concluzia că din acest spor fiecare beneficiar poate cumpăra într-un singur an **mai multe obiecte** de uz îndelungat.

Efortul pe care-l face societatea noastră pentru majorarea retribuției la nivelul etapei a doua îl putem aprecia mai bine dacă ținem seama că de cea mai substanțială majorare de retribuție din istoria construcției noastre socialiste a beneficiat nu numai personalul existent la începutul anului 1976, de 6 300 300 persoane, ci vor beneficia încă aproape 900 000 persoane cît se estimează să fie sporul personalului în anul 1980.

SPORIREA retribuției în această a doua etapă de majorare se caracterizează prin aceea că **creșterea nivelului de trai pe care-l generează se îmbină în mod organic cu măsuri de perfecționare a unor elemente ale sistemului socialist de retribuție, cu întărirea cointeresării materiale a personalului muncitor.** Este vorba de o serie de îmbunătățiri care se aduc Legii retribuției, votate în 1978 de către M.A.N., care, pe lângă sporirea veniturilor, vor contribui la creșterea gradului de cointeresare materială. Aceste îmbunătățiri au o importanță covârșitoare dacă ținem seama că ele exercită o influență stimulativă a retribuției în realizarea obiectivelor și sarcinilor corespunzătoare cu condițiile concrete și nevoile noi ale societății noastre socialiste.

Majorarea retribuțiilor se face odată cu efectuarea unor **schimbări în ierarhia ramurilor.** Astfel, o serie de ramuri care au rol hotărîtor în dezvoltarea producției de materii prime și energetice, ca și în producerea de mijloace de muncă de mare complexitate tehnică beneficiază de procente cele mai mari de majorare. Față de media majorării pe economia națională de 13,6% în etapa a II-a, într-un număr de ramuri procentul de majorare este superior: industria minieră — 15,9%; industria produselor din substanțe abrazive din cărbune și grafit — 15,7%; industria de extracție a petrolului, a gazelor, transportului de țitei, industria de extracție a gazului metan, lucrări geologice și de foraj, precum și întreprinderile de rețele și distribuție a gazelor naturale — 15%; industria celulozei și hîrtiei — 14,7%; industria chimică, industria de prelucrare a petrolului, industria săpunurilor și cosmeticelor — 14,6%, industria metalurgiei feroase și cocschimice — 14,5%; construcții-montaj — 14,4%; unități ale industriei construcțiilor de mașini subordonate centralelor (inclusiv acestea) care produc: utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat, utilaj tehnologic, chimic și rafinării, utilaj petrolier și minier, utilaj tehnologic și material rulant — 14,3% etc. În plus, multe din ramurile care primesc cele mai mari procente de majorare, peste media pe economia națională, beneficiază concomitent și de prioritate în trecerea la retribuții majorate. Acest avantaj, împreună cu procentul superior de majorare, este de natură să stimuleze satisfacerea cu prioritate a nevoilor de muncitori în ramurile hotărîtoare pentru dezvoltarea bazei de materii

prime, și energetice, cît și pentru promovarea largă a progresului tehnic în economia națională.

Majorarea retribuțiilor în cadrul celei de-a II-a etape este însoțită de **lărgirea posibilităților de promovare și stimulare a personalului, a celor mai buni muncitori, maiștri și lucrători din cadrul personalului t.e.s.a.** Pe această cale se stimulează interesul pentru ridicarea continuă a calificării, pentru stabilitatea personalului în muncă și în întreprindere, pentru inițiativă și disciplină în munca de zi cu zi. În acest sens, pentru **muncitori** se introduce în plus o nouă categorie de încadrare; dacă în prezent ei sînt încadrați în majoritatea cazurilor pe 6 categorii (de la 1—6), plus nivelul de muncitor specialist, trecerea la etapa a II-a de majorare aduce celor mai buni muncitori, care execută lucrări de complexitatea respectivă, care dovedesc inițiativă și care au experiență și vechime îndelungată etc., posibilitatea de a promova în categoria a 7-a și ulterior în categoria muncitor specialist. Pentru aceleași considerente, inclusiv asigurarea unor corelații mai riguroase între muncitori și **maiștri**, aceștia din urmă, odată cu majorarea retribuțiilor din etapa a II-a, vor putea beneficia, în mod treptat, conform prevederilor Legii retribuției, de o nouă funcție — **maistru specialist principal.** Cît privește **personalul t.e.s.a.**, și acesta va beneficia de o nouă graduație, a 7-a, în vederea asigurării unor corelații stimulativă cu diferite alte categorii de personal și realizarea exemplară a sarcinilor și la ridicarea calificării.

Prin a doua etapă de majorare a retribuției **pentru muncitori se asigură și diferențieri mai mari, mai stimulativă.** La aceasta contribuie pe de o parte faptul că numărul treptelor în cadrul fiecărei categorii de încadrare se reduce de la 3 la 2: în acest fel se elimină fărărîmișarea complexității fiecărei categorii de încadrare pe un număr prea mare de trepte, ceea ce pe planul retribuției echivalează cu diferențe mai mari, mai stimulativă atît în vederea ridicării calificării profesionale cît și a stabilității cadrelor.

O mai bună diferențiere a retribuțiilor, atît sub aspectul echității, cît și al stimulării se realizează și prin creșterea mai accentuată a diferențelor de retribuție pe măsură ce trecem de la o treaptă la alta în cadrul fiecărei categorii, cît și între toate categoriile de încadrare a muncitorilor. Astfel, dacă pînă acum promovarea unui muncitor de la o treaptă la alta în cadrul

aceleleași categorii aducea cu sine un plus de numai 20 lei, prin trecerea la etapa a doua de majorare a retribuțiilor acest câștig va fi de minimum 30 lei între fiecare treaptă din primele trei categorii de încadrare și de aproape 50 lei pentru trecerea de la o treaptă la alta în cazul categoriilor superioare de calificare (4—7). Diferențieri mai mari, cu efecte pozitive pentru atitudinea activă a muncitorilor în producție, se vor realiza și la promovarea dintr-o categorie în alta. Astfel, dacă pînă în prezent între ultima treaptă a unei categorii oarecare și nivelul de

bază al categoriei următoare există o diferență de numai 20 lei, prin etapa a doua de majorare această diferență pînă la categoria a 4-a va fi de 50 lei și pentru celelalte categorii superioare de 80 lei.

MAJORAREA retribuțiilor în cadrul celei de-a doua etape, realizarea și depășirea substanțială a prevederilor Directivei Congresului al XI-lea, precum și realizarea prevederilor din Programul de creștere a nivelului de trai aprobat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1977, împreună cu îmbunătățirile

serioase care se aduc concomitent unor elemente ale Legii retribuțiilor vor asigura o mai bună îmbinare a stimulării și echității socialiste în aplicarea principiului socialist de repartiție după muncă, după cantitatea și calitatea muncii, vor stimula participarea de masă, hotărîta a oamenilor muncii la realizarea obiectivelor și sarcinilor din actualul plan cincinal, pregătirea și desfășurarea în tot mai bune condițiuni a activității creatoare în viitorul plan cincinal.

Gh. RABOACA

Proiectarea sistemului energetic

(Urmare din pag. 3)

- orientarea cercetării și proiectării în sensul creșterii siguranței în funcționarea sistemului energetic național prin organizarea sistemului electroenergetic astfel încît să se asigure o funcționare stabilă a consumatorilor din toate zonele țării, asigurarea funcționării autonome a unor zone ale sistemului energetic și a platformelor industriale, pe măsura realizării de noi centrale îndeosebi în zonele deficitare, și extinderea conducerii operative prin dispecer a centralelor și rețelelor electrice cu ajutorul calculatoarelor de proces interconectate;

- efectuarea de studii și cercetări privind adoptarea de noi soluții de alimentare cu energie electrică a consumatorilor industriali și edilitar-casnici în vederea restructurării și simplificării rețelelor electrice și a reducerii pierderilor de energie electrică prin transport și distribuție;

- elaborarea de proiecte pentru folosirea pe scară mai largă a sîsturilor bituminoase. Un exemplu îl constituie, proiectele elaborate pentru centrala Amina;

- găsirea de modalități eficiente de utilizare a noilor surse și tehnologii energetice în contextul valorificării optime a energiei electrice și căldurii obținute din aceste surse în ansamblul producerii de energie electrică și căldură. În I.S.P.E. există în prezent preocupări serioase în ce privește folosirea energiei

solare; în cadrul studiilor de alimentare cu căldură a orașelor mici se are în vedere participarea energiei solare la acoperirea unei părți din necesitățile de căldură, iar pentru industriile cu suprafețe mari de hală se propune producerea cu ajutorul energiei solare a apei calde de consum;

- abordarea și rezolvarea problemelor trecerii pe cărbune a centralelor care utilizează în prezent hidrocarburi, disponibilizindu-se în acest fel importante cantități de hidrocarburi. În I.S.P.E. au fost întocmite studii și proiecte pentru trecerea pe cărbune a centralelor de termoficare Govora și Pitești Sud. Numai prin trecerea pe cărbune a primei centrale se disponibilizează o cantitate de hidrocarburi de cca. 700 mii tcc/an;

- elaborarea de studii pentru recuperarea resurselor energetice secundare din industrie, amplificarea rezultatelor bune obținute pînă în prezent în această direcție. Proiectele întocmite de I.S.P.E. au în vedere realizarea de instalații în care se folosesc astfel de surse. Cel mai important proiect este cel al centralei de termoficare Galați pentru folosirea gazelor de furnal și coas. Au fost găsite, de asemenea, soluții pentru recuperarea căldurii reziduale de la cuptoarele de forjă și de sticlă. Numai la cuptoarele de forjă de la „Tractorul“-Brașov pe această cale se poate recupera echivalentul a cca. 30 000 tcc/an, iar la Intreprinderea de geamuri Mediaș cca. 18 000 tcc/an.

Data fiind însemnătatea deosebită a realizării operative, integrale, în practică a acestor sarcini, a fost mobilizat în institut un amplu potențial material și uman care să contribuie pe această cale la sporirea rolului cercetării și proiectării în acțiunea de maximă însemnătate de economisire a energiei.

Tehnologiile de fabricație

(Urmare din pag. 11)

Trebuie să subliniem faptul că automatizarea și mecanizarea complexă a producției în sectoarele calde, trecerea la producția pe linii automate și pe utilaje funcționînd în ciclu automat asigură nu numai o reducere a numărului de oameni necesari pentru deservirea echipamentelor, ci în același timp o reducere foarte importantă a consumului de energie. Așa, de exemplu, numai introducerea închiderii și deschiderii automate a cuptoarelor de încălzire la forjă este în măsură să asigure economii importante de combustibil și în același timp un microclimat mult mai favorabil pentru oamenii muncii din forjă. De asemenea, prin introducerea roboților industriali se realizează respectarea riguroasă a ciclurilor de lucru, ceea ce permite nu numai renunțarea la deservirea de către oameni a unor echipamente tehnologice, ci și scăderea apreciabilă a consumului specific de energie. În cadrul programelor de cercetări și inginerie tehnologice care se desfășoară în conformitate cu indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la extinderea automatizării și a mecanizării în întreprinderi, avem în vedere că noile sisteme tehnologice care se creează, să

permită, de asemenea, reducerea numărului de lucrători, deservirea mai multor utilaje de către un singur om, dar în același timp și o folosire cât mai rațională a energiei prin reducerea timpilor de lucru și prin respectarea riguroasă a ciclurilor tehnologice.

Preocupări similare există și în alte domenii ale industriei constructoare de mașini în care, de asemenea, consumurile energetice sînt ridicate. Mă refer la instalațiile de vopsire. În ultimul timp acordăm tot mai multă importanță echipării cit mai complete a întreprinderilor constructoare de mașini cu instalații de vopsire moderne, care să permită aplicarea unor acoperiri cit mai rezistente, deoarece în felul acesta se previne coroziunea utilajelor, se previne risipa de metal. Pe numeroase tipuri de instalații de vopsire recent construite au fost făcute măsurători amănunțite ale consumurilor de energie, astfel încît să se elimine orice supradimensionare, mai ales în domeniul ventilațiilor, a generatoarelor de aer cald, consumului de aer comprimat și altele. Se urmărește, de asemenea, ca prin introducerea unor procedee tehnologice moderne consumurile energetice să fie reduse. Mă refer, de exemplu, la vopsirea cu înaltă presiune, un procedeu prin care se reduce mult cantitatea de aer comprimat consumat

în timpul procesului de vopsire. Eficiența acestei metode rezultă nu numai din economia de aer comprimat, ci și din faptul că se pot redimensiona instalațiile de ventilație în sensul diminuării lor și al reducerii corespunzătoare a resurselor energetice. Sînt în studiu, de asemenea, unele procedee tehnologice mai avansate ca, de exemplu, acoperirea cu ajutorul pulberilor din mase plastice precum și a altor tehnologii de acoperire care asigură calități de protecție sporite în condițiile unor consumuri energetice reduse.

CERCETĂTORII ȘI PROIECTANȚII din cadrul institutelor aparținînd industriei construcțiilor de mașini își vor intensifica preocuparea de a elabora și materializa soluții tehnice sub formă de proiecte, modele și prototipuri cit mai apropiate de necesitățile producției, participînd activ la întregul proces de finalizare în practica economică a cercetărilor efectuate, la introducerea de tehnologii avansate și pregătirea fabricației noilor produse, la realizarea și punerea în funcțiune a obiectivelor de investiții. Toate acestea, cit și alte măsuri ce vor fi luate, au în vedere accelerarea ciclului cercetare-proiectare-produție, ca o condiție esențială a modernizării tehnice rapide a tuturor ramurilor economiei naționale.

3 august - 2 septembrie

UN AMPLU DIALOG INDUSTRIE-COMERȚ — CONSUMATORI

A STĂZI se deschide la București, în complexul expozițional din Piața Științei, a X-a ediție a Tîrgului de mostre de bunuri de consum, manifestare expozițională de amploare, închinată celei de a 35-a aniversări a eliberării patriei noastre de sub dominația fascistă și Congresului al XII-lea al partidului. Întreaga concepție de organizare și desfășurare a tîrgului se situează pe fundamentul trainic al marilor progrese obținute pe linia dezvoltării ascendente a industriei noastre, chemată să satisfacă tot mai deplin variatele cerințe de consum ale populației din toate zonele țării.

Antrenarea puternică a industriei și comerțului în acțiunea complexă de ridicare continuă a nivelului de trai al populației, țel fundamental al politicii P.C.R., își găsește expresia atît în largul sortiment de mărfuri ce vor fi expuse în standurile tîrgului — cu o suprafață totală de 48 000 m p, față de numai 2 400 m p la prima ediție — cît și în precupararea de a cunoaște cît mai bine preferințele și gusturile consumatorilor, măsura în care activitatea creatoare a oamenilor muncii din producția bunurilor de consum concordă cu acestea.

Ca și în anii precedenți, dar pe o treaptă calitativ superioară, în cadrul tîrgului se va realiza, sub diferite forme, un amplu dialog între industrie, comerț și consumatori. Evident, se are în vedere accentuarea caracterului de lucru al tîrgului, astfel încît fondul de mărfuri ce va fi pus la dispoziția populației prin rețeaua comercială să corespundă cît mai bine — cantitativ, calitativ și structural — cerințelor consumatorilor.

Concret, pe această linie vor fi desfășurate, de către Institutul de economie comerțului interior și a turismului, acțiuni ca: sondarea, pe bază de chestionare, a preferințelor vizitatorilor; dialoguri producție-comerț-consumatori, cu participarea consilierilor reprezentanților consumatorilor din toate județele țării; sondaje, pe bază de taloane de apreciere, în cadrul vizionărilor de modă; testarea unor produse noi, prin vânzări experimentale în magazine; analiza impresiilor, opiniilor și propunerilor vizitatorilor, consemnate în caiete speciale aflate la dispoziția acestora în fiecare stand; organizarea unor mese rotunde — cu participarea specialiștilor din industrie, comerț și cercetare — pe probleme de actualitate și larg interes în perfecționarea activităților privind aprovizionarea cu mărfuri a populației.

Pornind de la cerințele îndeplinirii cu succes a prevederilor planului cincinal și ale Programului de creștere a nivelului de trai în perioada 1976—1980, de la direcțiile de acțiune și sarcinile prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., precum și de la necesitatea de a asigura o cît mai bună fundamentare a raporturilor contractuale dintre industrie și comerț, concepția de organizare și desfășurare a acțiunilor menționate prezintă o seamă de elemente noi, care vor aduce însemnate plusuri de calitate.

În cadrul acțiunii de sondaj în rîndurile vizitatorilor — considerată, pe drept cuvînt, ca formă de bază a identificării, la tîrg, a cerințelor populației — se preconizează completarea a cca. 100 000 de chestionare, prin intermediul cărora publicul larg își va exprima opiniile, gusturile și preferințele cu privire la gama deosebit de largă de produse ce vor fi expuse. Problematika sondajului este orientată cu precădere spre cunoașterea reacției consumatorilor față de produsele noi, pe care industria și comerțul urmează să le pună la dispoziția populației în anul viitor. Informațiile obținute, ce vor fi prelucrate electronic și analizate cu metode adecvate, vor da producătorilor și comerțului posibilitatea de a fundamenta mai bine deciziile asupra cantităților și structurii concrete a contractelor pentru diferite produse. Se urmărește cunoașterea poziției dorite a di-

PROGRAMUL UNOR ACȚIUNI ÎN CADRUL TÎRGULUI

- **DIALOGURI CONSUMATORI—PRODUCĂTORI—COMERȚ** (sala de marmură)
 - Producția și comercializarea bunurilor de folosință îndelungată și de uz casnic (8 august).
 - Producția și comercializarea articolelor de îmbrăcăminte (14 august).
 - Producția și comercializarea articolelor textile pentru dotarea locuințelor și îmbunătățirea condițiilor de confort (21 august).
 - Producția și comercializarea produselor alimentare congelate (29 august).
- **MESE ROTUNDE CU PARTICIPAREA SPECIALIȘTILOR** (pavilionul I).
 - Aportul crescînd al progresului științific și tehnic la ridicarea calitativă a activității de comerț interior (9 august).
 - Dezvoltarea producției și comercializării bunurilor de consum, diversificarea și înnoirea sortimentală — factor de prim ordin în mal buna satisfacere a cerințelor de consum ale populației (15 august).
 - Perfecționarea relațiilor comerț-industrie în contextul noului mecanism economico-financiar (21 august).
 - Rolul activ al industriei și comerțului în satisfacerea cerințelor de consum specifice tînerii generații (29 august).

Notă: toate aceste manifestări vor începe la ora 10.

feritelor produse și articole în ansamblul grupei de mărfuri din care fac parte, astfel încît să se producă și repartizeze în magazine acele mărfuri care se bucură de solicitarea cea mai largă.

Valorificarea mai bună, an de an, a rezultatelor unor asemenea sondaje la Tîrgul de mostre face ca în tot mai multe cazuri, cei care încheie contractele să deoască a cunoaște mai întii concluziile reieșite din această cercetare complexă. De aceea, în organizarea culegerii, prelucrării și analizei datelor se va asigura accentuarea operativității, astfel ca în minimum de timp informațiile obținute să fie puse la dispoziția organelor care se ocupă cu fundamentarea contractării fondului de mărfuri pentru anul 1980.

La realizarea sondajului vor fi antrenate cadre didactice și studenți de la Facultatea de comerț a Academiei de Studii Economice, ca o acțiune concretă, eficientă, de integrare a cercetării științifice cu învățămîntul și producția.

Cît privește dialogurile producție-comerț-consumator, în concepția de organizare și desfășurare a acestora se situează pe prim plan trei elemente:

- abordarea unor probleme de larg interes în aprovizionarea populației, referitoare la producția și comercializarea produselor alimentare congelate, a articolelor textile de îmbrăcăminte și pentru dotarea locuințelor, a bunurilor de folosință îndelungată;

- asigurarea unei bune reprezentări la dialoguri a tuturor categoriilor de consumatori din toate județele țării, pe baza stabilirii prin metode științifice a cotelor pentru fiecare categorie socio-profesională;

- prezența activă la dialog atît a reprezentanților producătorilor — întreprinderi, centrale, ministere — cît și ai comerțului cu amănuntul și cu ridicata.

Trăsătura caracteristică a vizionărilor de modă de la a X-a ediție a tîrgului va fi extinderea paletei de articole prezentate, destinate consumatorilor din diferite grupe de vîrstă și sociale, diferențiate pe sezoane, destinații, materii prime din care se confecționează mărfurile etc. Talonul de apreciere, instrument științific de exprimare a preferințelor și opiniilor, este astfel alcătuit încît să permită stabilirea unor ierarhii între modelele prezentate, precum și cunoașterea punctului de vedere al diferitelor categorii de populație în raport cu linia modei.

Posibilitățile sporite ale întreprinderilor producătoare și comerciale fac ca în acest an, vânzările experimentale să cuprindă un număr mai mare (circa 300) de produse noi supuse testării și să se realizeze într-un număr mai mare de magazine, amplasate în toate zonele țării.

În cadrul meselor rotunde programate, specialiștii își propun să dezbată teme de o deosebită actualitate, referitoare la: aportul dezvoltării producției și comercializării bunurilor de consum la ridicarea nivelului de trai al populației în ansamblu și cu referire specială la tînera generație; perfecționarea relațiilor industrie-comerț în contextul noului mecanism economico-financiar; aportul progresului științific și tehnic la ridicarea calitativă a activității de comerț interior.

Receptivitatea și interesul larg pe care publicul îl manifestă pentru Tîrgul anual de mostre de bunuri de consum dau certitudinea obținerii unei eficiențe sporite care, în final, se va regăsi în satisfacerea la un nivel tot mai ridicat a cerințelor consumatorilor, aflate în continuă creștere și diversificare.

dr. Lupu DIMA
dr. Aurel VAINER

Institutul de economie comerțului interior și a turismului

Adunările generale ale oamenilor muncii

CERCETĂTORII — PUTERNIC ANGRENAȚI ÎN ACȚIUNEA DE VALORIFICARE SUPERIOARĂ A MATERIILOR PRIME ȘI DE ECONOMISIRE A ENERGIEI

ADUNAREA generală a oamenilor muncii de la **Institutul de cercetări textile** s-a desfășurat sub semnul puternicei azeziuni a colectivului de muncă la orientările înscrise în proiectul Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și în perspectiva anului 1990, la obiectivele prioritare ale Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic.

În laboratoarele și atelierile experimentale ale institutului se lucrează de pe acum la elaborarea de tehnologii, la realizarea de materiale și utilaje care vor contribui la sporirea producției industriei ușoare în 1985 față de planul pe 1980, cu 25—31% la țesături, 24—47% la tricotaie, 35—41% la confecții, în condițiile realizării unei largi diversificări a structurii sortimentale, ale creșterii gradului de finisare a produselor, ale valorificării superioare a materiilor prime indigene, a materialelor sintetice, a celor recuperate din procesul de producție și de consum. Analizând activitatea din primul semestru și problemele care condiționează îndeplinirea sarcinilor anuale, darea de seamă prezentată de consiliul științific și intervențiile în debateri ale lucrătorilor institutului au insistat asupra necesității — subliniate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Consfătuire de lucru cu cadrele de bază din industria ușoară — de a se intensifica cercetările orientate spre sporirea indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor, pentru ca în perioada următoare să se poată obține reducerea mai substanțială a consumurilor, creșterea eficienței.

Soluțiile finalizate în prima jumătate a anului — dintre care unele incluse în expoziția pe care industria ușoară a prezentat-o secretarului general al partidului, în stațiunea Neptun — și temele aflate în curs de rezolvare demonstrează preocuparea specialiștilor din I.C.T. pentru îmbunătățirea continuă a activității de creație și producție din această ramură, în concordanță cu cerințele mereu crescînde ale populației. Astfel, s-a evidențiat posibilitatea ca printr-o tratare chimică adecvată, fibrele de in să devină apte pentru a fi prelucrate în combinație cu fibre sintetice, pe mașini din dotarea curentă

a întreprinderilor textile, obținîndu-se țesături care îmbină avantajos calitățile celor două tipuri de materii prime; punerea la punct a tehnologiei pentru fabricație va permite ca importanțele investiții ce s-au realizat și se realizează în industria inului, ca și creșterea prevăzută a producției de in pentru fujur (400—420 mii tone în anul 1985, față de 106 mii tone în 1977) să fie puse pe deplin în valoare prin produse înalt competitive. În colaborare cu proiectarea s-au rezolvat detaliile pentru începerea producției la o nouă investiție ce va realiza textile nefesute din materii prime secundare, tehnologia respectivă incluzînd contribuția laboratorului de specialitate din institut. (Același laborator a reușit ca, prin tehnologii neconvenționale, să determine folosințe eficiente pentru materiale secundare — îndeosebi fibre chimice din deșeuri colectate de la populație — care nu pot fi utilizate textil: plăci termozolante și fonoabsorbante pentru construcții, material izolant pentru conducte, strat elastic pentru infrastructuri de drumuri, materiale pentru protecția taluzurilor înierbate la canale etc.).

Pe linia mecanizării și automatizării proceselor de fabricație, se remarcă preocuparea pentru modernizarea parcului existent de războaie în construcție convențională, prin transformarea lor în războaie fără suveică — modificare ce va aduce importante sporuri ale productivității muncii. De asemenea, în colaborare cu tehnologii, atelierul de proiectare prototipuri a rezolvat teme ca: mașina de spălat continuu, instalația cu vacuum pentru împregnare ș.a.

Paralel cu obiectivele de cercetare cuprinse în plan, cu temele suplimentare rezolvate pentru beneficiarii din afara industriei ușoare (elaborarea de tehnologii și asimilarea de materiale filtrante necesare la echiparea morilor de măcinat plumb topit, la instalațiile de filtre pentru cuptoarele cu arc de elaborare a oțelului, la filtrarea uleiului pentru laminoarele de sîrmă, la plăcile separatoare de acumuloare, la filarea viscozei) — și servind în mare măsură acestor activități, s-a dezvoltat microproducția în atelierile institutului; planul semestrial a fost depășit cu 58%, realizîndu-se în acest sector două treimi din beneficiile I.C.T. De asemenea, cadrele institutului și-au sporit considerabil aportul la rezolvarea directă a

unor probleme ale producției, prin asistența tehnică acordată întreprinderilor.

Încărcarea deosebită a semestrului II, sarcinile legate de pregătirea planului pe anul 1980 și a programului de cercetare pe cincinalul viitor impun colectivului eforturi pentru fructificarea și mai deplină a capacității de creație, pentru găsirea de soluții care să lărgească drumul trecerii la o nouă calitate și în industria textilă. Participanții la adunarea generală au cerut, în acest sens, consiliului științific să ia măsuri pentru mai buna organizare a muncii, repartizarea mai echilibrată a sarcinilor și asigurarea continuității în îndeplinirea lor, întărirea unor colective a căror capacitate este depășită, rezolvarea unor probleme de aprovizionare etc. S-a apreciat că prevederea din proiectul Programului-directivă, în legătură cu creșterea numărului cadrelor care lucrează în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic va oferi condiții pentru completarea colectivului la nivelul sarcinilor actuale și de perspectivă, atît cu specialiști cu experiență, cît și cu cadre tinere.

Unele propuneri au vizat sprijinul necesar din partea Ministerului Industriei Ușoare, în ce privește:

— clarificarea unor poziții de plan pentru care beneficiarii încă nu au semnat contractele;

— urgentarea obținerii unor materiale și furnituri speciale necesare efectuării cercetărilor (de exemplu, profilele de aluminiu prelucrate la întreprinderea de frigidere Găești, pentru panourile de captare a energiei solare în vederea utilizării în finisarea textilă);

— stabilirea propunerilor de colaborare cu alte întreprinderi pentru realizarea unor produse noi (de pildă, tricot velur caserat pentru tapițerie auto);

— delimitarea mai precisă a responsabilităților în cadrul colaborării I.C.T. cu Institutul de proiectări tehnologice al industriei ușoare, în ce privește orientarea de perspectivă și alegerea echipamentului pentru dotarea subramurilor industriei textile.

Elaborarea, de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, a unei metodologii unitare pentru determinarea eficienței economice a activității de cercetare a fost apreciată ca deosebit de oportună: s-a propus ca îndată după primirea metodologiei, Direcția tehnică din M.I.U. să organizeze o consultare cu cadrele — din institute și din centralele industriale — ce au sarcini în acest domeniu, în vederea adaptării ei la specificul ramurii, inițiind apoi construirea tuturor factorilor ce vor contribui la aplicarea ei.

Din lucrările adunării generale s-a desprins evident hotărîrea cercetărilor din I.C.T. de a întîmpina Congresul al XII-lea prin orientarea întregii activități pe linia obiectivelor economice și științifice înscrise în proiectele documentelor ce sînt dezbătute în prezent și care vor fi supuse spre aprobare forului suprem al partidului, astfel încît roadele muncii lor de acum să poată fi valorificate în producție încă de la începutul cincinalului următor.

Dan CONDREA

AUREL CRISTEA (1881–1912*) se înscrie drept o figură reprezentativă a publicisticii socialiste românești din Transilvania de la începutul secolului nostru. În articolele sale a scos în evidență condițiile inumane în care erau ținuți muncitorii în orinduirea capitalistă, a descris mizeria în care trăiau masele, orfanii, văduvele; a descris contrastul dintre condițiile de trai ale celor ce muncesc și ale exploataților. Totodată, el a demonstrat lipsa de drepturi politice a românilor din Transilvania, caracterul de clasă al statului și al parlamentului burghez, a analizat și dezvoltat dubla exploatare – socială și națională a românilor transilvăneni în cadrul monarhiei austro-ungare. El a militat pentru organizarea celor ce muncesc într-un partid propriu.

„Oamenii – scria Aurel Cristea – la naștere nu se deosebesc unii de alții. Dar în orinduirile bazate pe proprietatea privată trăiesc în condiții radical deosebite... O nedreptate mare domnește în lumea întreagă”!). Această nedreptate face ca cei mulți să fie apăsați. Marii proprietari, capitaliștii, băncile care au concentrat în miinile lor averile, îi apasă pe cei lipsiți de avere din greu. Pe aceștia îi pun bogății să muncească pentru ei. Urmărind atent evoluția situației maselor din monarhia austro-ungară, și în primul rând a muncitorilor români din Transilvania, Aurel Cristea afirma în 1909 că „Starea muncitorimii sau

Tradiții progresiste ale gândirii economice românești

mai bine zis a clasei proletare nu o putem numi altceva decât un calvar”²⁾.

A. Cristea a descris cu revoltă situația celor ce muncesc. El arăta că pentru muncitorii de toate categoriile există numai „zile grele”, numai „zile de durere”. Ei sînt acei care suferă chinuri de sute de ani. Ei nu știu ce este binele; lor le este dată numai mizeria. Muncitorii sînt dezmoșteniți de drepturile politice și economice. Ce muncesc muncitorii zi și noapte le este răpit de tirani, nume prin care Aurel Cristea desemna pe toți aceia care, într-un fel sau

altul, contribuiau la exploatarea maselor. Militantul socialist sublinia că exploatarea nu ține seama de naționalitatea muncitorilor. Atît cei unguri, cît și cei români erau exploatați de aceiași reprezentanți ai exploataților: moșieri, fabricanți, bănci, comercianți etc. A. Cristea arăta că „pe noi clericalismul ne întunecă mințile, ne iau ve derile și ne țin sclavii capitalului, militarismul e unealta statului și a capitalului; atunci cînd noi, proletariatul, pretindem de la ei piine și drepturi, și – dacă nu ne mulțumim cu soarta, atunci în schimb de piine și drepturi sîntem răsplătiți... cu gloanțe”!). De la capital muncitorii nu trebuie să aștepte acte de umanitate.

Angajat în polemică cu reprezentanții claselor exploatare care idilizau situația proletariatului, a muncitorilor salariați în comparație cu situația iobagului, Aurel Cristea releva că libertatea căpătată de cei ce muncesc nu este reală ci formală. Muncitorii lipsiți de mijloace de trai, nevoiți să-și vindă forța de muncă proprietarilor de mijloace de producție nu pot dispune în mod real de libertatea cîștigată în urma revoluției de la 1848. Exploatarea, arăta A. Cristea, le-au răpit muncitorilor drepturile cele mai elementare. Le-au interzis adunările și întrunirile, le-au interzis adeseori ziarele sau le-au confiscat. Descriind astfel starea de fapt existentă în 1905 militantul socialist scria: „Drepturile cele mai elementare ni le-au răpit. Ne-au

FIȘE

Rezultatele cercetării economice – în dezbatere

● Institutul Central de Cercetări Economice organizează un ciclu de dezbateri ale principalelor rezultate obținute în cercetarea științifică de către colectivele de cercetători din institutele de profil subordonate. Astfel, în ziua de 30 iunie a.c. specialiștii din producție, cadre didactice din învățămîntul superior și cercetătorii științifici au dezbătut pe larg rezultatele cercetării „organizarea și dezvoltarea activității în consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste” elaborate de Institutul de economie agrară, iar la 28 iulie rezultatele cercetărilor privind „Probleme economice ale asimilării produselor noi și modernizării celor existente” și „Direcții ale modificării structurii producției industriale în vederea creșterii eficienței economice, a folosirii resurselor naturale și de muncă” elaborate de Institutul de economie industriei.

Cercetătorii științifici, cadrele didactice și specialiștii din producție sînt invitați să participe la aceste dezbateri ale rezultatelor celor mai importante teme de cercetare, organizate în mod sistematic, în fiecare lună.

OCROTIREA NATURII ȘI A MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR.

● Nr. 1/1979 al revistei a cărei copertă o reproducem conține, pe lîngă o serie de studii referitoare la ocrotirea mediului înconjurător, extrase din cuvîntarea ținută de prof. Virgil Ianovici, președintele Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător la deschiderea lucrărilor Reuniunii sub-regionale MAB-UNESCO, la București, în ziua de 15 septembrie 1978. Tema reuniunii a fost „Protecția mediului înconjurător și prezervarea cadrului biologic în țările balcanice”. Au participat reprezentanți UNESCO și specialiștii în domeniul ocrotirii naturii din țara noastră, din R. P. Bulgaria, Republica Elenă, R.S.F. Iugoslavia și Turcia.

Activitatea concretă, operativă privind protecția mediului în România, a spus V. I., este desfășurată pe plan național prin intermediul unui program special pentru protejarea mediului, în care se integrează organic și Programul UNESCO – Omul și biosfera (MAB). Componentele principale ale programului de protecție a mediului din Româ-

nia vizează: investițiile și cheltuielile de exploatare pentru instalațiile și sistemele de protecție a mediului; ocrotirea cadrului biologic natural, a florei și faunei, a rezervațiilor și monumentelor naturii; cercetarea științifică, tehnologică și ecologică; pregătirea, formarea și specializarea cadrelor; educarea populației; controlul semestrial economic și calitativ al mediului înconjurător; cooperarea internațională tehnică, economică și științifică din acest domeniu.

Comerțul și calitatea producției

● În literatura economică sovietică scrie I. Orlov în articolul Ekonomiceskie riceaghi vozdeistviia trgovli na proizvodstvo (Pirghiile economice de acțiune a comerțului asupra producției), apărut în revista VOPROSI EKONOMIKI nr. 6/1979 – se propune adesea o corelație între comerț și industrie de natură să pună asupra întreprinderii producătoare întreaga răspundere pentru calitatea produselor. Ca argument s-ar prezenta teza că magazinul este doar un intermediar, întrucît vinde mărfuri din însărcinarea întreprinderilor care le-au confecționat. În replică, I. O. consideră că în genere comerțul nu vinde mărfuri „din însărcinarea” întreprinderilor producătoare, ci a) le cumpără și apoi le vinde și b) în socialism comerțul nu poate fi indiferent la

ce vinde ci trebuie să fie un inel important al politicii de ridicare a nivelului de trai al populației. Calitatea mărfurilor, consideră autorul, este de dorit să fie controlată atît de pe pozițiile producției (concordanța cu cerințele standardelor, condițiilor tehnice, modelelor ș.a.), cît și de pe pozițiile cumpărătorului. Aceasta cu atît mai mult cu cît controlul din domeniul întreprinderii producătoare nu poartă vreo răspundere materială, pînă la urmă punând în discuție prinderile care le livrează diferitele produse intermediare.

Cunoaștere și decalaje între țări

● Oricît de mult ar fi contribuit transferul tehnologic la introducerea mașinilor în lumea a treia – scrie David Dickson în studiul Knowledge and power (Cunoaștere și putere), apărut în publicația O.N.U. DEVELOPMENT FORUM, iunie-iulie 1979 – el a accentuat totodată poziția relativă de forță și slăbiciune a țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare. Majoritatea patentelor preluate de o țară în curs de dezvoltare s-ar afla în posesiunea subsidiarelor unor companii multinaționale și de cele mai multe ori nu ar fi utilizate, rațiunea apropierii lor fiind de a proteja alte produse existente deja pe piață. În felul acesta „emiterea drepturilor de patenta

oprit chiar și adunările, și ne duc și foile. Și pentru ce sint toate acestea? Pentru aceea, că să nu se deștepte poporul, să rămână tot în întuneric în care a fost până acum... Să poarte el jugul mai departe, să rămână el sclav cum a fost"⁴⁾ Numai socialismul – remarcă A. Cristea – este interesat în a spune și a scoate adevărul la iveală. Socialiștii luminează popoarele fără deosebire de neam, le arată calea cea dreaptă, „deșteaptă pe om la minte”, să vadă nedreptățile ce se fac față de el.

Ca reprezentant al celei mai asuprite națiuni de sub dominația imperiului habsburgic Aurel Cristea și-a dedicat o parte a publicității sale luptei pentru cîștigarea de drepturi politice de către români. A militat, astfel, pentru votul universal. În articolul „Votul universal și guvernul de azi”, apărut în „Adevărul” din 20 iulie 1907, el demasca faptul că toate partidele politice din Ungaria, „au în programul lor votul universal”. Dar toate partidele care s-au perindat la putere n-au realizat nici unul votul universal. Dimpotrivă, „încă astăzi (1907 – n.n.) munca nu e reprezentată în parlamentul maghiar. E reprezentat numai capitalul”. Înțelegînd complexitatea relațiilor orînduirii capitaliste, A. Cristea s-a referit adeseori la **esența de clasă a statului și parlamentului burghez**. A arătat că cei ce muncesc au datorii față de stat. Plătesc impozite statului, îl susțin deci din punct de vedere financiar, fac armată, apără sta-

mul etc. Dar tot cei ce muncesc sint arestați, schingiuți, împușcați atunci cînd își cer cele mai elementare drepturi de care sint privați. Este subliniată, deopotrivă, nota antimuncitorească a unor legi votate de parlament, sistemul „despot, birocratic și reacționar” al monarhiei.

Este necesar – arăta militantul socialist, urmărind schimbarea stărilor de lucruri existente – să fie schimbată acea lume nedreaptă, în care există avuți și săraci, apăsați și apăsați. Cei ce muncesc erau îndemnați să se organizeze, să se încadreze în rîndurile social-democrației care lupta pentru cîștigarea și apărarea drepturilor celor ce muncesc. „Proletare! – scrie el – Destul ai chinuit, destul ai suferit, destul ai răbdat nedreptatea, acum ridicăți fruntea și mergi înainte, cautăți a ta tabără cu care să pornești la luptă... acolo e puterea și din ce mai mulți vor veni, cu atît mai puternică va fi și învingerea mai apropiată va fi, și mai ușor vei putea zice: Jos cu tiranii! Jos cu exploatații! În lături dușmane. Înainte dar – proletare!”⁵⁾ Să se construiască o nouă orînduire, **orînduirea socialistă**, inveda A. Cristea. În această orînduire „Să nu fie deschilnire între om și om... Numai acela să mince, care lucră! Cine nu lucră acela piară de foame”; la aceasta se adăuga, totodată, egalitatea deplină, înlăturarea exploatații naționale, aprecierea oamenilor după merite personale și nu după avere și a

Este de remarcat că spre sfîrșitul vieții sale – în 1910 – Aurel Cristea a susținut ca sediul Comitetului Central al Secției române a P.S.D. din Ungaria și al ziarului „Adevărul” să se mute de la Budapesta în unul din orașele Transilvaniei, pentru a fi mai aproape de cei pe care-i organizau și-i conduceau; se pune astfel în lumină, și cu acest prilej, trăsături ale unei gândiri împletită cu idealul național și social al poporului din care gînditorul făcea parte.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

* Aurel Cristea este unul din întemeietorii mișcării socialiste românești din Transilvania. A participat, începînd cu anul 1903, la crearea de cercuri socialiste românești, iar din 1905 și pînă la moartea sa a făcut parte din conducerea secției române a Partidului social-democrat din Ungaria. A fost redactor responsabil al ziarelor „Adevărul” și „Glasul poporului”. Vezi și studiul Ioan Grecu, Evocări. Aurel Cristea (1881–1912) în Anale de Istorie, anul XVI, nr. 6/1970, p. 174–177.

¹⁾ Presa Muncitorească și Socialistă din România, volumul II, 1900–1921, partea I-a 1900–1906, E.P. Buc. 1966, pag. 579.

²⁾ Idem, anul VII, nr. 4 din 17 aprilie 1909

³⁾ Aurel Cristea, În lături dușmane, înainte proletare, în „Adevărul”, anul VII, nr. 6 din 18 iunie 1909 (semnat: a.c.)

⁴⁾ Ibidem, Nori grei, în „Adevărul”, anul II, nr. 21, din 29 mai 1904

⁵⁾ Aurel Cristea, În lături dușmane. Înainte proletare, în „Adevărul”, anul VII, nr. 6 din 18 iunie 1909 (semnat: a.c.)

sau licențe, sau chiar crearea și distribuția de cunoștințe a reprodus dominația bogatului asupra săracului”, iar „guvernele occidentale folosesc calul troian al cooperării tehnologice pentru a-și menține pozițiile lor dominante”. Politică tehnologică este în centrul dezbaterilor furtunoase asupra comerțului, stabilității mondiale și echității globale. Dacă dezbaterile contradictorii vor avea anumite rezultate pozitive sau vor consemna un eșec – spune D. D. – aceasta este una din problemele cele mai importante cu care se va confrunta Conferința O.N.U. – Știință și Tehnologie pentru Dezvoltare – care va avea loc la Viena, între 20 și 31 august a.c.

Inegalități sociale

● Sub titlu la concentrația de la fortune en R.F.A. (Concentrarea avuției în R.F.G.), revista **PROBLÈMES ECONOMIQUES** (2. V. a.c.) reproduce, după „Wirtschaftsdienst” (Hamburg) un articol în care se consemnează rezultatele unui studiu efectuat pe această temă de Universitatea tehnică din Berlin occidental, pe baza unui sondaj asupra veniturilor și cheltuielilor de consum din 1973 la un eșantion de 50 000 de gospodării. Se degajează următoarele cifre: 30 la sută din gospodăriile cele mai sărace nu posedă decît 1,55 la sută din avuția netă particulară, adică doar 5 la sută din

ceea ce ar poseda în caz de repartiție egalitară; 56 la sută din menajele mai prost clasate nu dispun decît de ceva mai mult de 6,5 la sută din avuție, iar 76 la sută din menaje – de 18,6 la sută din avuție; în schimb, 1 la sută din menajele cele mai bogate dispun de 26,2 la sută din avuția globală netă, iar 2,9 la sută din menajele bogate – de 38,3 la sută din această avuție. Autorii, Horst Mierheim și Lutz Wicke, conchid că, în ciuda tuturor celorlalte probleme economice care rămîn de rezolvat, ar trebui să se acorde în R.F.G. un loc privilegiat politicii de reducere a inegalităților de avere.

Condițiile transferului tehnologic

● Octave Gélincier publică în revista **INDUSTRIES ET TRAVAUX D'OUTREMER**, nr. 4/1979, articolul Cinq vérités sur le transfert technologique (Cinci adevăruri asupra transferului tehnologic). Autorul arată că nu este suficient, pentru o țară în curs de dezvoltare, să importe instalații. Acestea trebuie însoțite și de „savoir-faire” – care nu se referă numai la tehnicile de producție, ci și la cele de gestiune, ansamblul acestora constituind forța și măiestria industrială. Cele cinci adevăruri, menționate în titlu, ar fi: 1) formalizarea și formularea tehnologiei și organizării existente în uzina (A) care efectuează transferul; 2) diag-

nostic și măsura restricțiilor proprii mediului (B) în care se efectuează transferul; 3) studiu asupra modificărilor de adus schemei A pentru a fi eficace în contextul B; 4) formalizarea noii scheme tehnico-organizatorice pînă la detaliul organigramei, a sarcinilor și calificărilor necesare în B. În acest stadiu se poate alcătui un caiet de sarcini al transferului tehnologic; 5) urmează abia acum operațiile directe de concepție pedagogică, recrutare, selecție, formare și punere a oamenilor în funcții, în cadrul efectuării întregii organizații B.

Tehnica legislativă

● Lucrarea „Tehnica legislativă” – apărută în Editura Academiei, autor Ilariu Mrejeru – abordează într-o viziune integrată teoretico-practică, întreaga problematică a procesului legislativ, începînd de la primele impulsuri sociale ce determină o intervenție legislativă, pînă la definitivarea proiectului de lege și înaintarea sa spre dezbateri și adoptare forului legislativ. Întîlșînd desfășurarea cronologică a procesului legislativ, în lucrare sint prezentate pe larg procedeele de conceptualizare a legii pentru ca aceasta să răspundă cerințelor dezvoltării sociale și să aibă capacitatea de a rezolva întreaga cazuistică din cîmpul său de aplicare.

Lucrarea abordează într-o

FIȘE

manieră practică aspectele legate de redactarea legii, fiind prezentate părțile constitutive și elementele de structură, precum și modul de rezolvare a incidențelor unei noi reglementări cu legislația în vigoare, descriindu-se procedeele tehnice privind abrogarea, modificarea, completarea și republicarea.

Lucrarea tratează, de asemenea, aspectele referitoare la corelarea prevederilor unui proiect de act normativ cu actele normative ce formează ansamblul legislativ, indicînd procedeele legislative ce asigură starea de armonie și unitate în sistemul legislației. În preocupările autorului a intrat, de asemenea, și tehnica pregătirii și elaborării proiectelor de acte normative prin care se ratifică sau se aprobă înțelegeri internaționale.

Prin problematica pe care o abordează, lucrarea se adresează juriștilor precum și altor cadre de specialiști implicați în activitatea de elaborare și aplicare a normelor juridice. Ea poate fi utilă, de asemenea, în procesul de învățămînt superior, oferind un bogat material documentar privind geneza legii și a celorlalte acte normative.

COORDONATE METODOLOGICE ALE MODELĂRII DEZVOLTĂRII ÎN PROFIL TERITORIAL

ÎN CADRUL SISTEMULUI de modele, **elementele necesare modelului central au fost constituite separat pe baza unor modele specifice.** Funcțiile de producție au fost astfel elaborate separat pe ramuri ale economiei naționale (industrie, agricultură și construcții) și pe subramuri ale industriei (au fost avute în vedere 17 subramuri), pentru ansamblul bazinului, precum și pe zone de polarizare (cca. 40 de astfel de zone din cadrul a 5 județe incluse total sau în mare parte în bazinul hidrografic al Mureșului superior : Mureș, Harghita, Sibiu, Alba, Cluj). În acest scop a fost folosit un program de calcul special, respectiv programul REMUS**).

Coefficienții de retardare pentru investiții au fost elaborați pe baza unor ecuații de investiții, construite pentru fiecare ramură și subramură a economiei naționale și pe fiecare zonă de polarizare, ținând seama de specificul activității de investiții în fiecare din acestea. În acest scop a fost utilizat programul special realizat, programul DINAMIC**). Resursele și sarcinile de plan au fost defalcate pe zone de polarizare și la nivelul județelor pe baza resurselor și sarcinilor rezultate din programele generale de dezvoltare a economiei naționale. Pentru prognoza productivității muncii, de exemplu, au fost utilizate funcții econometrice specifice zonelor și subramurilor (pentru industrie au fost avute în vedere în cadrul acestor modele un număr de 44 de subramuri), elaborate pe baza datelor statistice și a orientărilor de perspectivă pentru ansamblul economiei naționale. Resursele de tip utilități au fost calculate pe baza soluției optime furnizată de model și a normativelor de tip consumuri specifice. Sistemul de modele și programe conceput permite actualizarea periodică a rezultatelor în funcție de realizări și de unele condiții noi care pot apărea.

Desigur, sistemul de modele pentru planificarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial prezentat necesită un volum mare de informații; parte dintre acestea nu se urmăresc ca atare în evidențele actuale. Pe de altă parte, sistemul de modele este elaborat în concepția utilizării lui simultan de către toate subsistemele teritoriale. Pentru cazul în care unele dintre datele solicitate de sistemul de modele prezentat nu se pot constitui, precum și pentru cazul în care necesitățile practice impun obținerea operativă a unor informații sintetice privind coordonatele de ansamblu ale dezvoltării teritoriale, a fost concepută o altă categorie de modele în cadrul căruia locul central îl ocupă determinarea dinamică a unor elemente de structură.

Principalele coordonate ale **modelului structural de prognoză a dezvoltării în profil teritorial** le reprezintă ponderile pe care urmează să le dețină în totalul activității economice la nivel național fiecare ramură sau subramură economică din fiecare unitate teritorială. Una din premisele unei astfel de abordări o constituie cunoașterea dinamicii volumului total al activității economice la nivel național, în speță a dinamicii produsului social sau a venitului național. Evident, problema se poate aborda și dezagregat, în sensul considerării numai a activității industriale sau numai a activității agricole etc. În acest caz volumul total al activității îl va reprezenta valoarea producției industriale, respectiv agricole, sau partea din venitul național creat în industrie, agricultură, etc.

Modelul cuprinde restricții privind limitele inferioare și superioare între care urmează să se încadreze ponderile care caracterizează activitățile definite, precum și restricții privind realizarea unor sarcini de plan, în general sarcini privind indicatorii sintetici de importanță majoră, cum sînt : fondul de investiții alocat ramurilor, subramurilor, unităților teritoriale ; sarcina de reducere a cheltuielilor de producție, ca și a cheltuielilor materiale și a consumurilor energetice ; indicele de creștere a producției industriale și a productivității muncii ; gradul de ocupare a forței de muncă în industrie ; gradul de ocupare a forței de muncă feminine s.a. În vederea soluționării modelului urmează să se stabilească exogen nivelul global al indicatorilor

folosiți (pe ramuri, subramuri, unități și subunități ale împărțirii teritorial-administrative). Funcția obiectiv a modelului se alege în raport cu scopul urmărit și ea se referă la eficiența fondurilor fixe, a activității de investiții, la economicitatea utilizării resurselor materiale, etc.

Considerăm că **dimensiunea și eficiența utilizării unui astfel de model** depinde de : numărul ramurilor și subramurilor în care se structurează activitatea considerată ; numărul unităților teritoriale ; numărul indicatorilor considerați pentru activitatea economică ; numărul indicatorilor considerați pentru unitățile teritoriale. Modelul este elaborat pentru un grad mediu de structurare a activității economice și a teritoriului. Astfel, de exemplu, în cazul studierii industriei la nivel de județ o dezagregare a acesteia pe 10 subramuri, cu considerarea a cîte 3 indicatori sintetici pentru subramurile industriei și a cîte 3 pentru județe conduce la un model de dimensiunea 400 x 348, care poate fi considerat corespunzător scopului propus — determinarea unor informații privind structura optimă a industriei în profil teritorial.

Elaborarea unor **prognoze analitice** privind subunitățile teritoriale sau nivelul unor subramuri ale economiei naționale în economia zonei constituie o altă categorie de probleme deosebit de importante pentru studiul dinamicii teritoriale. Conținutul prognozelor analitice se referă la detalierea indicatorilor privind dinamica personalului muncitor pe structură, dinamica fondurilor fixe pe structură, dinamica producției industriale, dinamica productivității muncii ș.a. Pornind de la informațiile obținute pe baza modelului global, s-au utilizat ca tehnici de lucru atât modele de prognoză de diferite categorii, cît și modele de optimizare, elaborate pentru fiecare an sau cincinal din orizontul de planificare considerat (anul 2000). În ce privește prognoza diferiților indicatori ai dezvoltării economice au fost adoptate grade de dezagregare mergînd pînă la subramurile industriei. De exemplu, pentru productivitatea muncii au fost utilizate metode econometrice, realizîndu-se prognoze privind dinamica acesteia pentru un număr de 10, 17 și 44 de subramuri industriale. S-au urmărit atît asigurarea corelărilor majore ale industriei zonale cu industria republicană, cît și asigurarea corelărilor între industria județului și industria zonelor de polarizare, stabilirea unor parametri calitativi de dezvoltare a industriei în zonele de polarizare.

În ce privește investițiile au fost concepute modele dinamice pentru defalcarea acestora pe subramuri și zone de polarizare, pe perioade cincinale și decenale. Pe baza unei asemenea repartizări spațiale, temporale și structurale a investițiilor au fost determinate apoi traiectoriile de dezvoltare ale zonei Mureșului superior în sensul dinamicii producției industriale pe subramuri și zone de polarizare. Aceasta, pentru un grad de detaliere cu mult mai mare decît în cazul modelului general.

În vederea determinării efortului global de investiții au fost elaborate programe pentru calculul și editarea investițiilor conexe necesare, pe structuri de utilități. Ca parametri de intrare au fost utilizați și parametri de alocare a forței de muncă (spațial, temporal și structural) rezultată din soluționarea modelului de repartizare și amplasare a obiectivelor economice industriale de investiții. Printre **rezultatele finale** obținute pe baza modelului cadru se regăsește și necesarul de apă pe metri, pe zone de polarizare, județe și ani, cu ajutorul căruia se realizează corelația cu obiectivele de investiții de amenajare hidrografică a zonei prin construirea de baraje, lacuri de acumulare, devieri de cursuri, regularizări de torenți. Sistemul de modele a fost elaborat în condițiile unei elasticități ridicate, astfel încît există posibilitatea generalizării sale — prin adaptări corespunzătoare specificului și particularităților locale concrete — și la alte unități teritoriale-administrative, geografice sau economice.

M. ALTAR
R. STROE

Laboratoarele catedrei de cibernetica economică,
Academia de Studii Economice — București

*) Prima parte a studiului a apărut în nr. 30/1979 al revistei.
**) Programe existente în biblioteca de programe a Laboratoarelor catedrei de cibernetica economică — A.S.E. București.

România — prezentă activă în rezolvarea marilor probleme ale contemporaneității

În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării (III)

Imperativele unor noi abordări

COMPONENTE esențiale ale noii strategii internaționale a dezvoltării, referitoare la substanța acesteia sau la procedura de adoptare și transpunere în viață, datorită unor cauze obiective, dar mai ales subiective, au fost fragmentar abordate, sau numai semnalate, fără să fi cunoscut încă dezvoltările necesare pe linia elaborărilor și soluțiilor. Fără a emite pretenția unei enumerări exhaustive sau într-o ordine bazată pe criterii precise, am menționa, spre exemplificare, câteva elemente referitor la care se insistă în sensul ca acestea să devină aspecte prioritare în procesul de determinare, adoptare și aplicare a noii strategii internaționale a dezvoltării.

1. Procesul deosebit de complex de lichidare a dominației colonialiste și neocolonialiste, inclusiv asupra resurselor naturale ale țărilor în curs de dezvoltare, se află încă în plină desfășurare, realizându-se, mai rapid sau mai lent, pe căi și în forme distincte, determinate de realitățile concrete din fiecare țară, întâmpinând obstacole dintre cele mai diferite.

2. Țările în curs de dezvoltare continuă elaborarea, adesea cu sprijinul unor organisme internaționale, a unor proiecte proprii pentru dezvoltarea industriei, agriculturii și altor sectoare ale economiei.

a) În domeniul agriculturii, specialiștii diverselor instituții internaționale susțin, de pildă, că o ameliorare simțitoare a situației alimentare din țările în curs de dezvoltare s-ar putea obține printr-o creștere anuală de 5% a propriei producții agricole, ceea ce ar duce la sporirea acesteia de 4,3 ori până în anul 2000. În același timp, se propune constituirea de rezerve alimentare pe plan internațional, prin care se prevede, printre altele, ca toate țările să adopte politici naționale de stocare de cereale în vederea securității alimentare. În acest sens, potrivit afirmațiilor directorului general, Edouard Saouma, F.A.O. a mobilizat unele fonduri pe bază de ajutor voluntar, pentru constituirea de stocuri naționale de rezervă. Pe de altă parte, Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii (F.I.D.A.) care a devenit a 15-a agenție specializată a O.N.U., în noua calitate, poate exercita un rol mult mai activ în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare.

b) În domeniul industrializării, eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare li se adaugă cele ale unor organisme internaționale specializate, cum este O.N.U.D.I., care — cu prilejul sesiunii Consiliului său din iunie a.c., de la Viena, — a adoptat, prin consensul celor peste 80 de state participante, Constituția organizației, ce-i conferă împuterniciri de a îndeplini asemenea funcții importante. Însemnate instrumente trebuie să le constituie, de asemenea, sistemul de consultări hotărât să funcționeze în cadrul O.N.U.D.I. — care trebuie să ofere țărilor membre posibilități de alegere a căilor și mijloacelor în scopul accelerării dezvoltării industriale —, Fondul de dezvoltare industrială — constituit dintr-o parte a bugetului organizației provenit din contribuțiile obligatorii ale statelor membre și care urmează a fi folosit pentru finanțarea unor activități de asistență tehnică în favoarea țărilor în curs de dezvoltare —, Banca de informații industriale și tehnologice — concepută ca un instrument pentru intensificarea și înlesnirea fluxului de informații tehnologice și industriale spre și între țările în curs de dezvoltare. În prezent, apare necesară finalizarea semnării și ratificării Constituției O.N.U.D.I., pentru intrarea ei în vigoare. Pe de altă parte, Conferința mondială asupra științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, care urmează să se desfășoare în luna august a.c. la Viena, ar trebui să adopte un program de dezvoltare tehnologică în țările în curs de dezvoltare.

3. Într-un cadru mai larg, având în vedere importanța pe care asistența tehnică internațională multilaterală o are în procesul de dezvoltare a țărilor rămase în urmă, de lichidare a decalajelor între țările bogate și cele sărace, se propune, așa cum a făcut-o țara noastră la sesiunea din iunie a.c. de la New York a Consiliului de Administrație al P.N.U.D., elaborarea unui program de asistență tehnică de lungă durată vizând dezvoltarea rapidă a producției agricole, industriei, căilor de comunicație,

accesul larg al țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile avansate.

4. După acordul intervenit în martie 1979 între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate cu privire la „elementele fundamentale” ale Fondului comun de stabilizare a prețurilor la materiile prime, ca element fundamental al Programului integrat pentru produsele de bază, se așteaptă — spre sfârșitul anului curent — o nouă rundă de negocieri pentru elaborarea statutului noii bănci a materiilor prime, ceea ce reclamă în continuare eforturi și voință de înțelegere din partea tuturor statelor, o intensă activitate de pregătire a negocierilor.

5. Reexaminarea sistemului de finanțare internațională trebuie să ducă, după cum sublinia J. Stanovnik, secretarul executiv al C.E.E. O.N.U.), la posibilitatea ca prin sistemul mondial să se realizeze o nouă repartitie și o mai mare egalitate în drepturi prin dezvoltare. În primul rând, se are în vedere necesitatea creșterii într-o mai mare măsură a volumului finanțării internaționale a dezvoltării economice, având în vedere că dacă țările dezvoltate și-ar spori ajutorul financiar pentru dezvoltare în 1980 la 1 la sută din produsul lor național brut, aceasta ar însemna alocarea a nu mai mult de 5 la sută din venitul pe care, așa cum se scontează, îl vor realiza aceste țări în următorii ani. În al doilea rând, se relevă necesitatea consolidării rolului instituțiilor financiare multilaterale cu adevărat democratice, democratizarea adoptării deciziilor.

6. În legătură cu transferul de resurse financiare către țările în curs de dezvoltare, în cadrul Comitetului plenar pentru noua ordine economică internațională s-a subliniat că se impune un control riguros asupra activității societăților transnaționale, care trebuie subordonată obiectivelor naționale de dezvoltare ale statelor rămase în urmă.

7. Deși de la adoptarea Declarației și Programului Națiunilor Unite cu privire la noua ordine economică internațională au trecut cinci ani, progresele în direcția transunerii în viață a acestor importante documente sînt încă insesizabile. Mai mult, decalajele se adîncesc, se accentuează instabilitatea economiei mondiale, fenomenele de criză economică, financiar-valutară, energetică, care au grave urmări asupra ansamblului vieții internaționale și, în primul rând, asupra țărilor în curs de dezvoltare.

8. În ceea ce privește U.N.C.T.A.D., a V-a Conferință, de la Manila (mai a.c.), a adoptat câteva documente privind programul de acțiune după 1980 pentru sprijinirea țărilor celor mai puțin dezvoltate, dar nu a adus elemente semnificative în direcția soluționării problemelor de importanță fundamentală pentru edificarea noii ordini economice internaționale.

Actualitatea ideilor și acțiunilor promovate de România

IMPĂRȚIREA lumii în țări bogate și țări sărace, lichidarea marilor decalaje economice și sociale, lichidarea subdezvoltării — necesitate stringentă a dreptății și echității internaționale, a însăși cauzei progresului și civilizației pe planeta noastră sînt obiective înscrise cu toată claritatea în documentele partidului și statului nostru, ocupă un loc important în gândirea teoretică și activitatea practică a secretarului general al partidului, președintele R. S. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, larg cunoscut și unanim apreciat ca unul din inițiatorii conceptului noii ordini economice internaționale, ca unul din promotorii cei mai înflăcărați ai cauzei dezvoltării economice și sociale a tuturor națiunilor.

Pomînd de la propria experiență a României și făcînd dovada unei profunde înțelegeri, pe baza contactelor nemijlocite cu realitățile din cele mai diverse zone geografice, a conținutului și sensurilor dezvoltărilor pe plan mondial, concepția președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la strategia dezvoltării a fost reafirmată recent în Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D. Mesajul, care a fost primit

⁴ Revue de politique internationale, Belgrade, 674, 5.V.1978, p. 31.

cu vie satisfacție și care a generat un larg ecou internațional a subliniat faptul că „esențial este în primul rînd însuși efortul țărilor rămase în urmă pentru dezvoltarea lor economică-socială accentuată, precum și amplificarea colaborării dintre ele, a intrajutorării în lupta pentru formarea unei baze tehnico-materiale noi, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și ridicarea nivelului de trai al maselor”, iar, pe de altă parte, „o importanță de prim ordin are făurirea noului ordinii economice internaționale, care să ducă la relații de egalitate și echitate, la respectarea dreptului fiecărei națiuni de a fi deplin stăpînată pe bogățiile naționale și de a le valorifica în deplină concordanță cu interesele proprii, la lichidarea hotărîta a politicii imperialiste și colonialiste, precum și sporirea sprijinului pentru popoarele rămase în urmă din partea statelor dezvoltate economic”.

Țara noastră a prezentat documentul „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale”, difuzat ca Declarație la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din 1975, document care precizează fără echivoc că instaurarea unei noi ordini economice internaționale „impune înlocuirea vechilor relații de inechitate și exploatare a unor popoare, cu relații noi, bazate pe respectul independenței și suveranității naționale, pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pe neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, pe dreptul imprescriptibil al fiecărui popor de a-și alege în mod liber orînduirea pe care o dorește, căile dezvoltării economice și sociale”.

În ceea ce privește lichidarea subdezvoltării, încă din 1970, la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „este timpul să se treacă de la rezoluții generale despre lichidarea subdezvoltării la măsuri practice, la un program multilateral de sprijinire a eforturilor de progres ale statelor rămase în urmă, program la care țările avansate să-și aducă o contribuție substanțială”²⁾.

În documentul din 1975 se menționează necesitatea unor programe speciale, care să prevadă acțiuni concrete privind multiplele aspecte ale dezvoltării economice și sociale, „măsuri în vederea unei creșteri puternice a forțelor de producție, concentrînd în principal eforturile spre crearea unei industrii naționale puternice, dezvoltarea agriculturii și — în concordanță cu progresul acestor ramuri — spre dezvoltarea transporturilor și a celorlalte sectoare ale activității economice”, promovarea formelor superioare de cooperare economică și tehnico-stiințifică, menite să contribuie la crearea unei baze alimentare și industriale în țările în curs de dezvoltare, la punerea în valoare a resurselor lor naturale, instituirea unui Fond de produse agroalimentare, îndeosebi de cereale, a unui Fond de dezvoltare al O.N.U., perfecționări instituționale în cadrul O.N.U. ș.a., idei care au fost însușite de comunitatea internațională, găsindu-și, sub diferite forme, locul în mai multe documente elaborate și adoptate pe plan internațional.

În contextul actual al preocupărilor pentru pregătirea sesiunii extraordinare a Adunării Generale a O.N.U. din 1980, noile propuneri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinse în Mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D., constituie coordonate de bază ale unei strategii internaționale a dezvoltării pe termen lung.

În acest sens mesajul se referă la elaborarea unui program de lungă durată — pînă în anul 2000, cu o primă etapă pînă în 1990 — care să prevadă măsuri de dezvoltare mai intensă a economiei statelor în curs de dezvoltare, elaborarea, în acest cadru, a unor programe speciale pentru dezvoltarea agriculturii, industriei, în special a industriei alimentare și textile, precum și a altor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare, căilor de comunicație etc, constituind osatura întregii strategii internaționale a dezvoltării. Se subliniază, de asemenea, că ar fi momentul ca un organism special al O.N.U., format din țări în curs de dezvoltare, țări socialiste și țări capitaliste avansate, organism deschis participării tuturor statelor, să treacă la pregătirea unui program de lungă durată pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea noului ordinii economice internaționale, pe care să-l supună dezbaterii și adoptării sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980. Acest organism ar trebui să treacă, totodată, după cum se precizează în propunerile cuprinse în mesaj, și la elaborarea Cartei privind noile principii ale raporturilor economice internaționale, care să stea la baza colaborării în deplină egalitate și echitate între toate statele și care să fie, de asemenea, prezentată spre adoptare de către O.N.U.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Ed. politică, 1971, p. 166—167.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, op. cit., vol. 16 Ed. politică, 1979, p. 149.

Pe lângă ramurile și sectoarele de bază ale economiilor naționale, în concepția României sînt avute în vedere și alte componente importante, cum sînt: stabilirea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industrializate, între costurile combustibilului și energiei și ale celorlalte produse, măsuri care să permită dezvoltarea fără restricții vamale a exporturilor de produse industrializate și de alte produse ale țărilor în curs de dezvoltare pe piața mondială, la prețuri avantajoase, măsuri de sporire a asistenței tehnice acordate de țările dezvoltate, de furnizare a noilor descoperiri științifice și tehnice în condiții avantajoase, care să permită popoarelor rămase în urmă să înainteze mai rapid pe calea progresului lor economic și social, reglementarea justă a condițiilor în care își desfășoară activitatea în țările slab dezvoltate companiile străine, în sensul ca aceste țări să aibă o participare efectivă de cel puțin 50 la sută la proprietatea societăților respective.

De importanță imediată este constituirea cît mai grabnică a Fondului comun de dezvoltare, care urmează să se alcătuiască prin participarea țărilor industrializate și prin economiile realizate pe baza reducerii cheltuielilor militare, reducere care — în condițiile propuse de România, de a se efectua în proporții de 10—15 la sută, urmînd ca jumătate să fie alocată pentru ajutorarea țărilor slab dezvoltate — ar asigura anual 20—30 mld. dolari. Așa cum precizează mesajul adresat celei de-a V-a Conferințe U.N.C.T.A.D. ajutorul ar trebui să fie acordat în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare cu un venit național anual pe locuitor de 500—600 dolari, care alocă cel puțin 20 la sută din venitul național pentru propria dezvoltare și care nu cheltuiesc mai mult de 4—5 la sută din venitul național pentru înarmare.

Totodată, apare necesar să se definitiveze și să intre în vigoare, cît mai repede, Programul integrat pentru materii prime și să se grăbească constituirea Fondului comun de finanțare a acestui program.

O importanță deosebită în procesul de lichidare a subdezvoltării au, în concepția României, întărirea unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare, intensificarea colaborării și cooperării dintre ele, a intrajutorării lor reciproce, în vederea soluționării cu forțe comune a problemelor progresului economico-social. România consideră că este de cea mai mare însemnătate să se creeze un organism permanent al statelor în curs de dezvoltare care să trateze cu cele dezvoltate, în mod organizat și în condiții de deplină egalitate, problemele relațiilor dintre ele. De asemenea, țara noastră a propus organizarea de către „Grupul celor 77” și țările nealiniate a unei reuniuni a țărilor în curs de dezvoltare, înaintea sesiunii speciale din 1980, în vederea stabilirii unei concepții clare și a unui program unitar de acțiune.

În ansamblu, se conturează necesitatea ca sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. din 1980 să adopte o nouă strategie internațională a dezvoltării sub forma unui document clar, angajat pentru toate statele și organismele internaționale, care să definească principiile, orientările și căile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei relații economice internaționale de tip nou, bazate pe deplină egalitate și echitate.

Preocupările pentru pregătirea și adoptarea noului strategii internaționale a dezvoltării trebuie să rezerve un loc corespunzător urmărilor și continuității sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1980, creării unor mecanisme adecvate de urmărire a modului de aplicare a documentelor ce vor fi adoptate și de inițiere, pe baze largi democratice, a unor măsuri suplimentare care să garanteze îndeplinirea obiectivelor propuse.

Se impune, o dată în plus, precizarea că în condițiile accentuării interdependenței economice dintre state, cînd nici o țară nu se poate izola de procesele economice mondiale, „constituie o înaltă îndatorire a tuturor statelor, a tuturor popoarelor de a-și uni și mai strîns eforturile, de a conlucra tot mai activ, pe bază de deplină egalitate și înțelegere, pentru a asigura soluționarea constructivă a tuturor problemelor de care depinde progresul și pacea omenirii contemporane”.

Noua ordine economică internațională și implicit strategia internațională a dezvoltării trebuie înțelese, după cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, „ca o formă de colaborare nouă între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, care să asigure progresul mai rapid al țărilor rămase în urmă și, totodată, stabilitatea economiei mondiale”³⁾, pentru a se ajunge, ca fiecare națiune să se bucure din plin de cuceririle civilizației, într-o lume mai bună, mai dreaptă.

OCDE și prețul petrolului

„PREȚUL petrolului creează perspective sumbre pentru creștere și inflație“ arată un recent raport al OCDE, insistând în concluzie asupra necesității de a se trece la un program sever de economii în domeniul energetic. Realizat înainte de ultima majorare a prețurilor la petrol, studiul OCDE sugera economii de energie de 3,5% din cererea totală de petrol a țărilor membre până în 1985. Ulterior, însă, se pare că specialiștii au fost puși în situația de a-și revizui aprecierile în legătură cu acest quantum, noua creștere a prețurilor la combustibil energetic fiind de natură să influențeze mult mai serios trendul de creștere economică. Plecând de la previziunile raportului, cotidianul britanic de specialitate Financial Times apreciază că țările OCDE vor trebui să plătească în 1979 cu 35% mai mult pentru petrolul importat față de 1978, și comparativ cu o creștere de 23% estimată anterior creșterii prețurilor. Astfel, se apreciază că balanțele de plăți vor înregistra deficite estimate la 40 mld. dolari — total țări OCDE — în semestrul doi al anului curent, față de 21 mrd. dolari cât se prognozează inițial și față de un deficit de 10 mld. dolari în primul semestru al anului.

Inflația se pare că va atinge o rată de creștere de 10% pe ansamblul OCDE în al doilea semestru 1979, față de 7,5% cât se înregistra

în semestrul unu și aproape 7% pe întregul an 1978.

Prognoze pentru țările nordice

ECONOMIA țărilor nordice va crește, în acest an și în următorul, cu o rată mai mare decât a multor alte țări membre ale O.C.D.E. după ce, în ultimii trei ani creșterile au fost sub media O.C.D.E. Potrivit prognozei specialiștilor de la Nordic Economic Outlook, media creșterilor P.N.B. va fi de 4% în 1979 și 3,75% în 1980 pentru Norvegia, Danemarca, Suedia și Finlanda, ultimele două urmând să înregistreze creșterile cele mai accentuate. Această estimare este mai optimistă decât cea realizată de aceiași specialiști cu șase luni în urmă când pentru țările respective se prevedea în 1979 o medie a creșterilor de 3%, înviorearea fiind pusă pe seama, în special, a unor factori cum ar fi creșterea investițiilor în bunuri de echipament, subvenții guvernamentale în sprijinul dezvoltării industriale, reducerea importurilor. Se pare, de asemenea, că la acest spor suplimentar în procentul de creștere vor contribui într-o măsură mai mare investițiile particulare — în special în Danemarca și Norvegia.

În ceea ce privește inflația, potrivit sursei citate se va înregistra o accelerare în Danemarca și Suedia, iar în Finlanda se speră că creșterea prețurilor nu va depăși 7—8%, cel puțin pentru 1979.

Evoluții pe piața americană a mașinilor-unelte

POTRIVIT analizelor specialiștilor din cadrul grupului industrial Merrill Lynch din S.U.A., începând cu acest an pe piața americană a mașinilor-unelte începe să se semnaleze fenomenul de suprasaturare, care se va accentua în 1980. Prognozele grupului Merrill Lynch își bazează concluziile pe analiza evoluției investițiilor care redă următoarea situație: începând cu 1975 s-a constatat o tendință de creștere continuă a investițiilor care nu atins plafonul maxim în trimestrul IV al anului trecut. Ulterior, ritmul de creștere a început să se diminueze, astfel că de la 63 la sută în trimestrul I 1979 în continuare se prevăd — plecându-se de la estimări în cifre reale, ajustate de influența inflației — niveluri de 3,6 la sută în trimestrul II, 3,2 la sută în trimestrul III și 0,9 la sută în trimestrul IV.

În ceea ce privește beneficiile nete, deși superioare pe ansamblu în raport cu cele ale anului trecut (100,19 mld. dolari față de 96,93 mld. anterior) pe trimestre creșterea va înregistra o tendință clară de declin până la sfârșitul anului.

Printre firmele care își vor menține încă o situație relativ stabilă în acest început de criză, sunt menționate: Bearings Inc., White Consolidated, Deere. Cooper Industries și altele.

Orientări în dezvoltarea economică

Senegal: strategia dezvoltării industriale

DUPĂ UN STADIU de dezvoltare a industriilor de substituere a unor importuri (perioada 1961—1970) și deceniul 1971—1980 caracterizat prin înființarea de industrii orientate spre export, continuarea dezvoltării industriei senegaleze urmează să străbată în perspectiva anilor 1985 și 1990 un al treilea stadiu, mai puțin dependent de conjunctura piețelor externe, acela al industriilor integrate. Dezvoltarea de astfel de industrii pornește de la cele trei categorii de resurse, materiile de care dispune țara: vegetale (cereale, trestie de zahăr, bumbac, arahide, lemn și bambus, fructe, legume, alge); animale (pește, piei de animale); minerale (fosfați, fier, calcar, argilă, sare, țiței și gaze naturale).

Pe baza resurselor vegetale sint vizate întreprinderi integrate pentru: orez, amidon de porumb, zahăr, drojdie de bere, alcool și oțet, conserve de legume, preparate de fructe, tratarea nucilor de caju, ulei, turte oleaginoase, detoxinizate, țesături, imprimeuri, confecții textile, lenjerie, preparate de măcelărie, prelucrarea lemnului, pastă de hârtie și tratarea algelor. Prin utilizarea resurselor animale se preconizează înființarea de întreprinderi integrate pentru: pește congelat și conserve din pește, făină din pește, prelucrarea pieilor.

Pe baza resurselor minerale, industriile integrate au în vedere: fosfați de calciu și fosfați de aluminiu, acid fosforic și derivate, îngrășăminte compuse, exploatarea minereului de fier, siderurgie, turnătorie, demolări de nave și colectarea de fier vechi (în special de la nave scoase din uz), var, clincher, ciment, argilă, produse de cărămidărie, produse ceramice, produse petrochimice, materiale plastice, sare, sticlărie precum și exploatarea și tratarea nisipurilor titanifere de pe litoral.

Acest proces începe chiar în decursul actualului plan național 1977—1981 care alocă în domeniul industrial investiții de 100 miliarde franci CFA (215 franci CFA = 1 dolar) din care 86 miliarde pentru industria extractivă și industria prelucrătoare, 11 miliarde pentru industria energiei electrice și 3 miliarde pentru industriile artisanale (investițiile totale ale planului se cifrează la 598 miliarde franci CFA). Dacă în actualul plan PIB va spori într-un ritm de 5,5—6 la sută pe an, industria va cunoaște un ritm de creștere de 8 la sută în medie pe an.

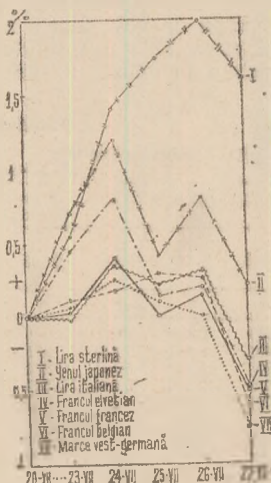
Relațiile economice dintre România și Senegal se diversifică continuu pe baza acordurilor încheiate între cele două țări privind atât schimburile comerciale cât și cooperarea economică, tehnică, științifică și în domeniul transporturilor. Livrările românești cuprind o gamă diversă de produse pornind de la cele ale industriilor ușoare și terminând cu cele ale industriei constructoare de mașini cum ar fi: televizoare, radioreceptoare, aparatură electrică, utilaj agricol, autovehicule etc.

Marin FRÎNCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SĂPTĂMINA 23—27 IULIE, dolarul S.U.A. a înregistrat o revenire, mai accentuată în final, pe un fond caracterizat prin mișcări oscilatorii relativ ample de forma unei linii frante. Evoluția respectivă a fost încurajată de mai multe elemente: proiecțiile relativ optimiste făcute de experți asupra balanței de plăți a S.U.A. în anul 1980, reducerea deficitului balanței comerciale a S.U.A. pe luna iunie, precum și o nouă confirmare a creșterii dobânzilor pe piața internă. Săptămîna a fost caracterizată, ca și intervalele precedente, de intervențiile băncii centrale pentru sprijinirea dolarului S.U.A.

Fondul crizei energetice pare că sprijină mișcarea ascendentă a lirei sterline în raport cu restul valutei occidentale. Desoperirile de noi zăcăminte petrolifere în Marea Nordului anunțate în acest interval, nivelul ridicat al dobânzilor pe piața internă, măsurile de desnaționalizare au contribuit la creșterea cursului lirei sterline care a atins în raport cu dolarul un maxim cu peste 2% peste închiderea precedentă, la un nivel de 2,3290 dolari/liră. După ce în prima parte a intervalului a înregistrat o recedare până la circa 1,6245 franci/l dolar, francul elvețian a cedat teren totuși la închiderea la circa 1,6450, cu circa 0,5% sub nivelul de referință. Marca vest-germană a evoluat în majoritatea timpului în apropierea închiderii precedente pentru ca, după publicarea excedentului majorat al balanței comerciale a R.F.G. pe luna iunie să înregistreze o slăbire, cu circa 0,75% sub nivelul anterior, la un curs de închidere de aproximativ 1,8225 mărci/1 dolar. Francul belgian a atins extreme ale intervalului

situate la 20,90 și respectiv 20,15 franci/1 dolar la închidere.

Francul francez a avut o mișcare descendentă în cadrul intervalului, de circa 1%, de la 4,2040 la circa 4,2400 franci/1 dolar la închidere. Lira italiană fără a suferi influențe deosebite, continuă să se situeze pe o poziție conducătoare în cadrul „șarpelui“ vest-european și a înregistrat în acest interval un recul de numai 0,3% în raport cu săptămîna anterioară la un curs de circa 818,50 lire/1 dolar. Yenul japonez a reacționat favorabil la majorarea taxei șentului hotărâtă în acest interval de Banca Japoniei. După ce a atins un maxim de circa 213,70 yen/1 dolar, moneda japoneză a închis la 215,75 yen/1 dolar.

Pe piața eurodepozitelor, nivelul dobânzilor la perioada de 6 luni a fost la circa 11,25% la eurodolarul S.U.A., 2,1875% la eurofrancul elvețian și de circa 7% la euro-marcele vest-germane.

Piața aurului a continuat să înregistreze creșterea prețului metalului galben pe un fond oscilant al evoluției cursurilor. Cel mai înalt fixing de până în prezent la Londra a fost stabilit la 307,00 dolari/uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 23—27 VII, luându-se ca bază cursurile din ziua de 20 VII a.c.

RESPONSABILITATE ÎN VALORIFICAREA UNEI IMPORTANTE SURSE ENERGETICE: GAZELE NATURALE

● Rezervele de gaze naturale în scădere ● Pierderi încă prea mari: 15% din producția mondială ● „Rezervele” tehnologiilor de extracție și utilizare ● Preocupări pentru „reflectarea reală a costurilor”

BOGĂȚIE NATURALĂ de importanță fundamentală, importantă sursă energetică, gazele naturale constituie din ce în ce mai mult obiectul unor preocupări prioritare în întreaga lume. Acest fapt este cu atât mai pregnant cu cât, în prezent și în perspectivă omenirea este confruntată cu necesitatea utilizării cu maximă eficiență și chibzuință a resurselor energetice clasice de care dispune. Eforturile de economisire a acestei materii prime energetice care, alături de petrol și cărbune constituie o condiție de bază a unei dezvoltări economice echilibrate a tuturor țărilor sînt ușor de înțeles: potrivit unor estimări recente¹⁾, deși rezervele mondiale dovedite de gaze naturale s-au dublat în ultimii zece ani — ajungînd la 64.000 miliarde mc —, dacă se are în vedere că exploatarea actuală atinge 1.500 mrd. mc pe an și consumul va ajunge la circa 4.000 mrd. mc în anul 2000, lumea dispune de rezerve numai pentru următorii 42 ani.

Decalaje între exploatare și consum

ÎN ACTUALA CONJUNCTURĂ cercetările se îndreaptă cu perseverență în direcția identificării de noi rezerve pe plan mondial. Unele rezultate au apărut deja: rezervele S.U.A. sînt prevăzute să crească de 4 ori pînă în anul 2000; zona arctică a Canadei se speră să sporească cu o treime rezervele țării; estimări similare există în Iran și Arabia Saudită. Dar acestea nu reprezintă decît ușoare modificări, care nu sînt de natură să liniștească omenirea în legătură cu perioada în care se mai poate bizui pe gaze naturale pentru satisfacerea nece-

sităților sale de prim ordin în domeniul energetic.

Se constată însă (vezi tabelul nr. 1) că principalul producător²⁾ — Statele Unite — a regresat continuu pînă în 1976, revenirea ulterioară nefiind încă la nivelul anului 1971; producția Italiei a fluctuat revenind în apropierea cifrelor din anul de bază, iar sporurile altor țări — R. F. Germania, Anglia, Venezuela — sînt puțin semnificative în raport cu cererile mereu majorate pe plan mondial.

Caracteristica previzibilă a pieței — afirmă specialiștii — o constituie faptul că dacă pînă la sfîrșitul actualului deceniu nu vor apare încă probleme cu totul deosebite în ceea ce privește oferta, se va constata însă, ca tendința reducerea relativei independenței americane și vest-europene de importul de gaze naturale. Iată, spre exemplu, în cazul Europei occidentale, în 1990 importurile se pare că vor ajunge la 110 mrd. mc față de numai 25 mrd. mc în 1977. (Numai pentru Piața comună importul din țări terțe în 1980 va acoperi 25% din necesarul de gaze naturale al țărilor comunitare, în 1985 această pondere urmînd să urce deja la 35% — respectiv, 93 mil. t echivalent petrol). În ce privește producția vest-europeană, se apreciază că aceasta ar putea crește de la 180 mrd. mc în 1978 la 225 mrd. mc în 1990 urmînd apoi să scadă sensibil astfel ca la sfîrșitul secolului să ajungă la numai 130 mrd. mc pe an.

Olanda și Anglia, care asigură în prezent aproximativ 50% din nevoile țărilor Europei occidentale, în 1985 își vor reduce ponderea la 33% și acest nivel va continua să se diminueze în perspectiva anului 1990 datorită creșterii consumului intern în aceste două țări.

În ceea ce privește balanța energetică, în Europa de vest gazele naturale reprezintă circa 17% din totalul cererii de energie primară, în timp ce în

S.U.A. acestea reprezintă aproape 26% (mai mult de jumătate cu destinații de consum casnic). Specialiștii apreciază³⁾ că în cazul Statelor Unite, în deceniul următor se va adînci considerabil diferența dintre exploatarea internă și consum, problemă care nu va putea fi corectată fără a se apela la alte surse energetice sau la importul de gaze prin conducte sau lichefiate.

Prețurile și economisirea — probleme acute pe plan mondial

DUPĂ CUM MENȚIONAM, disponibilitățile mondiale limitate de resurse de gaze naturale au avut ca un efect firesc creșterea tot mai accelerată a prețurilor.

Mai întîi ar trebui arătat că există diferențieri serioase la prețurile interne franco-sondă, de la o zonă la alta, determinate de o serie de factori ce țin de condițiile de exploatare, tehnologii disponibile, dotare tehnică etc. Astfel, dacă în regiunea Golfului Persic și Africa de nord prețurile se situează la 2—4 dolari/1.000 mc, în schimb, în alte părți ale globului — de exemplu în Australia — acestea se ridică la aproape 10 dolari/1.000 mc.

Dacă se analizează dinamica prețurilor interne franco-sondă la gazele naturale în perioada 1970—1978 se constată creșteri importante: de 5,48 ori în Franța — 97,69 \$/1.000 mc față de 17,93 \$ S.U.A./1.000 mc în anul 1970; de 3,4 ori în S.U.A. — 20,5 \$ față de 6,8 \$. Datele relevă discrepanțe mari între nivelul prețurilor interne franco-sondă practicate în cele două țări la gazele naturale, diferențe datorate parțial și faptului că puterea calorifică și condițiile de exploatare a gazelor sînt

¹⁾ Raportul președintelui Uniunii internaționale a industriei gazelor naturale, James W. Kerr, la cea de-a 141-a Conferință mondială pentru gaze naturale, Toronto, iunie 1979.

²⁾ Locul principal în extracția gazelor naturale în țările occidentale îl dețin: S.U.A., cu 563 mrd. mc în 1977 (58% din totalul mondial) urmate de Olanda — 97 mrd. mc, (9,8%), Canada — 81 mrd. mc (8,2%), Anglia — 40 mrd. mc (4,1%).

Primul loc în totalul exportului în anul 1977 l-a ocupat Olanda (56 miliarde mc sau 48,3% din volumul total de gaze naturale exportate); Canada a exportat în același an 28 miliarde mc gaze naturale (24% din totalul exportului), consumatorul principal al gazului natural canadian fiind S.U.A.

³⁾ O nouă reevaluare a gazului metan. Petroleum economist, aug.—sept. 1978.

Producția de gaze naturale în principalele țări producătoare *)

Tabelul nr. 1

Ani	— mii teracalorii —									
	ȚĂRI	Canada	R.F.G.	Iran	Italia	Olanda	U.R.S.S.	S.U.A.	Marea Britanie	Venezuela
	Putere calorică Kcal/mc	8 900	8 400	9 400	9 150	8 465	8 330	9 146	9 485	10 145
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
1971		553	132	147	122	368	1 769	5 617	—	—
1972		624	153	167	130	491	1 844	5 619	251	96
1973		667	168	187	140	597	1 969	5 591	272	115
1974		653	173	208	140	709	2 175	5 274	329	118
1975		668	169	205	133	763	2 410	4 950	342	114
1976		673	161	211	143	807	2 674	4 997	362	118
1977		703	152	288	126	733	2 890	5 003	374	115
1978		677	171	—	—	—	3 102	5 531	353	—

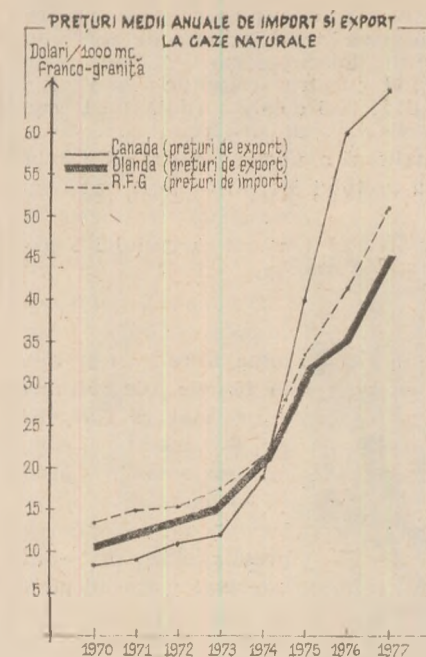
*) „Bulletin mensuel de statistique”, Nations Unies, ianuarie și mai 1979

deosebite de la țară la țară (tabelul nr. 2).

Ca urmare a influenței crizei energetice se constată începând cu ultimii ani o majorare substanțială și a prețurilor de comercializare. De exemplu, în Canada nivelul prețului de export a fost în 1977 de 72,21 dolari/1 000 mc față de 12,07 în 1973, reprezentând o creștere de 5,98 ori; în Olanda, în 1977, prețul de export a fost de 45,38 dolari față de 14,59 dolari, adică o majorare de 3,11 ori. Prețul cu care R.F.G. a importat gazele naturale din Olanda în anul 1977 a fost de 51,78 dolari/1 000 mc, față de 15,91 dolari/1 000 mc la nivelul anului 1973, un spor de 3,25 ori (vezi graficul).

După cum era firesc, actuala criză energetică a determinat intensificarea acțiunilor de economisire a acestei resurse energetice, paralel cu luarea unor măsuri de majorare a prețurilor de consum, în scopul utilizării cât mai raționale a gazelor naturale. Așa, de exemplu, în S.U.A. de la 1 decembrie 1978 au intrat în vigoare noile reglementări de prețuri la gazele naturale. Prețul intern al gazelor naturale extrase din sondele noi deschise a crescut, ajungând la 1,63 dolari/1 000 picioare cubice (1 p.c. = 0,283170 mc) în comparație cu limita stabilită anterior de 1,52 dolari. Până în 1985, prețurile franco-sondă la gazele obținute din zăcămintele noi vor crește, potrivit prognozei făcute de guvernul S.U.A., la 3,86 dolari/1 000 p.c.

În Anglia, Comisia de prețuri a Corporației britanice a gazelor a trecut deja din luna aprilie a acestui an la majorarea prețului la combustibilul destinat consumatorilor industriali, intenționând inițial să mențină neschimbat prețul gazelor destinate consumului casnic (deja majorat în anul 1978). Recent însă, un raport special al Comisiei a readus în actualitate această problemă, pronunțându-se pentru necesitatea instituirii unui „preț real al gazelor naturale și electricității”. Raportul menționat⁴⁾ arată că gazele naturale sînt singurul combustibil care, deși în 1978 a asigurat 47,3% din necesarul de energie al populației (față de 32,3% în 1973), a înregistrat prețuri în scădere continuă, în perioada 1976—1979, consumatorii particulari fiind scutiți de a plăti adevăratul preț al gazelor pe care le utilizează la domiciliu. În același timp, o reșezare a prețurilor — susțin specialiștii britanici — ar însemna reflec-

Sursa: BIKI supliment, nr. 2 1978: „Bulletin mensuel de statistique”, Nations Unies, janv. 1979.

țarea reală a costurilor unei resurse naturale care este din ce în ce mai scumpă și atât de limitată ca disponibilități.

Pe de altă parte, ultima conferință mondială a gazelor ținută sub auspiciile Uniunii internaționale a industriei gazelor naturale a atras, la rîndul ei, atenția asupra eforturilor — și necesității ca aceste eforturi să fie amplificate — în direcția sporirii producției pe calea utilizării de noi tehnologii. Prin utilizarea unor tehnologii moderne trebuie, astfel, să se urmărească în primul rînd reducerea pierderilor de energie ca urmare a arderilor deasupra zăcămintelor — pierderi estimate la 15% din producția mondială. Folosirea unor noi utilaje ar putea, de asemenea, să fie folosite pentru exploatarea mai eficientă a zăcămintelor, iar stațiile de compresie să folosească uriașele cantități de căldură care se pierd în prezent. Se impune, totodată, o mai mare preocupare pentru a se realiza exploatarea mai intensă a gazelor naturale din zăcămintele carbonifere, pentru gazeificarea cărbunelui de pămînt, gazeificarea turbei și a șisturilor

bituminoase — sublinia raportul organizației amintite.

Actuala criză energetică pune astfel în fața omenirii, cu o deosebită acuitate, problema economisirii acestei importante surse energetice. Un recent raport al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) avertizează că viitorul va confrunta lumea cu o serioasă penurie atîta timp cît nu se iau măsuri pentru echilibrarea cererii și ofertei, atîta timp cît principalele țări industrializate nu vor trece la reducerea consumului ridicat actual.

Este firesc ca astfel de priorități să se aple în centrul atenției în țara noastră, fiind un merit incontestabil al conducerii partidului nostru de a fi sesizat și atras atenția încă de mult asupra necesității unor acțiuni ample de economisire. Odată cu grija de a se asigura resursele de energie necesare dezvoltării economico-sociale a țării, era normal să fie reglementate problemele consumului și regimul prețurilor. Menținerea neschimbată a prețurilor o perioadă îndelungată a creat o situație anacronică, o neocolare cu costurile și creșterea retribuției oamenilor muncii, un decalaj față de prețurile pieței internaționale.

Recentele măsuri vin astfel să împiedice risipa și consumul irațional, să stimuleze spiritul gospodăresc la consumatorii individuali și la nivelul unităților economice, al instituțiilor, pentru a se asigura cetățenilor condiții normale de viață, pentru realizarea programului de creștere mai accentuată a nivelului de trai.

Document de amplă perspectivă, proiectul Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, cuprinde într-un cadru larg și profund direcțiile în care cercetarea științifică trebuie să acționeze pentru rezolvarea marilor probleme ce stau în fața economiei noastre sub raportul producției și consumului de energie.

Proiectul Programului-directivă pune în fața specialiștilor sarcini vizînd investigarea proceselor de formare biologică a hidrocarburilor, în scopul reproducerii accelerate a acestora, obținerea de tehnologii de gazeificare subterană pentru punerea în valoare a rezervelor de cărbune neexploatabile prin minerit. Vor fi realizate instalații automatizate pentru captarea, separarea, măsurarea și transportul gazelor în sistem închis, în vederea reducerii pierderilor; o atenție sporită va fi acordată înmagazinării subterane a gazelor în zone apropiate marilor consumatori. Aceste măsuri, precum și o serie de alte acțiuni în domeniul utilizării, al introducerii de tehnologii moderne exprimă atenția deosebită pe care partidul nostru o acordă unor probleme cărora în-tregul nostru popor este chemat să le răspundă cu cea mai înaltă responsabilitate, în concordanță deplină cu interesele vitale ale dezvoltării noastre economico-sociale și ale creșterii nivelului de trai material și spiritual.

**Rodica BĂLĂNESCU
Emilian STANCU**

⁴⁾ Vezi articolul „A true cost for gas”, Financial Times, 20 iulie 1979.

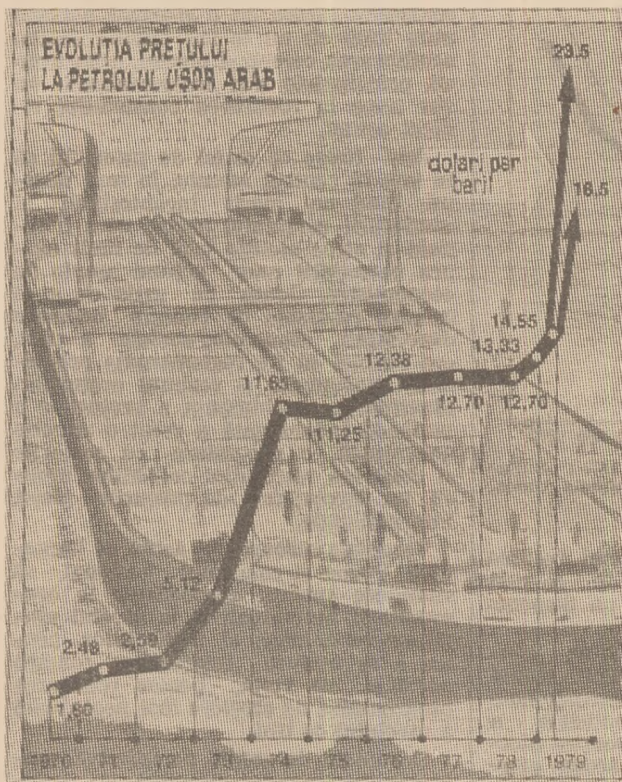
Preț mediu pe 1 gigacalorie/1 000 mc la gaze naturale în diferite țări*)

Ani	— în dolari S.U.A. —					
	TĂRI	FRANTA	S.U.A.	CANADA	OLANDA	R.F.G.
	Puterea calorifică Kcal/m.e.	9 100	9 146	8 900	8 465	8 400
		Preț intern franco-sondă	Preț intern franco-sondă	Prețuri medii anuale de export franco-graniță	Preț mediu de import franco-frontieră	
1966	—	—	0,61	0,93	1,59	—
1967	—	—	0,61	0,90	1,48	—
1968	—	—	0,63	0,96	1,46	—
1969	—	—	0,65	0,97	1,34	—
1970	1,97	0,66	—	1,05	1,31	1,60
1971	2,44	0,70	—	1,10	1,40	1,60
1972	2,74	0,72	—	1,21	1,45	1,71
1973	3,10	0,83	—	1,36	1,72	1,89
1974	5,07	1,17	—	2,06	2,38	2,62
1975	5,98	1,72	—	4,40	3,66	3,81
1976	7,08	2,24	—	6,79	4,26	4,94
1977	8,45	—	—	8,11	5,36	6,16
1978	10,74	—	—	—	—	—

*) Date prelucrate din „Bulletin mensuel de statistique”, Nations Unies, ianuarie 1979

Petrolul — escalada prețurilor

RECENTA majorare a prețurilor la petrol, hotărâtă de țările membre ale

O.P.E.C., a situat prețul minim al petrolului ușor arab (calitate de referință) la 18,5 dolari per baril, nivelul maxim stabilit pentru calitățile superioare fiind de 23,5 dolari barilul. După cum se vede din graficul alăturat, anul acesta marchează o a doua creștere substanțială a prețului la petrol brut pe piața mondială capitalistă în cursul actualului deceniu.

O bună parte din majorarea menționată (estimată între 42% și 66%, în funcție de calitatea și proveniența petrolului) este menită să compenseze eroziunea puterii de cumpărare a dolarului, dar — opinează presa occidentală — nu este mai puțin adevărat că curba ascendentă a prețurilor la petrol, corelată cu active tendințe speculative în acest domeniu, determină o accentuare a climatului de insecuritate pe piața mondială a resurselor energetice, punând în același timp în mod imperativ problema unei revizuirii drastice a politicilor energetice practicate pînă în prezent.

Consum de lemn — realități și perspective

LA MIJLOCUL actualului deceniu producția mondială de lemn depășea 2 miliarde metri cubi, mai bine de jumătate fiind destinată industrializării. Lemnul pentru foc continuă să dețină o pondere mare (44%), țările în curs de dezvoltare situându-se în acest sens în frunte cu un consum de 90% din producția lor de lemn.

În timp ce la nivel mondial lemnul asigură numai 6% din totalul energiei comercializate (echivalent cărbune), iar în statele cu economie avansată doar 1% (cu o pronunțată tendință de scădere), în țările din Africa și Asia de est și sud-est această pondere se situează în jur de 75%, respectiv de 45% (cu o creștere anuală de 2,1% în perioada

Tendința consumului mondial de lemn (mil. mc echivalent lemn rotund)

Tipul de produs	1962	1975	1980	1985
Cherestea	590,0	723,7	775,8	829,3
Panouri și plăci	65,5	152,7	200,0	255,3
Hirtie și carton	217,5	441,6	572,2	742,4
Alte produse	176,0	170,0	169,0	168,0
Total lemn industrial	1 049,0	1 488,0	1 717,0	1 995,0
Lemn de foc	1 017,0	1 036,0	1 049,0	1 064,0
TOTAL	2 066,0	2 524,0	2 766,0	3 059,0

1961—1975). Ponderea lemnului provenit din pădurile tropicale a crescut sensibil atît în producția cit și în consumul

mondial, concomitent cu creșterea în ritm comparativ mai accelerat a producției de lemn de rășinoase.

Cererea mondială de lemn industrial a sporit în intervalul 1962—1975, într-un ritm mediu anual de 2,7%, prevăzîndu-se că rata creșterii va ajunge în perioada 1975—1985 la 3% (vezi tabelul). Ultimii ani marchează o diminuare a cererii pentru lemn de cherestea, ca urmare a utilizării lemnului sub alte forme: plăci aglomerate, plăci fibrolemnoase, panouri etc.

Beneficiari ai... crizei petrolului

CRIZA PETROLULUI a permis unora realizarea de profituri sporite. Fapt demonstrat, de exemplu, de bilanțul activității principalelor companii transnaționale americane (Exxon, Gulf Oil, Mobil Oil, Socal și Texaco), oglindit în cifrele din tabelul de mai jos :

Indicatorul	U.M.	1977	1978
Livrări de petrol (inclusiv gaze lichefiate)	mil. t.	313,20	754,15
Petrol prelucrat	mil. t.	669,55	862,35
Vinzărilor de produse petroliere	mil. mc	745,00	756,90
Vinzărilor de gaze naturale	mil. mc	215,56	213,27
Profitul net	mil. dol	6 088	6 638
Profitul net, raportat la capitalul propriu	%	12,0	12,2
Dividende plătite	mil. dol	3 060	3 277

/ Sursa : B.I.K.I. nr. 84/1979.

Se constată că — în condițiile stagnării sau reducerii cantităților de petrol și gaze extrase, prelucrate sau vindute — atît profiturile principalelor companii petroliere cit și dividendele plătite acționarilor au sporit anul trecut (cu 9%, respectiv 7%) față de nivelul din 1977. La baza acestei evoluții stă aflulxul crescînd de încasări din operațiunile efectuate în țară cit și peste hotare, datorită majorării prețurilor la petrol și produsele petroliere.

R. S. Albania: caratele industrializării

ȚARĂ cu o economie înapoiată, preponderent agrară înainte de război (producția industrială reprezenta doar o zecime din cea — cumulată — a industriei și agriculturii), Albania a depus un mare efort în anii construcției socialiste pentru dezvoltarea complexă a industriei. Efort exprimat, între altele, prin creșterea ponderii acumulării în venitul național de la 25,6% în cursul primului cincinal (1951—1955) la 35% în cincinalul actual (1976—1980). Ca urmare, volumul producției industriale a crescut în cel de al cincilea cincinal de 9,4 ori, în raport cu nivelul atins în primul cincinal, și cu încă 26% în anii 1976—1978.

Concomitent s-a îmbunătățit repartitia teritorială a producției industriale, pe seama implantării noilor obiective cu prioritate în regiunile mai puțin dezvoltate. Astfel, dacă în perioada 1960—1975 producția industrială globală a țării a sporit de 3,9 ori, în districtul Skrapar creșterea a fost de 25,4 ori, în districtul Kruja — de 24,3 ori, în districtul Kukes — de 19,5 ori, ș.a.m.d.

Eficiența tirgurilor internaționale

EVALUAREA științifică a eficacității tirgurilor, saloanelor și altor manifestări expoziționale, îndeosebi a celor cu caracter internațional, întîmpină dificultăți obiective, întrucît ampla varietate a funcțiilor și obiectivelor acestui gen de manifestări comerciale n-a permis pînă în prezent elaborarea unui sistem unitar de măsurare.

Considerînd că aprecierea eficacității tirgurilor numai pe bază de criterii pur economice (de pildă, în funcție de cifra de afaceri realizată), uzuală în diferite țări capitaliste nu este satisfăcătoare, specialiștii cehoslovaci au elaborat un proiect-model de evaluare a eficienței respective pentru economia națională a unei țări socialiste. El pornește de la rolul politico-economic, industrial și tehnic al tirgurilor, luînd în considerare criteriile de apreciere, cum sînt : rezultatele comerciale, intensitatea contactelor comerciale, desfacerea produselor mai puțin vandabile, îmbunătățirea prețurilor și condițiilor de plată, inițiative de cooperare și specializare, gradul înnoitor al exponatelor prezentate, publicitatea în presa străină ș.a. Aplicarea în practică și perfecționarea acestui model va contribui, după opinia specialiștilor, la îmbunătățirea organizării și gestiunii activităților expoziționale.

GLOSAR

Tranzacții valutare la termen

PRACTICA încheierii de tranzacții valutare la termen — cunoscute sub denumirea engleză de „Forward Exchange Transactions“ — are o vechime de câteva secole. După unii autori, asemenea tranzacții se făceau încă în secolul 14.

Nevoia tranzacțiilor valutare la termen izvorăște din fluctuațiile cursului de schimb. Spre exemplu, dacă un comerciant francez cumpără bunuri din Anglia pe care urmează să le achite în lire sterline peste trei luni, el are riscul ca între timp lira sterlină să se deprecieze și deci să fie nevoit să plătească mai mulți franci francezi pentru a obține lirele necesare achitării mărfii. Pentru exportatorul englez, riscul este invers, respectiv ca lira sterlină să se deprecieze și să înregistreze pierderi în puterea de cumpărare.

Dorința de protejare împotriva acestui risc a dat naștere la mai multe practici (clauze asigurătorii, indexare etc.), dar cea mai folosită este încheierea unui contract de cumpărare-vânzare a monedei în cauză, la termen. Aceasta înseamnă că importatorul francez, dacă va voi să se acopere de riscul valutar se va imprumuta pe trei luni la banca sa și va cumpăra, plătind imediat, lirele sterline ce-i vor fi eliberate peste trei luni cind va achita marfa. Cursul pentru astfel de operații se stabilește pe piață, zilnic.

Ca exemplu, în ziua de 30 aprilie 1979, pe piața Londrei, 1 liră sterlină cota la închiderea operațiilor: la vedere 9.04—9.05 franci francezi; la termen, 1 lună 9.0125—9.0325; la 3 luni 8.9575—8.9775. Rezultă că tendința era de scădere a lirei sterline față de francii francezi care înregistrau o primă de 2.99% pe an la cotația pentru o lună și 3.43% pe an la cotația pentru trei luni.

Cursul la termen se stabilește pe baza cererii și ofertei, provenite în principal din operațiuni de import și export. Un rol mare joacă însă și speculația și operațiunile de arbitraj. Ca exemplu de operațiuni speculative arătam: media cursului la termen (3 luni) al lirei era la 30 aprilie 8.9675 franci francezi; un speculator care va aprecia că la 30 iulie cursul la vedere al lirei sterline va fi 9.10 franci va cumpăra lire la termen, 3 luni, în 30 aprilie și le va vinde imediat, cu termen de livrare 30 iulie, acoperind creditul luat pentru cumpărarea lor (accasta ar fi speculația „à la hausse“, cind se contează pe o creștere a cursului lirei sterline). Speculatorii care vor conta pe scăderea cursului lirei, vor vinde la termen urmînd să cumpere la vedere în ziua plății.

Mulți economiști au prezis o creștere importantă în volum a tranzacțiilor la termen, două generalizări: „flotării“ cursurilor de schimb. Totuși acest lucru nu s-a întimplat, explicația care se dă în mod curent fiind că autoritățile au introdus o serie de restricții și măsuri de control împotriva speculației mai ales în urma falimentelor băncii Herstatt în R.F.G. și Franklin National Bank în S.U.A.

De menționat că înainte de 1971 băncile centrale interveneau pe piața la termen pentru a reduce dimensiunea discountului la moneda națională. După 1973, odată cu generalizarea flotării, intervențiile autorităților au fost mult mai reduse și, atunci cind s-au făcut, au avut drept scop o majorare a discountului, ceea ce a mărit costul tranzacțiilor la termen. Dacă unii economiști consideră situația prezentă drept satisfăcătoare, iar discountul mare ca un reflex al diferențelor de dobinzi, alții manifestă bănuieci că se acționează pentru devalorizarea monedei respective în scopul creșterii competitivității mărfurilor la export.

Dorel OPRESCU

Ajutorul public pentru dezvoltare

Aldea Vasiliu, Bacău. — Potrivit bilanțului întocmit de Comitetul de Ajutor pentru Dezvoltare (C.A.D.) din cadrul O.C.D.E., în 1978 s-a înregistrat practic o stagnare a ajutorului public acordat de țările membre ale organizației — care a

reprezentat 0,32 la sută din produsul lor național brut, față de 0,31 în 1977 și 0,33 la sută în 1976 — rămînd, astfel, încă departe de nivelul de 0,7 la sută avut în vedere inițial de O.N.U. Din tabelul alăturat rezultă că numai în cazul primelor patru țări donatoare, ajutorul a depășit 0,7 la sută din P.N.B., cele mai însemnate și constante creșteri înregistrîndu-se din partea Norvegiei. În cazul Franței, deși ajutorul public

Ajutorul public pentru dezvoltare

	% din P.N.B.		mil. dolari	
	1978	1977	1970	1978
Norvegia	0,90	0,83	0,22	355
Suedia	0,90	0,99	0,38	783
Olanda	0,82	0,85	0,61	1 072
Danemarca	0,75	0,60	0,38	365
Franța	0,57	0,60	0,66	2 689
Belgia	0,52	0,46	0,46	513
Canada	0,52	0,50	0,42	1 053
Australia	0,45	0,45	0,59	491
Anglia	0,40	0,37	0,36	1 226
Noua Zeelandă	0,34	0,39	0,23	56
R.F. Germania	0,31	0,27	0,32	1 984
Austria	0,27	0,24	0,07	156
Statele Unite	0,23	0,22	0,31	4 857
Japonia	0,23	0,21	0,23	2 215
Elveția	0,20	0,19	0,15	176
Finlanda	0,18	0,17	0,07	56
Italia	0,10	0,10	0,16	240
Total C.A.D.	0,32	0,31	0,37	18 308

După Le Monde, 27 iunie 1979

este în ușoară scădere, se contează pe angajamentele recente ale acestei țări de a-și spori donațiile pînă la concurența a 0,7 la sută din P.N.B.

Vărsămintele din sectorul public și particular, precum și donațiile particulare provenind de la cele 17 țări membre ale C.A.D. s-au ridicat, în 1978, la 56,6 miliarde dolari, ceea ce reprezintă 1 la sută din P.N.B. al acestor țări din anul res-

pectiv, față de 1,05 la sută cu un an în urmă. În ceea ce privește structura asistenței pentru dezvoltare se constată, potrivit raportului amintit, diminuarea relativă a ajutorului din surse publice (la 30 la sută în 1978, față de 60 la sută din total în 1960) și sporirea ponderii creditelor acordate prin intermediul băncilor particulare, în condiții oneroase.

Societăți transnaționale

Lectiția Olteanu, București. — La recomandarea Consiliului O.C.D.E. a fost adoptat mai recent un document privind determinarea prețurilor practicate de companiile transnaționale pentru transferul de mărfuri, tehnologie și servicii, între societățile-mamă și filialele acestora situate pe teritoriul altor țări. Raportul recunoaște că societățile transnaționale recurg la prețuri de transfer inferioare celor de pe piață pentru a reduce la minimum impozitul plătit statelor de reședință. În acest scop documentul recomandă țărilor membre ale O.C.D.E. să acționeze prin cooperare bi și multilaterală pentru ca administrațiile fiscale să intervină atunci cind este cazul pentru a ajusta aceste prețuri și a le aduce la nivelul pieței libere în vederea unei impunerii corespunzătoare de taxe asupra operațiunilor efectuate.

Desigur, măsurile preconizate nu vizează decât o mai bună protejare a intereselor statelor capitaliste dezvoltate, fără a avea însă intenția de a intra în conflict cu cele ale transnaționalelor. Acest fapt este evidențiat de recomandarea potrivit căreia, date fiind diferențele de la o țară la alta în sistemul de evaluare a prețurilor și în regimul fiscal, „este necesară o mai bună coordonare

de natură să evite dubla impunere asupra operațiunilor efectuate de aceste firme“.

Amplasare

Virgil Tărănu, București. — Într-o țară industrializată un studiu pe tema care vă interesează a fost efectuat recent de Institutul de cercetări economice din Essen al landului Renania de Nord-Westfalia (R.F.G.). La anchetă au răspuns 352 de mari întreprinderi din Ruhr, cu un total de 430 000 salariați. Întreprinderile respective, aparținînd celor mai diverse ramuri de activitate, au fost solicitate să ierarhizeze, din punctul de vedere al importanței pentru amplasarea unui nou obiectiv industrial, 15 criterii, acordîndu-le între 1 punct (importanță maximă) și 6 puncte (importanță foarte redusă). A rezultat că, în condițiile date ale celor mai industrializate regiuni din R.F.G., pentru întreprinderile în cauză criteriul cel mai important în amplasarea unui nou obiectiv industrial îl reprezintă rețeaua de transport (feroviar, rutier și într-o măsură importantă fluvial), a căruia i s-a acordat în medie 2 puncte. Pe locul al doilea ca importanță s-a situat existența unei forte de muncă calificate (2,2 puncte), iar pe locul trei uretul terenului (2,5). Urmat de mărimea impozitelor (2,6). Relevînd importanța mai redusă acordată existenței unei

rețele de servicii (productive și neproductive) comentariul institutului din Essen subliniază că în zona respectivă aceasta este larg reprezentată și în consecință nu mai poate avea un rol determinant în amplasarea industriei. Măsurile de politică regională ale statului federal s-au situat, în medie, abia pe locul șase ca importanță, cu 3,2 puncte. Pentru anumite ramuri industriale cunoscînd actualmente o serie de dificultăți, ele reprezintă însă un criteriu esențial.

Africa: conferințe internaționale

Aristița Caraza, Iași. — În ultimele luni în diferite țări ale Africii au avut loc, într-adevăr, numeroase reuniuni internaționale, cu caracter regional, panafrican sau interesînd și țări în curs de dezvoltare din afara continentului.

Dintre aceste reuniuni menționăm cea de-a doua Conferință a miniștrilor pentru informații din țările africane (Addis Abeba, 4—10 aprilie), care a adoptat convenția privind înființarea Agenției panafricane de informații.

În același oraș, în prima parte a lunii mai s-a ținut prima Conferință a miniștrilor transporturilor și telecomunicațiilor din țările africane, cu participarea reprezentanților a 40 de țări de pe continent, la care a fost dezbătută elaborarea unei strategii comune de dezvoltare a tuturor genurilor de transport, a rețelei de radiodifuziune și televiziune, a serviciilor de poștă și telegraf, precum și desfășurarea acțiunilor legate de „Dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor în Africa“ (1979—1988).

La Lomé (Togo), în a doua parte a lunii mai, au avut loc lucrările Conferinței pe problemele tehnico-științifice cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare. Organizată de O.N.U., O.U.A., C.E.E. și guvernul țării gazdă, consfătuirea a elaborat un plan de acțiuni care urmează a fi supus Conferinței O.N.U. pentru știință și tehnică în slujba dezvoltării.

Notă: La pag. 8, col. 2, rîndul 21—23 din nr. 30 al „Revistei economice“ se va citi: „plan, urmînd ca din valoarea producției ramurilor prestatoare să fie scăzut volumul de servicii pentru populație (cum ar fi în ramura «construcții» valoarea prestațiilor executate...“

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 3 august 1979

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- În lumina orientărilor și n-a-surilor stabilite de partid pentru economisirea energiei și combustibilului 1
- Exigențe și priorități în utilizarea resurselor energetice (Dinu Dragomirescu) 1
- Proiectarea sistemului energetic în concordanță cu cerințele de economisire a energiei (dr. ing. N. Armencoiu) 3
- Accelerarea inovării tehnologice, factor hotărâtor în reducerea consumurilor energetice (L. Lachsz, O. Tomescu-Fucă) 4

STRATEGIA PARTIDULUI DE CONȘTRUIRE A VIITORULUI ROMÂNIEI SOCIALISTE — SALTUL REVOLUȚIONAR LA O NOUĂ CALITATE

- Un vast program în slujba înfloririi patriei
- O cerință de bază a dezvoltării eficiente a economiei — valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice (Mircea Pirjol) 6
- Rolul și funcțiile sporite ale agriculturii în procesul dezvoltării (II) (D. Dumitru) 8
- Tehnologiile de fabricație — mijloc activ de reducere a consumurilor de materii prime și energie (ing. Ion Crișan) 10
- 35 de ani de impetuos progres economico-social
- Mutații innoitoare fundamentale în structura economico-socială a României (III) (prof. dr. Mircea Bulgaru) 12
- Laturi calitative în dezvoltarea industrială (I) (dr. Dan Popescu) 14
- O nouă expresie a politicii partidului de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii (Gh. Răboacă) 17
- Un amplu dialog industrie-comerț — consumatori (dr. Lupa Dima, dr. Aurel Vainer) 20

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Adunările generale ale oamenilor muncii. Cercetătorii — puternic angrenați în acțiunea de valorificare superioară a materiilor prime și de economisire a energiei (Dan Condea) 21

FORȚII • FORȚI

- Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gândirii economice românești (conf. dr. Toader Ionescu) 22
- Coordonate metodologice ale modelării dezvoltării în profil teritorial (M. Altăr, R. Stroer) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- În pregătirea noii strategii internaționale a dezvoltării (II) (dr. George Marin) 25
- Responsabilitate în valorificarea unei importante surse energetice: gazele naturale (Rodica Bălănescu, Emilian Stancu) 29

ÎN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Exigencies and priorities in using energy sources (Dinu Dragomirescu) 1
- Increased role and functions of the agriculture in the development process (II) (D. Dumitru) 3
- Refracting and shiftings in Romania's economic and social structure (III) (Prof. Dr. Mircea Bulgaru) 12
- Qualitative sides of our country's industrial development (I) (Dr. Dan Popescu) 14
- Starting august 1st — the second phase of payment increase. A new manifestation of party's policy in increasing workers' living standard (Gh. Răboacă) 17
- Schools • currents • economists. Progressiste traditions of the Romanian economic thought (Lecturer Dr. Toader Ionescu) 22
- Preparations for a new international development strategy (II) (Dr. George Marin) 25
- Responsibility in turning into account an important energy source: the natural gas (Rodica Bălănescu, Emilian Stancu) 29

DANS LE NUMÉRO

- Exigences et priorités dans l'utilisation des ressources énergétiques (Dinu Dragomirescu) 1
- Le rôle et les fonctions accrues de l'agriculture dans le processus du développement (II). (D. Dumitru) 3
- Mutations rénovateurs fondamentales dans la structure économique et sociale de la Roumanie (III) (prof. dr. Mircea Bulgaru) 12
- Aspects qualitatifs du développement industriel du pays (I) (dr. Dan Popescu) 14
- A partir du 1er août — la II-ème étape de l'augmentation des salaires. Une nouvelle expression de la politique du parti concernant l'accroissement du niveau de vie des travailleurs (Gh. Răboacă) 17
- Ecoles • courants • économistes. Traditions progressistes de la pensée économique roumaine (maitre de conférences dr. Toader Ionescu) 22
- Préparatifs pour une nouvelle stratégie internationale du développement (II) (dr. George Marin) 25
- Responsabilité dans la mise en valeur d'une importante source d'énergie: le gaz naturel (Rodica Bălănescu, Emilian Stancu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Требования и приоритеты в использовании энергетических ресурсов (Дину Драгомиреску) 1
- Роль и усиленные функции сельского хозяйства в процессе развития (II) (Д. Думитру) 3
- Основные обновляющие сдвиги в экономико-социальной структуре Румынии (III) (проф. др. Мирча Булгару) 12
- Качественные стороны промышленного развития страны (I) (др. Дан Попеску) 14
- Начиная с 1-го августа, второй этап увеличения зарплаты — новое выражение политики партии преследующей повышение жизненного уровня трудящихся (Г. Рăбоacă) 17
- Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции румынского экономического мышления (ср. преп. высш. шк. др. Тоадер Ионеску) 22
- К подготовке новой международной стратегии развития (II) (др. Джордже Марин) 25
- Ответственность за наилучшее использование важного источника энергии: природный газ (Родика Бăлăнеску, Емилиян Станку) 28

Abonamentele se încheie la oficiile postale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 250 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calea Dorobanților nr. 11-25, 71131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

ADAS VĂ RECOMANDĂ

...i dv. puteți fi posesorul unei polițe de asigurare, tractând una sau mai multe din următoarele forme de asigurare :

- mixtă de viață ;
 - familială mixtă de viață ;
 - mixtă de viață și suplimentară de accidente ;
 - mixtă de viață cu pensie pentru urmași.
- Oricare din aceste asigurări vă oferă :
- protecție împotriva urmărilor unor evenimente revăzute asigurate ;
 - economii planificate ;
 - dreptul de participare la tragerile de amortizare

Nu uitați ! „Nimic nu trebuie să rămână neprezentat“.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct oricărei unități ADAS.

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT **TARIF**

ADAS

DURAT

ASIGURARE FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIA

Polița nr.

În temeiul condițiilor de asigurare aprobate prin Ordin 140/1972, pe baza declarației semnate de asigurat și în schimbul primei de asigurare,

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

asigură pe :

Numele și prenumele	Data nașterii	Domiciliul
(asiguratul principal)		

pentru suma de LEI (.....) cu
potrivit condițiilor de asigurare corespunzătoare tarifului.

Asigurarea expiră la data de 1 19 (un
.....).

În caz de deces al asiguratului principal, suma asigurată este de LEI (.....)

Asigurarea participă la tragerile lunare de amortizare a sumei asigurate, repartizată asupra combinațiilor de litere de asigurare de fiecare.

Prima este de lei (.....)
plătește anticipat cu începere de la 1 197...tim
(luna)

Cea dintâi rată de primă împreună cu taxa de poliță a fost plătită cu chitanța nr.

Emisă în la
(localitatea) (ziua, luna)

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

ASIGURARE FACULTATIVĂ

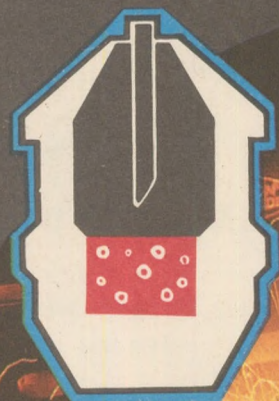
COMBINATUL SIDERURGIC GALATI

Combinatul siderurgic Galați produce și livrează :

— Tablă groasă și mijlocie — din oțeluri calmate, semicalmate, necalmate, slab aliate și aliate conform normelor românești și străine — pentru construcții mecanice, metalice, navale, de mașini, de cazane și recipiente sub presiune etc.

— Benzi și table laminare la rece — necoperite și zincate conform normelor românești și străine pentru construcții metalice, țevi sudate, profile îndoite, aparataj electric, caroserii, articole de uz casnic etc.

- Sulfat feros heptahidrat pentru purificarea apei ;
- Sulfat de amoniu pentru agricultură ;
- Benzen brut de huiță și gudron pentru industria chimică ;
- Smoală tip „B” conform STAS 3 360/1969 sub formă lichidă și granulată ;
- Creozet de huiță pentru negru de fum ;
- Zgură granulată de furnal pentru construcții civile, industriale, rutiere ;
- Oxigen îmbuteliat ;

Pentru informații detaliate asupra produselor, adresați-vă la telefon 3 04 38 sau prin centrală 3 19 00 interior 1 560 — Serviciul destacere C.I.S. Galați.

